

LLEGIR LA BÍBLIA EN GRUP

EVANGELI SEGONS LLUC

1. VISITA A ELISABET I CÀNTIC DE MARIA

(Lc 1,39-56)

2. LA PECADORA ALS PEUS DE JESÚS

(Lc 7,36-50)

3. LA MISSIÓ DELS SETANTA-DOS

(Lc 10,1-20)

4. LA PARÀBOLA DEL BON SAMARITÀ

(Lc 10,25-37)

5. LA PARÀBOLA DEL FILL PRÒDIG

(Lc 15,11-32)

6. ANUNCI DEL CURS DE LA HISTÒRIA

(Lc 21,5-36)

7. PARAULES DE JESÚS EN L'ÚLTIM SOPAR

(Lc 22,24-34)

8. PREGÀRIA I DETENCIÓ A LA MUNTANYA DE LES OLIVERES

(Lc 22,39-53)

9. ELS DEIXEBLES D'EMMAÚS

(Lc 24,13-35)

Edita:

**Associació Bíblica
de Catalunya**

Pla de Palau, 2 - 43003 Tarragona

Tel. 977 23 34 12

a/e: abcat@tinet.org

Equip d'autors:

Agustí Borrell

Josep Escós

Joan Ferrer

Jaume Fontbona

Concepció Huerta

Joan Magí

Joan Ramon Marín

Joan Naspleda

Jaume Pedrós

Armand Puig

Francesc Ramis

Ignasi Ricart

Per al text:

© **Associació Bíblica de Catalunya, 2000**

Per al mapa:

© **Associació Bíblica de Catalunya, 1993**

Distribució:

Editorial Claret

Roger de Llúria, 5 - 08010 Barcelona

Tel. 93 301 08 87

Realització:

Palahí, Arts Gràfiques

Canonge Dorca, 1 - 17005 Girona

Tel. 972 20 26 92

Fax. 972 22 03 93

a/e: info@palahi.es

Portada:

Relleu de la cadira episcopal,
anomenada de Carlemany
(segle XI). Catedral de Girona.

(Fotografia: Josep M. Oliveras)

I.S.B.N.:

84-8297-475-0

Dipòsit legal:

Gi. 1388-2000

PRESENTACIÓ DE LA VERSIÓ DIGITAL

L'Associació Bíblica de Catalunya hem adaptat al format digital la col·lecció «Llegir la Bíblia en grup», formada per vuit carpetes corresponents als evangelis de Mateu, Marc, Lluc i Joan; i als llibres de l'Èxode, Isaïes, Fets dels Apòstols i Apocalipsi. Aquesta col·lecció va ser editada en format llibre durant els cursos 1998-99 fins el 2006-07, després de la primera edició de la *Bíblica catalana. Traducció interconfessional* (BCI).

Durant aquests anys s'ha fet palès la utilitat d'aquest material com a eina per a l'aprofundiment dels nous textos que es proposen en cada carpeta. Però no només això, sinó que el seu ús capacita les persones interessades per aplicar-ne les mateixes pautes a l'estudi de qualsevol altre text bíblic.

L'era digital en la que ens trobem va fer molt aviat necessari disposar del text de la BCI en aquest format. Actualment, qualsevol creient o interessat pot accedir als llibres de la Bíblia (BCI) des del seu ordinador o mòbil a través de l'aplicació *AppBCI*.

Amb partir de la V Setmana de la Bíblia (any 2021) i de manera progressiva, l'Associació Bíblica de Catalunya donarem accés de manera gratuïta a l'edició digital del conjunt de les Carpetes que conformen la col·lecció «Llegir la Bíblia en grup», començant per la de l'evangeli de Marc. Ho fem amb la mateixa finalitat amb la que el material va ser pensat i editat fa més de vint anys: «Potenciar la reflexió bíblica en grup». Seguim en això les indicacions que ens han donat els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense i les resolucions del Concili Tarraconense del 1995.

Associació Bíblica de Catalunya

PRESENTACIÓ

L'Associació Bíblica de Catalunya, que compta entre els seus objectius el de contribuir al coneixement de la Paraula de Déu, té el goig de presentar aquests materials de treball per a grups sobre l'evangeli de Marc.

La necessitat de disposar d'una traducció fidel i actualitzada del text bíblic es va veure satisfeta amb la publicació de la *Bíblia catalana. Traducció interconfessional* (BCI). Al mateix temps, però, calia facilitar a les persones interessades en una lectura profitosa de Bíblia els mitjans adequats per a una iniciació senzilla i seriosa. Amb aquest desig es va constituir el «Grup de Divulgació Bíblica» (GEDIB), que ha començat a preparar diversos instruments de treball bíblic per a grups.

La tasca divulgativa de l'Associació s'ha vist fortament encoratjada per les resolucions del Concili Provincial Tarraconense, que en demana la potenciació a totes les diòcesis: «Amb l'objectiu de relançar la pastoral bíblica, els bisbats de Catalunya potenciaran l'Associació Bíblica de Catalunya com a instrument de difusió popular de la Paraula de Déu» (Resolució 54).

D'altra banda, el mateix Concili convida els creients a progressar en una lectura activa i compromesa de la Paraula de Déu, que porti a la pregària i a l'acció: «El Concili encomana a les parròquies i a les altres comunitats eclesials que programin la iniciació del poble de Déu en la lectura espiritual i eclesial de la Sagrada Escriptura, de manera que aquesta lectura comporti la pregària i la contemplació, i condueixi a un estil de vida evangèlic. Una de les maneres de fer-ho pot ser potenciar la reflexió bíblica en grup» (Resolució 57).

Els materials que presentem volen facilitar la realització d'aquestes indicacions conciliars. Es tracta, en concret, de fitxes sobre textos escollits de l'evangeli de Marc. La pauta de treball, que és la mateixa per a cada fitxa, segueix bàsicament un esquema que prové de l'antiga tradició cristiana i que ha estat usat amb fruit durant segles per a una lectura de la Bíblia que porta a una relació més intensa amb Déu i que té conseqüències en la vida dels seus lectors. Aquesta pauta es presenta en un full solt, de tal manera que pugui estar sempre a la vista per orientar les reunions del grup. En aquest mateix full hi ha l'esquema general de l'evangeli de Marc, que és útil per a situar el text concret que es llegeix en el context global de l'evangeli. Lògicament, cal tenir a mà una edició de la Bíblia, i per a determinats aspectes serà convenient de tenir en compte el llibret *Sinopsi de Marc* (Barcelona: Associació Bíblica de Catalunya 1996), que conté el text de l'evangeli segons Marc, amb els textos paral·lels dels altres tres evangelis.

Cada fitxa, amb una presentació atractiva i amb abundància d'il·lustracions, conté tot un seguit d'informacions diverses (històriques, literàries, teològiques), que ajuden a entendre el sentit del text de l'evangeli i obren camins per a la reflexió i l'actualització. El fet que hi hagi nou fitxes respon a la intenció que cada grup, amb una trobada quinzenal, pugui completar el treball sobre l'evangeli en un sol curs. Tanmateix, cada grup podrà adaptar les fitxes a les seves condicions concretes i a les seves possibilitats.

Que l'Esperit, que continua parlant en els textos bíblics i en la vida de cada persona atenta a la seva veu, ens recordi les paraules de Jesús i ens les faci entendre (cf. Jn 14,26).

Grup de divulgació bíblica (GEDIB)
Associació Bíblica de Catalunya

LLEGIR LA BÍBLIA EN GRUP

PAUTA A SEGUIR

<i>Lectio</i>	0. Lectura personal prèvia (abans de la reunió del grup)
	1. Llegim el text 1.1 Invoquem l'Esperit Sant perquè ens ajudi a entendre el text 1.2 Lectura pausada del text en grup 1.3 Preguntes sobre el text: ¿Què ens sorprèn d'entrada? ¿Què és el que no entenem? 1.4 Preguntes sobre la vida: Aquest text, ¿ens recorda alguna experiència que hàgim viscut?
	2. Entrem dins el text 2.1 Informacions d'interès • geogràfiques • socioreligioses • simbolismes 2.2 ¿Quin tipus de text comentem (poètic, narratiu, didàctic...)? 2.3 Situem el text en el conjunt de l'evangeli 2.4 Seguim el fil del text (escenes, argument, personatges, diàlegs) 2.5 Paraules amb ressò 2.6 Resseguint la Bíblia • Evangelis sinòptics • Antic Testament • Nou Testament 2.7 El text ens parla: ¿Què hi descobrim?
<i>Meditatio</i>	3. Mirem la vida 3.1 Tornem a llegir el text i fem silenci, tenint present allò que vivim personalment i col·lectivament (en l'Església i en la societat) 3.2 Interrogant la nostra vida: ¿Què ens vol dir el text que hem comentat? 3.3 Units a la fe de l'Església 3.4 Convidats a pregar 3.5 ¿Cap a on ens encamina l'Esperit Sant?
<i>Oratio-Contemplatio</i>	
<i>Actio</i>	

Aquest és l'esquema o pauta de cada una de les fitxes. Si feu el treball en dues sessions, podeu dedicar a la primera els punts 1 i 2 i a la segona el 3. Si disposeu de tres sessions, dediqueu al punt 2 la segona meitat de la primera sessió i la segona sessió íntegra.

Si no teniu prou temps per a tot, ometeu els punts 2.1, 2.5 i 2.6.

EVANGELI SEGONS LLUC

1,1-4 Pròleg (de l'evangeli i dels Fets dels Apòstols)

PRIMERA PART: Introducció al ministeri de Jesús (1,5-4,13)

A) 1,5-56 Anunci dels naixements de Joan i de Jesús

1. Anunci del naixement de Joan, el precursor (1,5-25)
2. Anunci del naixement de Jesús, Fill de Déu i Messies (1,26-38)
3. Visita de Maria a Elisabet, a Judea. Càntic de Maria (1,39-56)

B) 1,57-2,52 Naixement i infància de Joan i de Jesús

1. Naixement i circumcisió de Joan. Càntic de Zacaries. Creixença de l'infant (1,57-80)
2. Naixement i circumcisió de Jesús. Càntic de Simeó. Creixença de l'infant (2,1-40)
3. Visita de Jesús, als dotze anys, al temple de Jerusalem (2,41-52)

C) 3,1-4,13 Inici i final de Joan. Inici de Jesús

- a Al desert: predicació de Joan (3,1-14)
 - b Joan no és el Messies (3,15-17)
 - c Final de Joan: la presó (3,18-20)
 - c Inici de Jesús: el baptisme (3,21-22)
 - b Jesús és el Fill de Déu (genealogia) (3,23-38)
- a Al desert: temptacions de Jesús (4,1-13)

SEGONA PART: Jesús anuncia el Regne a Galilea (4,14-9,50)

A) 4,14-44

- a Notícia-resum sobre Galilea (4,14-15)
- | b Predicació a Natzaret i refús (4,16-30)
- | b Predicació i guaricions a Cafarnaüm i reconeixement (4,31-41)
- a Notícia-resum sobre el país dels jueus (4,42-44)

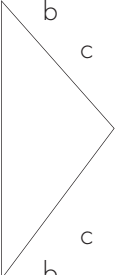
B) 5,1-6,16

- a Crida de Simó Pere i dels Zebedeus (5,1-11)
- △ b Dues guaricions: un leprós i un paralític (5,12-26)
- △ c Crida de Leví i banquet amb els pecadors: l'espós és aquí (5,27-39)
- △ b Dues discussions sobre el dissabte (6,1-11)
- a Crida dels dotze apòstols (6,12-16)

C) 6,17-8,56

- a Discurs de la plana. Les benaurances (6,17-49)
- | b Dues guaricions (7,1-17):
 - a Cafarnaüm, el criat d'un centurió (7,1-10)
 - a Naïm, el fill d'una viuda (7,11-17)
- | c Jesús, el Messies-Saviesa, que actua segons el *Regne*, i els dirigents el refusen (7,18-35)
- | △ d La pecadora perdonada (7,36-50)
- | c Jesús, acompanyat dels Dotze i d'algunes dones, anuncia el *Regne* (8,1-3)
- | a Discurs de les paràboles (8,4-21)
- b Quatre miracles (8,22-56):
 - a l'altra banda del llac, exorcismes de la tempesta (8,22-25)
 - de l'endimoniat de Gèrasa (8,26-39)
 - a la banda d'ací del llac, guaricions de la dona amb hemorràgies
 - de la filla de Jaïre (8,40-56)

D) 9,1-50 Jesús envia els Dotze a predicar, els anuncia la seva mort i resurrecció a Jerusalem, i els convida a seguir-lo fins al final*

-
- a Instruccions als Dotze, enviats a anunciar el *Regne* (9,1-6)
 - b Els dubtes d'Herodes (9,7-9)
 - c Jesús sacia prodigiosament la gent (9,10-17)
 - d Jesús és el Messies de Déu que ha de morir i ressuscitar (primer anunci als deixebles) (9,18-22)
 - e Jesús demana a tots que el segueixin: veuran el *Regne de Déu* (9,23-27)
 - d Jesús és el Fill de Déu que es transfigura gloriós i així anuncia als tres deixebles la seva mort-resurrecció i ascensió a Jerusalem (9,28-36)
 - c Jesús guareix un noi fortament endimoniat (9,37-43a)
 - b La incomprensió dels deixebles (segon anunci de la mort) (9,43b-45)
 - a Instruccions als deixebles (9,46-50)

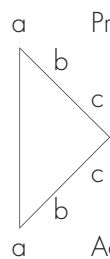
TERCERA PART: Jesús anuncia el Regne mentre fa camí de Galilea a Jerusalem (9,51-19,44)

- Introducció: Jesús resol d'encaminar-se a *Jerusalem*: rebuig d'un poble de samaritans i triple invitació al seguiment i a l'anunci del *Regne* (9,51-56.57-62)

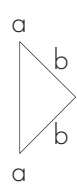
A) 10,1-24

-
- a Missió dels setanta-dos: enviats a anunciar el *Regne* (10,1-12)
 - b Les poblacions galilees no es converteixen (10,13-16)
 - a Retorn dels setanta-dos de la missió (10,17-20)
 - b Els senzills reben la revelació del Pare (10,21-24)

B) 10,25-11,54

-
- a Pregunta d'un mestre de la llei (paràbola) (10,25-37)
 - b Escoltar el Senyor (Marta i Maria) (10,38-42)
 - c El Parenostre, la pregària dels deixebles (11,1-13)
 - d El *Regne de Déu* arriba: Jesús, més fort que Beelzebul (11,14-26)
 - c Escoltar la paraula de Déu (11,27-28)
 - b Escoltar el qui és més gran que Salomó i Jonàs (11,29-36)
 - a Acusacions contra els fariseus i els mestres de la llei (11,37-54)

C) 12,1-59

-
- a Als deixebles: confessar el Fill de l'home (12,1-12)
 - b A un d'entre la gent: les riqueses (paràbola) (12,13-21)
 - c Als deixebles: el tresor del *Regne* i la vinguda del Fill de l'home (paràboles) (12,22-40)
 - b A un deixeble, Pere: la crisi i la recompensa (paràbola) (12,41-53)
 - a A la gent: discernir què cal fer (12,54-59)

D) 13,1-35

- a Convertir-se ara i aquí. El cas dels habitants de *Jerusalem* (paràboles) (13,1-9)
- b Guarició en dissabte i discussió amb els adversaris (13,10-17)
- c El *Regne de Déu* es difon, mentre Jesús fa camí cap a *Jerusalem* (paràboles) (13,18-22)
- b Alguns seran exclosos del banquet del Regne (13,23-30)
- a *Jerusalem*, que no es converteix, mata els profetes (13,31-35)

E) 14,1-17,10

- a Als fariseus (14,1-24)
 - Banquet en dissabte i guarició d'un hidròpic (14,1-6)
 - Els banquets i la seva recompensa (14,7-14)
 - Seure al banquet del *Regne de Déu* (paràbola) (14,15-24)
- b A la gent (14,25-35)
 - Renúncies davant el seguiment (14,25-27)
 - Possibles fracassos (paràboles) (14,28-32)
 - La renúncia als béns (14,33)
 - Possible fracàs (14,34-35)
- c Als fariseus (15,1-32)
 - Jesús és criticat perquè acull els pecadors (15,1-2)
 - Celebrar el retrobament de l'ovella perduda (15,3-7), de la dracma perduda (15,8-10) i del fill perdut (o pròdig) (paràboles) (15,11-32)
- a Als deixebles (16,1-13)
 - L'astúcia davant les riqueses presents (paràbola)
- b Als fariseus (16,14-31)
 - Malgrat les aparences, el *Regne de Déu* és anunciat i tots són convidats a entrar-hi (16,14-18)
 - La felicitat de Llätzer, el pobre, i els turments del ric (paràbola) (16,19-31)
- c Als deixebles (17,1-10)
 - L'escàndol, el perdó, la fe, el treball que no mereix recompensa

F) 17,11-18,30

- Jesús fa camí cap a *Jerusalem*: la fe agraïda d'un de sol, un samarità (17,11-19)

I. 17,20-18,14 Quan vindrà el *Regne*

- a Als fariseus: el Regne és enmig vostre (17,20-21)
- | b Als deixebles: la vinguda del Fill de l'home (17,22-37)
- | b Als deixebles: la proximitat de la justícia de Déu (paràbola) (18,1-8)
- a Als fariseus: Déu perdona i enalteix (paràbola) (18,9-14)

II. 18,15-30 Com entrar al *Regne*

- a Fer-se com els infants (18,15-17)
- ▷ b Repartir les riqueses entre els pobres (18,18-27)
- a Deixar casa i família (18,28-30)

G) 18,31-19,44 Jesús anuncia l'arribada del Regne, és a dir, la seva passió, mort, resurrecció i ascensió*

- Jesús i els Dotze pugen a *Jerusalem*, lloc de la mort i la resurrecció (18,31-33) (tercer anunci): els Dotze no comprenen res d'això (18,34)

- a Arribant prop de Jericó, un cec reconeix el Messies (18,35-43)
- ▷ b Passant per Jericó, Zaqueu rep el Salvador (19,1-10)
- c Prop de *Jerusalem*, Jesús anuncia l'arribada del Regne (resurrecció-ascensió) (paràbola) (19,11-28)
- b Passant per la muntanya de les Oliveres, els deixebles aclamen el Rei (19,29-40)
- a Arribant prop de *Jerusalem*, la ciutat no reconeix el seu Messies (19,41-44)

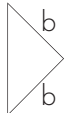
QUARTA PART: Jesús es manifesta a Jerusalem, com a Rei, Messies i Fill de Déu, mort, ressuscitat i enaltit (19,45-24,53)

A) 19,45-21,38

- Notícia-resum de l'activitat de Jesús al temple: purificació del temple i ensenyament (19,45-48)

I. 20,1-21,4 Denúncia dels dirigents del poble

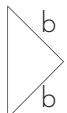
a. Controvèrsies amb els dirigents (20,1-44)

-
- a Sobre l'autoritat de Jesús (20,1-8)
 - b Sobre el rebuig homicida dels dirigents (paràbola) (20,9-19)
 - c Sobre la posició de Jesús envers el Cèsar (20,20-26)
 - b Sobre la resurrecció dels morts, rebutjada pels saduceus (20,27-40)
 - a Sobre el Messies, Fill de David (20,41-44)

b. Crit d'alerta contra els dirigents, contraposats a la viuda pobre (20,45-21,4)

II. 21,5-36 Anunci del curs de la història

a. Descripció (21,5-33)

-
- a El quan de la fi (21,5-9)
 - b Guerres i catàstrofes (21,10-11)
 - c Persecucions i caiguda de Jerusalem (21,12-24)
 - b Catàstrofes i vinguda del Fill de l'home (21,25-28)
 - a El quan de la vinguda del *Regne de Déu* (paràbola) (21,29-33)

b. Crit d'alerta als deixebles: cal vetllar (21,34-36)

- Notícia-resum de l'activitat de Jesús al temple (21,37-38)

B) 22,1-24,53

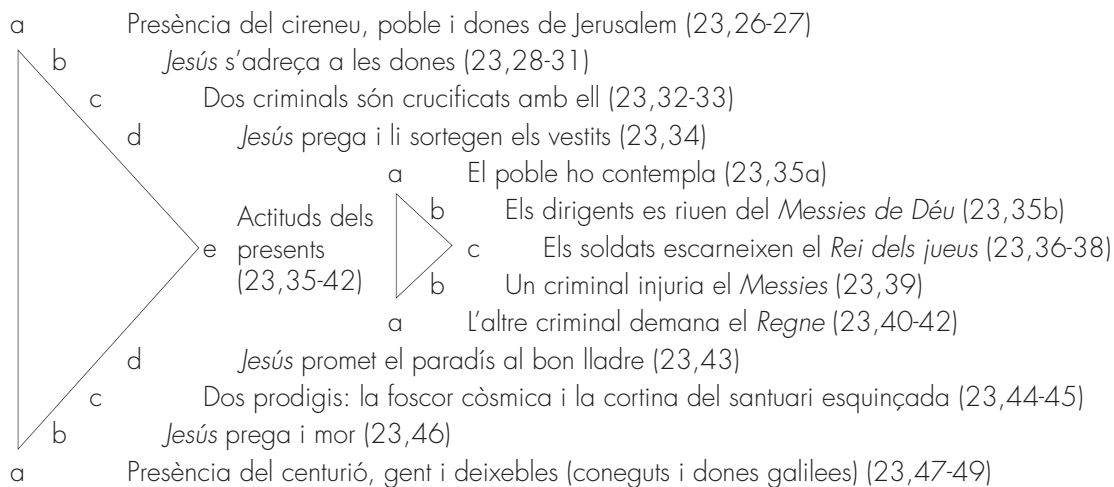
I. 22,1-53 Sopar pasqual i arrest

- a Complot per a arrestar Jesús i traïció de Judes (22,1-6)
- b Abans de sopar: preparatius (22,7-13)
- c Donació de la nova aliança enfront de la traïció, preparació del banquet del *Regne* (22,14-23)
- d Servei i fe perseverant fins a la taula del *Regne* enfront de la negació (22,24-34)
- c Donació segons l'Esriptura enfront de la violència (22,35-38)
- b Després de sopar: pregària a la muntanya de les Oliveres (22,39-46)
- a Arrest de Jesús a traïció (22,47-53)

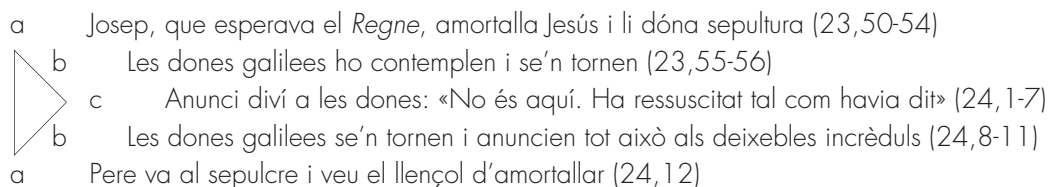
II. 22,54-23,25 Interrogatori jueu i procés romà

- a Tres negacions de Pere i plor d'aquest (22,54-62)
- b Burles de la guàrdia del temple (22,63-65)
 - c Interrogatori del Sanedrí: Jesús, *Messies* i *Fill de Déu* (22,66-71)
 - c Interrogatori de Pilat: Jesús, *Rei-Messies* (23,1-5)
- b Burles d'Herodes amb la seva tropa (23,6-12)
- a Tres intents de Pilat d'alliberar Jesús i condemna a mort (23,13-25)

III. 23,26-49 Crucifixió i mort de Jesús

IV. 23,50-24,12 Sepultura i resurrecció

V. 24,13-49 Aparicions de Jesús ressuscitat

-
- a Dos dels deixebles se'n van de *Jerusalem*: Jesús se'ls atansa i no el reconeixen (24,13-16)
 - b Els dos deixebles parlen del que ha passat darrerament a *Jerusalem* (24,17-18)
 - c Diuen: «Jesús, de Natzaret, el profeta que havia d'alliberar Israel, ha estat crucificat. Algunes dones afirmen que ha ressuscitat» (24,19-24)
 - d Jesús explica tot el que es refereix a ell i que es troba a les Escriptures (24,25-27)
 - e Jesús s'asseu a taula i parteix el pa (24,28-30)
 - f Els dos deixebles reconeixen Jesús (24,31-32)
 - g El Senyor ressuscitat s'ha aparegut a Simó, als dos d'Emmaús i a tots els deixebles (24,33-36)
 - f Els deixebles reconeixen Jesús que els mostra les mans i els peus (24,37-40)
 - e Jesús menja davant els deixebles incrèduls (24,41-43)
 - d Jesús explica el compliment de tot el que es refereix a ell i que es troba a les Escriptures (24,44-45)
 - c Diu: «El Messies havia de patir i de ressuscitar, tal com estava escrit» (24,46)
 - b Els deixebles han de predicar i donar testimoni començant per *Jerusalem* (24,47-48)
 - a Els deixebles han de quedar-se a *Jerusalem* esperant aquell que el Pare ha promès i que Jesús enviarà (24,49)

VI. 24,50-53 Jesús surt de Jerusalem i és endut al cel.
Els deixebles tornen a la ciutat*

Les unitats-frontissa, que són assenyalades amb un asterisc (*), enllacen diverses seccions de l'evangeli. Així, 9,1-50 prepara 9,51-19,44 (el camí de Galilea a Jerusalem). Pel seu costat, 18,31-19,44 prepara 19,45-24,53 (els esdeveniments de Jerusalem: passió, mort, resurrecció i ascensió). Encara, 24,50-53 enllaça l'evangeli segons Lluc amb els Fets dels Apòstols.

VISITA A ELISABET I CÀNTIC DE MARIA

(Lc 1,39-56)

La Visitació. Relleu del segle XIV. Museu d'Art. Girona.

³⁹ Per aquells dies, Maria se n'anà de pressa a la Muntanya, a un poble de Judea, ⁴⁰ va entrar a casa de Zacaries i saludà Elisabet.

⁴¹ Tan bon punt Elisabet va sentir la salutació de Maria, l'infant va saltar dins les seves entranyes, i Elisabet quedà plena de l'Esperit Sant. ⁴² Llavors cridà amb totes les forces:

—Ets beneïda entre totes les dones i és beneït el fruit de les teves entranyes! ⁴³ Qui sóc jo perquè la mare del meu Senyor em vingui a visitar? ⁴⁴ Tan bon punt he sentit la teva salutació, l'infant ha saltat de joia dins les meves entranyes. ⁴⁵ Feliç tu que has cregut: allò que el Senyor t'ha anunciat es complirà!

⁴⁶ Maria digué:

—La meva ànima magnifica el Senyor, ⁴⁷ el meu esperit celebra Déu que em salva, ⁴⁸ perquè ha mirat la petitesa de la seva serventa. Des d'ara totes les generacions em diran benaurada, ⁴⁹ perquè el Totpoderós obra en mi meravelles: el seu nom és sant, ⁵⁰ i l'amor que té als qui creuen en ell s'estén de generació en generació. ⁵¹ Les obres del seu braç són potents: dispersa els homes de cor altiu, ⁵² derroca els poderosos del soli i exalta els humils. ⁵³ Omple de béns els pobres, i els rics se'n tornen sense res. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ha protegit Israel, el seu servent, com havia promès als nostres pares; s'ha recordat del seu amor a Abraham i a la seva descendència per sempre.

⁵⁶ Maria es va quedar uns tres mesos amb ella, i després se'n tornà a casa seva. ■

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

En el v. 39 es diu que Maria anà a la Muntanya per visitar Elisabet. El terme «Muntanya» designa, habitualment, la regió muntanyosa del centre de Ju-

Ain Karem.

dea. Maria hauria recorregut prop de 120 km des de Natzaret (on Lc 1,26 situa l'anunciació) fins arribar a casa de Zacaries i Elisabet. Des del segle VI la tradició situa aquesta escena en un poble anomenat Ain Karem a uns 6 km a l'oest de Jerusalem. Actualment, una basílica commemora el trobament de les dues dones. En el seu mur exterior hi ha el text del Magnificat o Càntic de Maria en prop de cinquanta idiomes; també en català. Aquest text s'arrela en un cor profundament creient.

Socioreligioses

Maria remarca la seva petitesa, és a dir, la seva condició de serventa de Déu, i alhora es fa seva la benaurança dels humils i dels pobres. A Israel, els petits són els pobres, els orfes, els estrangers, les viudes. Els malalts, els captius, els pecadors, s'afegeixen a la llista. Tots ells tenen com a denominador comú la manca d'autonomia i la dependència d'un altre. Per això són objecte d'una atenció especial de part del Senyor. La legislació d'Israel ho palesa. Llegeix-ho, per exemple, en Dt 24,17-22: «No violis els drets d'un immigrant orfe. No prenguis com a

penyora el vestit d'una viuda: recorda que eres esclau a Egipte i que el Senyor, el teu Déu, te'n va alliberar...»

L'acció messiànica de Jesús es concentrarà en l'atenció preferent per tots ells. Jesús fa actual a la sinagoga de Natzaret (Lc 4,18-19) la profecia

Sant Lluç pintant la Mare de Déu. Pintura de Rogier van der Weyden (1399-1464). Museum of Fine Arts. Boston.

d'Isaïes (Is 61, 1-2): «L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, perquè ell m'ha ungit. M'ha enviat a portar la bona nova als pobres, a proclamar als captius la llibertat i als cecs el retorn de la llum, a posar en llibertat els oprimits, a proclamar l'any de gràcia del Senyor».

La situació dels desvalguts ha de ser atesa, i les causes de la pobresa erradicades. Al mateix temps, en la seva experiència queda clar que només el qui se'n sent necessitat és capaç d'esperar, reconèixer i gaudir dels dons que rebem del Déu que ens estima i ens salva.

Simbolismes

El càntic de Maria es basa en la simbologia del servent del Senyor. Així és com comença el text («ha mirat la petitesa de la seva serventa») i així és com acaba («ha protegit Israel, el seu servent»). La mirada del Senyor acull els qui creuen en ell.

Hi ha una altra simbologia, la de gran-petit, que s'aplica, en primer lloc, al cor, aquell àmbit de la persona que és decisiu per a la vida i la fe: als qui tenen el cor altiu, el Senyor els dispersa. Aquests queden des-integrats de la comunitat i de la comunió amb els altres. Davant el proïsme, l'altivesa humana és pura vanitat. El simbolisme avança amb dues afirmacions paral·leles: en l'àmbit humà de la grandesa, hi ha els poderosos i els rics; en l'àmbit diví de la grandesa, els humils són exaltats i els pobres reben tota mena de béns. L'acció divina

col·loca els qui són poderosos segons criteris humans en una situació d'humiliació: són derrocats del soli i el Senyor els fa marxar sense res.

Santuari de la Visitació. Ain Karem.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

El text és un diàleg entre Elisabet i Maria, que es clou amb un càntic o himne de lloança al Senyor. L'himne té un to que recorda les accions de gràcies. El qui prega lloa i convida a lloar Déu. Maria alaba Déu i li dona gràcies des de la seva més profunda intimitat i personalitat («la meva ànima, el meu esperit»). En la seva part central (vv. 51-53) l'himne explica les obres del Senyor envers ella i la força i el valor de la fe. No és estrany, per això, trobar aquí petites confessions de fe («el seu nom és sant») i accions de gràcies per la transformació que el Senyor ha provocat en la pròpia vida.

Per la seva part, la intervenció d'Elisabet és plena de crits de benaurança i de felicitat: Elisabet beneeix Maria i la proclama benaurada

Font a Ain Karem.

(Fotografia: P. Ynaraja)

pel fet d'haver cregut (vv. 42 i 45), i beneeix el seu fill, que encara ha de néixer. Elisabet s'expressa com Dèbora (vegeu Jt 5,24) i com la dona sense nom de l'evangelí (vegeu Lc 11,27).

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI

El càntic de Maria se situa en la introducció de l'evangelí segons Lluc (1,5-4,13). En ells l'evangelista estableix un clar paral·lelisme entre Joan Baptista i Jesús. Primer, s'anuncia els naixements d'ambdós (1,5-56). Després s'explica com neixen i es fan grans (1,57-2,52). Finalment, es parla de l'inici de la seva activitat (3,1-4,13).

- 1,5-25 Anunci del naixement de Joan Baptista, el precursor
- 1,26-38 Anunci del naixement de Jesús, Fill de Déu i Messies
- 1,39-56 Trobament de les mares de Joan i de Jesús
 - introducció (1,39-41)
 - benediccions d'Elisabet (1,42-45)
 - Càntic de Maria (1,46-55)
 - cloenda (1,56)

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Fa sis mesos que Elisabet ha quedat embarassada. És una dona d'edat avançada a qui el Senyor ha volgut beneir amb un infantament, quan, des del punt de vista humà tot semblava impossible. Maria és una dona jove a qui acaben d'anunciar que viurà un esdeveniment extraordinari: ser mare del Fill de Déu. La salutació de les dues dones es converteix en un trobament anticipat entre els dos fills encara no nascuts que es gesten en les entranyes de les respectives mares: Joan salta de joia quan sent la salutació de Maria, mare de Jesús. Maria és la més beneïda de les dones perquè porta el Senyor, el fruit promès. Elisabet és ditxosa perquè queda plena de l'Esperit Sant i, llavors, pot entendre qui la visita. Elisabet lloa la fe de Maria i proclama que l'anunci de l'àngel es realitzarà: el Fill de Déu és a les portes.

Maria respon amb una altra lloança, adreçada no a Elisabet sinó a Déu. La grandesa de Déu la fa adonar de la seva petitesa. Maria ha estat escollida per a ser mare del Fill de Déu, i d'aquí ve que no tan sols Elisabet sinó tothom la proclamarà feliç i benaurada. El qui

tot ho pot ha obrat la més gran de les meravelles en aquella dona, la qual ha rebut tot el seu amor. I no tan sols ella. També els qui creuen en Déu coneixen una escala de valors diversa: els humils són superiors als poderosos; els qui no tenen res són més rics que ningú. Les promeses de Déu iniciades en Abraham, el pare dels creients, ara es compleixen de manera insuperable: l'amor del Senyor es manté per sempre.

*La Visitació en el frontal del monestir de Santa Maria de Lluçà (segle XIII).
Museu Episcopal. Vic.*

e 2.5. PARAULES AMB RESSÒ

SALVADOR

Déu, en l'Antic Testament, es revela com el salvador, el qui treu el seu poble de les dificultats, l'ajuda en els perills i l'allibera de mans dels enemics opressors (Is 43,3). Déu és salvador, també, en tant que perdona el pecat de qui s'ha rebel·lat contra ell. El creient s'adreça a Déu amb confiança (Is 12,2). En el Nou Testament continuen les mateixes idees (Lc 1,47; 1Tm 4,10) i, ben aviat, s'apliquen també a Jesucrist (Lc 1,69; 19,9-10; Mt 1,21; Jn 3,17; 4,42). Jesucrist, el Fill de Déu, ens ha obtingut la llibertat gràcies al vessament de la seva sang (He 5,9).

MAGNIFICA

La meva ànima magnifica el Senyor. Maria canta les grandeses de Déu, literalment, el *fa gran* amb la seva lloança. Déu l'ha triat a ella, dona insignificant, i li ha concedit la seva gràcia. Porta en el seu si el Fill de l'Altíssim, fruit de l'acció de l'Esperit Sant. Ell serà gran i Déu li donarà el tron de David. Maria ha cregut tot el que l'àngel li ha anunciat i d'una manera conscient ha acceptat que en ella s'esdevingui la meravella que Déu ha disposat. El goig és tan gran que, tota ella, íntegrament, esdevé lloança envers el qui tot ho pot.

SERVENTA

Maria ja ha mostrat la seva condició de serventa del Senyor, en rebre l'anunci de l'àngel: «Sóc l'esclava del Senyor» (Lc 1,38). Ara, en el seu cant de goig, ho referma. Maria accepta de fer tot allò que el Senyor disposa per a ella. Així queda inscri-

ta en la llarga llista de grans personatges d'Israel anomenats servents de Déu: els patriarques (Gn 24,14; 26,24), Moisès (Ex 14,31; 34,5), David (2Sa 7,5.8; 1Re 8,24-26; Sl 18,1; 36,1; 89,4.21), els profetes (Jr 7,25; Am 3,7). Maria, essent ja mare, ho guarda tot en el seu cor i medita (Lc 2,19.51) tot el que va descobrint del seu Fill, el servidor. Ell va dir que no havia vingut a ser servit, sinó a servir (Mt 20,28). Jesús, entre nosaltres, és «com el qui serveix» (Lc 22,27).

L'anunciació de la Mare de Déu. Icona de Teòfanes de Creta (segle XVI). Monestir de Stavronikita. Mont Athos. Maria en rebre l'anunci de l'àngel, ha mostrat la seva condició de serventa del Senyor.

e 2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòptics

El càntic de Maria és exclusiu de l'evangeli segons Lluc. Però el mateix evangeli té un altre càntic emblemàtic, molt a prop del Magníficat: el càntic de Zacaries o Benedictus (Lc 1,68-79). Igual com Maria, Zacaries canta la fidelitat de Déu que compleix les promeses de salvació fetes al seu poble. El seu fill Joan Baptista, a qui diran «profeta de l'Altíssim» (Lc 1,76) anirà immediatament davant de Jesús, el Senyor. Zacaries es refereix a Jesús com la més gran de les meravelles que Déu ha realitzat en Maria (Lc 1,49): «Per l'amor entranyable del nostre Déu, ens visitarà un sol que ve del cel, per il·luminar els qui viuen a la fosca, a les ombres de la mort, i guiar els nostres passos per camins de pau» (Lc 1,78-79).

Antic Testament

Molts dels pensaments del Magníficat coincideixen amb els del càntic d'Anna, la mare de Samuel (1Sa 2,1-10). També en molts salms i en els profetes trobem pensaments que inspiren el Magníficat: «El seu nom és sant i venerable» (Sl 111,9). «Però l'amor del Senyor pels seus fidels és de sempre i dura sempre; la seva bondat s'estén als fills dels fills» (Sl 103,17). «Aclamo el Senyor ple de goig, la meva ànima celebra el meu Déu» (Is 61,10).

Altres càntics de l'Antic Testament (pronunciats per Moisès, Maria, Dèbora, David, Salomó, Ezequies, Judit, Tobit, els tres joves) es poden incloure en aquesta llista: Ex 15,1-18.21; Dt 32,1-43; Jt 5; 1Sa 7,18-29; 2Sa 22; 1Re 8,23-61; Is 38,9-20; Jdt 16,1-17; Tb 13; Dngr 3,52-90. Tots ells coincideixen a lloar el Senyor per les seves grandeses i la seva fidelitat. En forma poètica, canta les excel·lències de l'amor el gran llibre del Càntic dels Càntics.

Nou Testament

En la mateixa línia del Magníficat, Jesús proclama la benaurança del pobre i de l'humil (Mt 5,3.5) i ell mateix lloa el Pare que s'ha revelat als senzills i als febles, i no als poderosos (Lc 10,21-22).

Sant Pau, en la primera carta als Corintis, descriu amb el mateix tipus de pensament i de fe la condició dels qui han estat «cridats» a unir-se a Jesucrist (1Co 1,26-31).

Imposició del nom al Baptista. Fresc de Fra Angelico (1400-1455). Convent de Sant Marc. Florència.

Igual com Maria, Zacaries, en el naixement del seu fill Joan, canta la fidelitat de Déu que compleix les promeses de salvació.

2.7. EL TEXT ENS PARLA

L'escena sorgeix d'uns cors que han fet experiència del Déu que trenca els esquemes i converteix en possible allò que semblava impossible. Uns cors tocats per la bondat del Senyor i que ara són plens d'esperança i d'agraïment. Un goig profund i encomanadís acompanya el trobament de les dues dones, Maria i Elisabet. Elisabet s'adreça a Maria i la lloa perquè, gràcies a la seva maternitat, Jesús visita el seu poble. Maria s'adreça a Déu, celebrant-lo i beneint-lo, perquè ha volgut que el pobre fos ric i que l'humil segués al lloc del prepotent. De fet, Maria ha rebut del Senyor la fortalesa de la fe i el do de l'amor. El Magníficat arriba com a colofó d'un anunci diví (el de l'àn-

gel) i d'un reconeixement humà (el d'Elisabet), promogut per l'Esperit Sant. Al bell mig hi ha una realitat irrepetible i única, de la qual ha begut la humanitat durant els darrers dos mil anys: l'encarnació del Fill de Déu, fruit esplèndid de l'amor abocat a mans plenes. La nostra història testimonia que hi ha un Déu salvador i misericordiós, amic dels pobres i fidel, que tria el camí del servei humil. La seva omnipotència passa pel sí d'una dona feble que creu i espera, agraïda. Ell es recorda de nosaltres i, per això, encara avui són possibles molts fets meravellosos.

Visitació de Maria. Fragment de retaule (1510). Museus de Dahlem. Berlín.

Som capaços de veure la nostra vida com el lloc on Déu actua?
(Fotografia: P. Ynaraja)

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Per a molts tot allò que s'esdevé en la seva vida és fruit de l'atzar; per a d'altres, és la freda concatenació de causa i efecte. ¿Som capaços de veure la nostra vida com el lloc on Déu actua de manera sorprenent, eficaç, fidel i amantent?
- Els més desvalguts són vistos sovint amb suspicàcia i prevenció. Cert que comprem la seva situació i que hi ha moments d'ajuda generosa. Però els pobres ens evangelitzen, és a dir, ens diuen què és l'evangeli. ¿Escoltem el seu missatge?
- Maria lloa el Senyor perquè ha mirat la petita de la seva serventa (1,48). Abans, en l'anunci de l'àngel, ja havia demostrat que acceptava, conscient, el disegni de Déu (1,38). Jesús farà el mateix a Getsemaní (22,41). ¿Estem disposats a fer la voluntat de Déu en la nostra vida?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

- Maria és felicitada per dos motius: és beneïda perquè és beneït el fruit de les seves entranyes (1,42) i és feliç perquè ha cregut (1,45). Maria és la mare del Senyor (la *theotokos*, en grec) i la gran creient (la mare de l'Església). Lluc presenta Maria com la deixebla model, la qui fa la voluntat de Déu (1,38; 8,19-21; Ac 1,14).
- En Maria es fa visible el contrast entre la petitesa i la grandesa, la santedat i l'amor misericordiós de Déu, i alhora es manifesta la predilecció històrica del Senyor d'Abraham i de Maria pels pobres de tots els temps. Maria és gran no pas per la seva santedat o petitesa, sinó pel caràcter tan extraordinari de l'infant nascut de les seves entranyes. I l'Església també és santa, perquè porta en el seu si i dona al món, com Maria, el seu Salvador i únic Senyor.
- Maria viu, ben travat, el misteri de Jesucrist. En la figura de Maria, Lluc uneix la història de Jesús –el seu origen misteriós, la seva vida i mort fins a entrar en la seva glòria (24,26)– amb la proclamació de la seva identitat de Senyor i Messies (Ac

2,36) per l'Església apostòlica. Ara és l'Església la qui fa que tots els batejats en Crist visquem, com Maria, ben travat el misteri de la fe, és a dir, no separem la història de Jesús de la professió de fe en el misteri de Jesucrist que fa l'Església.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Fem una pregària espontània agraït a Déu algun o alguns dels dons concrets que hem rebut d'ell.
- Recitem pausadament o bé cantem el Magníficat o algun altre càntic bíblic (per exemple, 1Sa 2,1-10).

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ÈSPERIT SANT?

- Les promeses de salvació de part de Déu continuen realitzant-se entre nosaltres, generació rere generació, en l'Església i en el món. Això ens fa llegir la història, present i futura, amb esperança. Qualsevol realitat humana pot ser salvada i serà salvada.
- L'exemple de Maria ens fa ser agraïts per tot el que rebem de Déu i ens empeny a comunicar-ho als altres, per tal que també ells puguin descobrir l'acció del Totpoderós en les seves vides.
- La imatge de la visita de Maria, diligent i freturosa, a la seva parenta Elisabet, anciana, ajuda l'Església a avançar-se cap als pobres i necessitats. És l'Església sol·lícita, rica en l'amor del Senyor, que va a trobar els qui ell estima.

LA PECADORA ALS PEUS DE JESÚS

(Lc 7,36-50)

1 LLEGIM EL TEXT

³⁶ Un fariseu va invitar Jesús a menjar amb ell. Jesús entrà a casa del fariseu i es posà a taula. ³⁷ Hi havia al poble una dona que era una pecadora. Quan va saber que Jesús era a taula a casa del fariseu, hi anà amb una ampolleta d'alabastre plena de perfum ³⁸ i es quedà plorant als peus de Jesús, darrere d'ell. Li mullava els peus amb les llàgrimes, els hi eixugava amb els cabells, els hi besava i els hi ungia amb perfum. ³⁹ El fariseu que havia convidat Jesús, en veure això, pensà:

—Si aquest fos profeta, sabria qui és aquesta dona que el toca i quina mena de vida porta: és una pecadora.

⁴⁰ Jesús li digué:

—Simó, t'haig de dir una cosa.

Ell li respongué:

—Digues, mestre.

⁴¹ —Dos homes devien diners a un prestador: l'un li devia cinc-cents denaris, i l'altre, cinquanta. ⁴² Com que no tenien res per a pagar, els va perdonar el deute a tots dos. Quin d'ells et sembla que l'estimarà més?

⁴³ Simó li contestà:

—Suposo que aquell a qui ha perdonat el deute més gran.

Fragment d'icona de Teòfanes de Creta (segle XVI).
Monestir de Stavronikita.
Mont Athos.

Jesús li diu:

—Has respost correctament.

⁴⁴ Llavors es girà cap a la dona i digué a Simó:

—Veus aquesta dona? Quan he entrat a casa teva, tu no m'has donat aigua per a rentar-me els peus; ella, en canvi, me'ls ha rentat amb les llàgrimes i me'ls ha eixugat amb els cabells. ⁴⁵ Tu no m'has rebut amb un bes; ella, en canvi, d'ençà que he entrat, no ha parat de besar-me els peus. ⁴⁶ Tu no m'has ungit el cap amb oli; ella, en canvi, m'ha ungit els peus amb perfum.

⁴⁷ Així, doncs, t'asseguro que els seus molts pecats li han estat perdonats: per això ella estima molt. Aquell a qui poc és perdonat, estima poc.

⁴⁸ Després digué a la dona:

—Els teus pecats et són perdonats.

⁴⁹ Els qui eren a taula amb ell començaren a pensar: «Qui és aquest que fins i tot perdona pecats?»

⁵⁰ Jesús digué encara a la dona:

—La teva fe t'ha salvat. Vés-te'n en pau. ■

*Jesús convidat a casa de Simó. Imatge del film
«Jesús de Natzarete» de Franco Zeffirelli (1977).*

*Gerro d'alabastre d'època romana. Necròpolis del
Vaticà. Roma.*

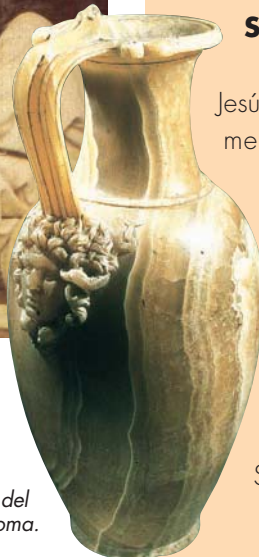
2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

Lluc dona unes indicacions molt genèrics del lloc on passa el fet que descriu. L'últim lloc clarament mencionat per l'evangelista és el poble de Naïm (7,11). Arran de la resurrecció del fill de la viuda, l'anomenada de Jesús s'escampa per tot el país dels jueus i per totes les regions veïnes (7,17). En el text que ens ocupa, Lluc només parla d'un poble (7,36) i de la casa d'un fariseu que es deia Simó (7,36.40). Després del fragment que comentem, l'evangelista fa notar que Jesús anava per cada vila i per cada poble (8,1).

Socioreligioses

Jesús és convidat a casa d'un fariseu. En començar els àpats, els servents rentaven les mans i els peus dels invitats i els ungien amb perfum, que feia la funció de desodorant corporal. Compartir un àpat implicava compartir unes idees i uns valors. Per als jueus, seure a taula era anticipar el banquet del Regne de Déu. Per això els fariseus només seien a taula amb els homes que eren ritualment purs. Simó invita Jesús a menjar perquè el veu

com un home pietós i de bé. Però aquesta opinió entra en conflicte quan Jesús permet que la pecadora el toqui. Jesús queda ritualment impur als ulls de l'amfitrió.

La dona estava marginada en la societat antiga. A Israel, estava obligada a complir els preceptes negatius de la Llei, però no calia que n'observés els positius. Estava sotmesa al marit i totalment dedicada a les tasques de la llar. Les prostitutes pertanyien al grup de pecadors públics. Els fariseus miraven amb menyspreu tots els qui vivien al marge dels criteris religiosos i es guanyaven la vida en professions tingudes per impures segons la Llei (publicans, prostitutes...). Jesús els va dir que, en el Regne de Déu, les prostitutes «us passen al davant» (Mt 21,31).

Simbolismes

L'àpat, la casa i l'hospitalitat són els grans símbols del Regne de Déu que Jesús anuncia. En l'obra de Lluc (evangelí i Fets dels Apòstols) trobem una relació molt estreta entre compartir la taula i acollir a casa/família. La casa és model de les realitats comunitàries i de les relacions humanes. En la comunitat cristiana primitiva, el gran símbol és un àpat (àgape) fratern. En l'evangelí segons Lluc hi ha una estreta relació entre el camí de Jesús cap a Jerusalem (9,51) i el camí dels deixebles missioners que són convidats a taula (10,7). La casa-família té davant seu la possibilitat d'acollir o rebutjar el missioner itinerant.

La dona pecadora ungeix Jesús just abans que aquest comenci el seu camí cap a Jerusalem acompanyat, precisament, pels Dotze i per un grupet de dones (Lc 8,1-3). La presència femenina (la viuda de Naïm, la pecadora, les dones acompanyants, la mare de Jesús, la dona amb hemorràgies, la filla de Jaïre) és remarcable i constant en el capítols 7 i 8 de Lc.

La presència femenina és un tret remarcable a l'evangelí de Lluc.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

El text manté un cert to polèmic de Jesús amb les autoritats jueves. El nucli de la qüestió és acollir Jesús com a algú que pot perdonar pecats i, per tant, donar la vida a qui vivia en la foscor. Jesús, per a la dona, representa tota l'esperança. El fariseu només es fixa en el tema legal de la puresa: una pecadora ha tocat el seu hoste! El text es transforma en una autèntica presentació de Jesús. En efecte, els comensals pensen: «Qui és aquest que fins i tot perdona els pecats?» (v. 49). No cal cap resposta explícita, perquè l'única vàlida és la de la fe. L'escena acaba com sovint acaben els relats de miracles. Jesús diu a la pecadora: «La teva fe t'ha salvat. Vés-te'n en pau.» El perdó és sempre una guarició.

Enmig del text, hi ha una petita paràbola (els dos deutors, vv. 41-43), que serveix perquè Simó entri dins la manera de veure les coses pròpia de Jesús. La contesta de Jesús a la resposta de Simó («has respost correctament») és la mateixa que Jesús dirigeix al mestre de la llei en la paràbola del bon samarità (10,28). Jesús, com a bon pedagog, reprèn la resposta del seu interlocutor per a construir el seu propi discurs.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI

- Discurs de la plana (6,17-49)
- Dues guaricions (7,1-17):
 - el criat d'un centurió
 - el fill d'una viuda
- Jesús, el Messies esperat, actua segons el Regne, però no tots accepten que vagi amb els pecadors (7,18-35)
- Jesús perdona una pecadora (7,36-50)
- Jesús anuncia el Regne acompanyat dels Dotze i d'algunes dones (8,1-3)
- Discurs de les paràboles (8,4-21)
- Quatre miracles (8,22-56):
 - la tempesta
 - l'endimoniat de Gèrasa
 - la dona amb hemorràgies
 - la filla de Jaire

El text es troba al bell mig del conjunt de narracions sobre el ministeri de Jesús a Galilea (4,14-9,50) i, més en concret, de la secció 6,17-8,56. De manera programàtica, aquesta segona part de l'evangeli s'obre amb la predicació a la sinagoga de Natzaret. Des d'aquest moment sabem que Jesús compleix allò que l'Es-criptura anunciava del Messies, i que ell és, en efecte, el Messies esperat. Alhora, és clar, des de bon començament, que Jesús haurà d'afrontar el refús d'una bona part del seu poble (4,16-30). ¿Ha entès Simó, un fariseu, el missatge alliberador que porta l'evangeli?

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

El relat anterior al text que estudiem acaba dient que Jesús és amic dels pecadors (7,34). Se l'acusa de golut i bevedor. Davant aquesta crítica fàcil i malintencionada (vegeu 15,2), Jesús no renuncia a portar a tots i a cadascú el perdó i la joia de la salvació.

El banquet és un moment particular d'escalf i d'amistat, de goig compartit i de serenor. Jesús és invitat a casa d'un fariseu anomenat Simó. Menja reclinat a taula, com és costum en els banquets de l'època. En assabentar-se que Jesús és a casa de Simó, una dona se li atansa i es posa al seu darrere, vora els peus. Aquesta dona, una prostituta, coneguda de

tots, ha experimentat al fons del cor el perdó de Déu. Tot plorant perquè ha estat perdonada, realitza tres accions sorprenents: mulla els peus de Jesús amb les llàgrimes i els hi eixuga amb els cabells, els hi besa i els hi ungeix amb perfum. Aquestes accions, fetes per una dona de mala reputació, fan malpensar immediatament Simó i els altres convidats. Per què Jesús els ha permès? Pot ser tingut per profeta un home així? Llavors, Jesús intervé amb decisió i fa veure a Simó, crític per l'afecte que manifesta la dona envers Jesús, que no s'adona de la seva petita hospitalitat, reclosa i poc sensible: Simó no ha ofert aigua a Jesús per a rentar-se els peus, ni l'ha saludat amb un bes, ni li ha ungit el cap amb oli. Sobretot, aquell fariseu no ha entès els sentiments que brollen del cor d'aquella dona, un amor gran, que sorgeix del bàlsam del perdó. Se li ha perdonat un deute molt gran i ara ho expressa amb gestos carregats d'estimació i agraïment. En canvi, Simó és incapaç d'adonar-se que també ell deu alguna cosa, ni que sigui una quantitat més petita que la de la dona. Es creu just i, per això, queda desconcertat davant el comportament de Jesús. La dona, en canvi, ha obtingut el que cercava: el perdó de Déu i l'amistat del Senyor. La seva fe, gran com el seu amor, l'ha portada a la pau.

*L'àpat a casa de Simó. Pintura de Pierre Subleyres (1699-1749).
Museu del Louvre. París.*

2.5. PARAULES AMB RESSÒ

PERDÓ DELS PECATS

Per obtenir el perdó calia anar al temple i oferir-hi un sacrifici. Aquí Jesús perdona directament, a casa, deixant de banda les prescripcions de la Llei. Que Jesús digui a la pecadora pública que els seus molts pecats li han estat perdonats, significa que Déu li ha perdonat els seus pecats. Jesús proclama el perdó de Déu, el qual es relaciona amb l'amor agaiït. Jesús prefereix l'amor ardent de la pecadora a la fredor i l'orgull del fariseu, observant escrupolós de la Llei. Darrere la reflexió dels comensals («Qui és aquest que fins i tot perdona pecats?») hi pot haver el retret hostil o l'admiració sincera.

LA FE

Jesús diu a la pecadora que la seva fe l'ha salvat. Hi ha una relació fonda entre fe i experiència de salvació. En molts relats del Nou Testament es presenta la fe com a anterior al miracle. Això no vol dir que la fe sigui condició imprescindible perquè hi pugui haver miracle. El miracle és un do de Déu, fort i poderós, que entra en la vida dels homes. La fe és la confiança plena en aquest Déu que obra meravelles. La fe acull i recull el do diví.

VÉS-TE'N EN PAU

La pau és signe de la plenitud total i de la dignitat restablerta: tota persona és filla de Déu. Alguns relats de miracles acaben amb el do de la pau (Mc 5,34 par. Lc 8,48). Després de la resurrecció Jesús dona la pau als deixebles (Jn 20,19-21), junta-

ment amb la missió i el do de l'Esperit. Només Jesús pot donar la pau, l'autèntica pau (Jn 14,27). Des del naixement del Messies-Salvador se sent la proclama de la pau que reconcilia cel i terra (Lc 2,14): Jesús és la nostra pau i crea la nova humanitat reconciliada (Ef 2,14-18).

*El Bon Pastor. Detall del mausoleu de Gala Plàcidia (segle V).
Ravenna.
Jesús és la nostra pau.*

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòptics

En Mc 14,3-9 i Mt 26,6-13 trobem la unció de Jesús a Betània per part d'una dona que el va a trobar mentre menja a casa de Simó el leprós. Aquí l'escàndol és el gran cost del perfum amb què la dona ungeix Jesús. No consta que la dona fos cap pecadora, i per tant, no hi ha cap referència al perdó. L'episodi es relaciona, més aviat, amb la sepultura de Jesús. Pel que fa a la paràbola dels dos deutors que trobem dins el nostre text (Lc 7,41-42) s'assembla a la paràbola dels dos fills (Mt 21,28-32), on es diu que els publicans i les prostitutes que s'han penedit estaran més a prop de Déu que els pietosos fariseus. El text amb més semblances al nostre és potser la guarició del paralític (Mt 9,1-8 par. Mc 2,1-12 par. Lc 5,17-26), on Jesús perdona els pecats d'un home, davant l'escàndol dels fariseus i mestres de la Llei. La dona, com el paralític, ha estat «curada» dels seus pecats. També la dona amb hemorràgies és curada en virtut de la seva fe i rep la pau que buscava (Lc 8,48).

Antic Testament

En el llibre d'Osees, Israel és descrit amb la imatge de la prostituta que, després de casar-se, serà

infidel al seu marit. Aquest la perdonarà, malgrat tot. De manera semblant, el profeta Ezequiel (c. 16) parla de Jerusalem com d'una prostituta abandonada de tots, a qui el Senyor havia recollit acabada de néixer. I ara, l'acull de nou i li diu: «Et perdono tot el que has fet» (v. 63). O, com llegim en Os 2,21: «Et prendré com a esposa per sempre... pagaré per tu bondat i justícia, amor i misericòrdia».

Nou Testament

Jn 12,1-8 és un text paral·lel al nostre. L'evangelista segons Joan identifica la dona que ungeix Jesús amb Maria de Betània, la germana de Marta i Llützer. La tradició occidental ha identificat amb ella la pecadora de Lc 7 o fins i tot ha pensat en Maria Magdalena (8,2).

*Crist a casa de Marta i Maria. Pintura de Jan Vermeer (1632-1675).
National Gallery of Scotland. Edimburg.
La tradició occidental ha identificat la pecadora del nostre text
amb Maria de Betània.*

e 2.7. EL TEXT ENS PARLA

Tres personatges configuren l'escena: Jesús, Simó, el fariseu, i la pecadora. Jesús es troba a casa d'un home just i irrepreensible, que no vol tenir tractes amb ningú que visqui en pecat i que, per això, l'escandalitza que Jesús els tingui amb aquella dona de manera quasi provocativa. Als antípodes del fariseu, hi ha la dona, a qui ningú no ha convidat. Jesús, però, no la fa fora. Permet que manifesti el seu amor confiat en el perdó de Déu. Per a ella, Jesús és el signe visible de l'amor que li arriba i de l'amor –gran i nou– que ella dóna. Però el fariseu no ho entén i dubta de la santedat de Jesús. No entén que Déu pugui perdonar una pecadora, ni entén que ell també ha de ser perdonat del seu pecat. Si hagués entès que ell deu cinquanta denaris, s'hauria alegrat que a la pecadora n'hi siguin perdonats cinc-cents. Simó, fariseu observant i religiós, no coneix el Déu del perdó que

Jesús anuncia i que la dona ha rebut realment a casa seva. Més enllà de la llei, hi ha l'amor. Simó s'ha quedat dins el marc estret d'allò que no s'ha de fer (acollir una pecadora). Jesús, en canvi, dóna la salut a la persona, perdona i guareix aquella dona. Per què, doncs, escandalitzar-se, si els pecadors van més enllà dels justos? Les llàgrimes, les besades i l'oli abocats sobre els peus del Senyor, són un gest de trencament amb un legalisme estret però expressen sobretot l'afecte i la tendresa. La confiança de la dona en el Senyor ha estat total i no s'ha vist defraudada. En comptes del pecat, en el seu cor ara hi ha la pau.

*Imatge del film «Camille Claudel» de Bruno Nuytten (1989).
La dona que s'acosta a Jesús s'ha vist maltractada per la vida i ara experimenta el gest de l'acolliment i del perdó.*

3 MIREM LA VIDA

Tot i ser tan permissiva, la nostra societat margina persones o col·lectius concrets.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Tot i ser tan permissiva en les opcions morals, la nostra societat margina, de fet, determinades persones o col·lectius concrets. També sol passar que els més decidits a condemnar són els qui més s'aprofiten d'aquells a qui condemnen. Preguntem-nos quan som «Simó» i quan som la «dona pecadora»?
- Veiem sovint la palla que hi ha a l'ull del veí i no veiem, en canvi, la biga del nostre ull. Simó pren distàncies en relació a la pecadora, però és incapaç d'adonar-se del seu pecat. Per què tenim dues mesures?
- Jesús retreu al fariseu que la seva hospitalitat sigui poc sensible, poc evangèlica. La nostra vida és plena de convencionalismes que frenen el creixement d'una autèntica fraternitat. ¿Deixem pas a l'evangeli de l'amor i del perdó?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

Jesús regala el perdó de Déu. I aquest regal fa créixer en l'amor. La reacció davant aquest regal és la fe. Acol·lit en la fe, el perdó guareix la comunió: amb un mateix, amb els altres i amb la creació sencera. Amb un mateix (aspecte personal), perquè és guarida la nova existència rebuda pel baptisme, una existència per a Déu i per als altres. Amb els qui formen la comunitat dels seguidors de Jesucrist (aspecte eclesial), perquè és guarida la relació amb els altres batejats. Amb la creació sencera (aspecte ecològic), perquè és guarida la relació amb la creació.

Avui, l'Església, fidel a l'acció guaridora de Jesucrist, formant un sol cos amb ell, una sola cosa amb ell, també regala el perdó de Déu, sense negar que només Déu perdona els pecats. L'Església fa present, actualitza i ofereix un tast del perdó de Déu en el sagrament de la reconciliació, on és invocat Déu Pare misericordiós perquè reconciliï els batejats amb ell pel misteri de la mort i la resurrecció del seu Fill i els faci créixer en l'amor que ha vessat en els seus cors amb el do de l'Esperit Sant. I alhora anuncia que el perdó de Déu neutralitza tot el mal que divideix els cors dels humans i malmet la creació.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem escoltant la veu de Déu i dels germans en el fons del cor. Fem-ho a partir del text estudiat.
- Preguem amb el Parenostre («perdoneu-nos les nostres culpes»), el Magníficat («derroca els poderosos del soli i exalta els humils»), o bé un salm. Us suggerim el Salm 103.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- Déu no ha enviat el seu Fill al món perquè el món fos condemnat sinó perquè tingués vida. L'Esperit ens encamina a tractar les persones amb el criteri del perdó, de l'acolliment, de la tendresa. La comunitat eclesial és el lloc on aprenem a viure l'evangeli.

- Jesús és a la porta i truca. De vegades l'obrim de paraula, però no amb obres i de veritat. Acollir el Senyor no es fa al marge de la vida de cada dia.

- Anunciem l'evangeli del perdó quan estimem aquell que ens perdona i els altres que també són perdonats. Llavors, plens de la bona notícia, el nostre cor s'obre al món sense exclusions.

LA MISSIÓ DELS SETANTA-DOS

(Lc 10,1-20)

¹ Després d'això, el Senyor en designà uns altres setanta-dos i els envià de dos en dos perquè anessin davant seu a cada poble i a cada lloc on ell mateix havia d'anar. ² Els deia:

—La collita és abundant, però els segadors són pocs. Pregueu, doncs, a l'amo dels sembrats que hi envii més segadors. ³ Aneu: jo us envio com anyells enmig de llops. ⁴ No porteu bossa, ni sarró, ni sandàlies i no us atureu a saludar ningú pel camí. ⁵ Quan entreu en una casa, digueu primer: "Pau en aquesta casa." ⁶ Si allí hi ha algú que n'és digne, la pau que li desitgeu reposarà damunt d'ell; si no, tornarà a vosaltres. ⁷ Quedeu-vos en aquella casa, menjant i bevent el que tinguin: el qui treballa, bé es mereix el seu jornal. No aneu de casa en casa.

⁸ »Si entreu en una població i us acullen, mengeu el que us ofereixin, ⁹ cureu els malalts que hi hagi i digueu a la gent: "El Regne de Déu és a prop vostre." ¹⁰ Però si entreu en una població i no us acullen, sortiu a les places i digueu: ¹¹ "Fins i tot la pols del vostre poble que se'ns ha encastat als peus, ens l'espolem i us la deixem. Però sapigueu això: el Regne de Déu és a prop!" ¹² Us asseguro que el dia del judici serà més suportable per a Sodoma que per a aquella població.

¹³ »Ai de tu, Corazín! Ai de tu, Betsaida! Si a Tir i a Sidó s'haguessin fet els miracles que vosaltres heu vist, ja fa

Fragment del mosaic del baptisteri dels Arrians (segle VI). Ravenna.

temps que, en senyal de penediment, s'haurien assegut a la cendra, s'haurien posat vestits de sac i s'haurien convertit. ¹⁴ Per això el judici serà més suportable per a Tir i Sidó que per a vosaltres. ¹⁵ I tu, Cafarnaüm, ¿et creus que seràs enlairada fins al cel? Al país dels morts, baixaràs!

¹⁶ »Qui us escolta a vosaltres, m'escolta a mi. Qui no fa cas de vosaltres no fa cas de mi, i qui no fa cas de mi, no fa cas del qui m'ha enviat.

¹⁷ Els setanta-dos van tornar plens d'alegria i deien:

—Senyor, fins els dimonis se'ns sotmeten pel poder del teu nom.

¹⁸ Jesús els digué:

—Jo veia Satanàs que queia del cel com un llamp. ¹⁹ Us he donat poder de trepitjar serps i escorpins i de vèncer tota la potència de l'enemic, i res no us farà mal. ²⁰ Però no us alegreu perquè els esperits se us sotmeten; alegreu-vos perquè els vostres noms estan inscrits en el cel. ■

Ruïnes de Corazín.

2.2. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

Jesús s'encamina a Jerusalem (9,51). Ha volgut entrar a Samaria i no l'han acollit. Ara fa camí «per viles i pobles» tot ensenyant el missatge del Regne (13,22). Més endavant es dirà que passa «entre Samaria i Galilea» (17,11). Es fa difícil de precisar l'itinerari de Jesús. És clar, però, que puja a Jerusalem (18,31). La seva meta és el temple (19,45).

El text esmenta tres viles galilees (Corazín, Betsaida i Cafarnaüm), situades al nord del llac de Genesaret o Galilea. És la zona on Jesús actua més intensament, i malgrat això aquella gent no van saber aprofitar allò que se'ls oferia.

Sodoma és la ciutat destruïda pel foc del cel i exemple bíblic de perversió (Gn 18,16-19,29). Tir i Sidó, a Fenícia, dues ciutats comercials i riques, plenes de luxe i d'orgull, són exemple de rebel·lió contra Déu, que són amenaçades amb la destrucció (Is 23; Ez 26-28; Jl 4,4-8).

Socioreligioses

L'acolliment que reben els enviats de Jesús, els quals van d'un poble cap a l'altre, ens evoca les primeres comunitats cristianes. Hi ha cristians que

viuen estables en una població i altres, els missioners, que es dediquen a la predicació de l'evangeli de manera itinerant. Viuen pobrament i sense adreça precisa, refiats tan sols del que reben en les poblacions que visiten.

Simbolismes

Jesús escull setanta-dos deixebles perquè aquest nombre correspon a la llista de pobles que trobem en Gn 10 (segons l'antiga versió grega). La xifra indica el caràcter universal que revestirà l'anunci de l'evangeli: el missatge es difondrà per tot el món.

El gest d'espolsar-se públicament la pols de les sandàlies, té un to d'acusació. Pau i Bernabé ho fan en ser expulsats d'Antioquia de Pisídia pels jueus (Ac 13,50): aquests no han acollit la fe mentre que els pagans sí que ho han fet. En el text que comentem, el gest va acompanyat de la repetició del missatge que s'anuncia, per a indicar que sempre es pot acceptar el Regne.

Posar-se vestits de sac i seure a la cendra són expressions rituals de penitència i penediment, tal com trobem, per exemple, en el llibre de Jonàs (3,5-8).

Que Satanàs caigui del cel indica simbòlicament la seva derrota i la fi del poder del mal (vegeu Ap 20,1-3). La potència de l'enemic, representada per les serps i els escorpins, és ara trepitjada. En canvi, al cel hi ha el llibre de la vida amb els noms dels salvats (vegeu Ap 3,5).

Mapa del món amb Jerusalem com a centre. Manuscrit llatí dels Salms (1250).

La xifra de setanta-dos deixebles indica el caràcter universal de l'anunci de l'evangeli.

e 2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

Primerament s'explica la missió dels deixebles (vv. 1-12). Tot seguit vénen amenaces que es mouen entre el judici final i la lamentació (vv. 13-15). Les frases finals (vv. 18-20) tenen un to apocalíptic. Tant ara com després ens juguem el tot per tot: qui acull el Regne, acull Jesús i el seu evangeli i té el camí obert per a viure per sempre amb Déu.

Santa Magdalena escoltant la prèdica de Crist. Retaule de Pere Mates (1526). Catedral de Girona. Qui acull el Regne, acull Jesús i el seu evangeli.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI

- Jesús resol d'encaminar-se a Jerusalem: (9,51-62):
un poble de samaritans el rebutja (9,51-56)
mentre que hi ha una triple invitació al seguiment (9,57-62)
- Missió dels setanta-dos (10,1-12)
Les poblacions galilees no es converteixen (10,13-16)
- Retorn dels setanta-dos de la missió (10,17-20)
Els senzills reben la revelació del Pare (10,21-24)

El text està situat en el camí de Jesús des de Galilea a Jerusalem (Lc 9,51-19,44), dins la primera secció (10,1-24), just després de tres casos de crida o proposta de seguiment (9,57-62). Jesús fa camí, i, amb ell, els seus deixebles. És un camí d'anunci del Regne, que, després de la Pentecosta, la comunitat cristiana continuarà escampant l'evangeli arreu de la terra. Alguns accepten el missatge i el missatger, és a dir, Jesús mateix o els seus enviats, però altres, com les ciutats galilees, els rebutgen. Ben a prop de Lc 10,1-24 Marta i Maria són exemple d'acolliment del Senyor (10,38-42).

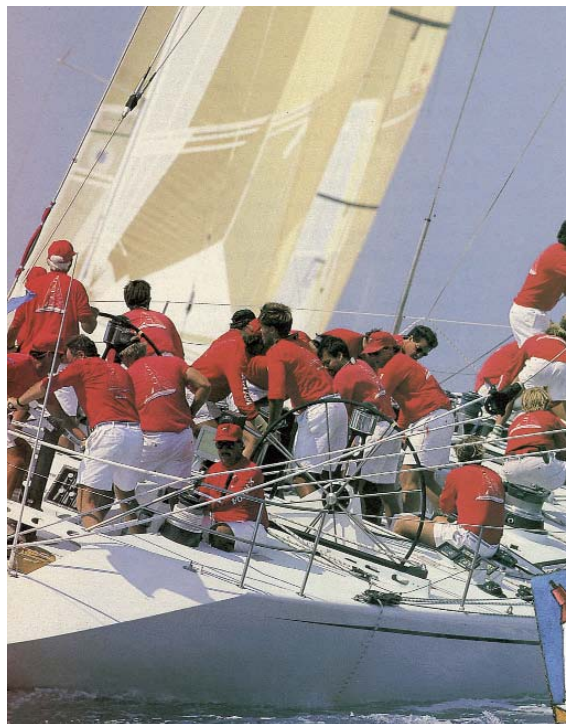
2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Ha començat el camí de Jesús cap a Jerusalem, i l'acompanyen els deixebles, seguidors i enviats. El deixeble ha de compartir les condicions de vida de Jesús, que no té on reposar el cap, i ha de donar prioritat absoluta a l'anunci del Regne. Acceptat això, és a punt per a la missió, unida estretament a la de Jesús. De fet, el deixeble prepara l'arribada del Mestre, i per això ha de ser allixonat.

La primera instrucció de Jesús als deixebles és la pregària. Cal pregar perquè a l'abundància de la collita hi correspon la manca de segadors. En segon lloc, Jesús diu que la missió no és cosa fàcil: els missioners trobaran llops. Però ells han de continuar essent anyells, és a dir, no han de posar la confiança en els mitjans materials (bossa, sarró i sandàlies). La tasca és urgent i no s'hi val a entretenir-se en xerrameques inútils. Cal, doncs, portar la pau, do del Senyor, a les cases i rebre tan sols l'aliment necessari. Els malalts han de ser curats i el Regne de Déu ha de ser anunciat. Aquest anunci ha de ser dit i repetit, tant si és escoltat com si no ho és. Els missioners no han de judicar: ja vindrà el dia que quedaran manifestes les obres de cadascú. A qui més oportunitats haurà tingut, més li serà de-

manat. L'anunci del Regne passa per la crida a la conversió. L'enviat es limita a proclamar el missatge del qui l'envia: escoltar-lo és escoltar el mateix Senyor.

Amb alegria i sorpresa, els setanta-dos constaten que les forces del mal no poden res contra l'evangeli: el poder de Satanàs ha estat anul·lat gràcies al poder del nom de Jesús. En qualsevol cas, però, la font de la joia no es troba en la victòria sobre el destructor sinó en la vida eterna promesa als enviats del Senyor, els missatgers del Regne.

Amb alegria i sorpresa, els setanta-dos constaten que les forces del mal no poden res contra l'evangeli.

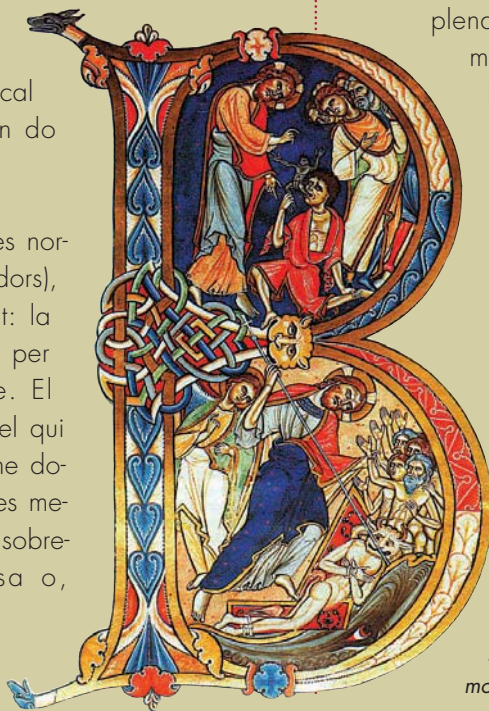
2.5. PARAULES AMB RESSÒ

REGNE

Segons la mentalitat apocalíptica, corrent a l'època de Jesús, Déu estableix el seu regnat al final de la història, quan el món s'acaba. Ara, amb Jesús, la novetat és que el regne o regnat de Déu ja ha començat, no és una realitat solament futura sinó sobretot present. Per això Jesús afirma que el Regne de Déu és aquí (Lc 11,20) i alhora convida a demanar-lo en el Parnostre (11,2: «vingui el teu Regne»). Ell anuncia la bona nova del Regne (4,43) i envia els deixebles a fer el mateix (9,60). Cal buscar el Regne (9,62) i cal entrar-hi: el Regne és un do del Pare (12,32).

JORNAL

A partir del seu sentit més normal (la paga als treballadors), s'endevina un altre sentit: la retribució pel treball fet, per la missió duta a terme. El Regne de Déu arriba, i el qui treballa a favor del Regne donant la vida per ell, bé es mereix que li facin la vida, sobretot si és fora de casa o, senzillament, no té casa.

Miniatura d'una Bíblia del segle XII. Crist alliberant un endimoniat i Crist ressuscitat venent Satanàs i alliberant els difunts de la mort eterna.

A l'Antic Testament, aquest nom indica, «aquell qui acusa» una altra persona (Jb 1,6-12; 2,1-7; Za 3,1-5). Posteriorment, aquest nom designa el Maligne, el qui s'oposa directament a les persones i pretén apartar-les de la vida divina. És el temptador per excel·lència, en el sentit que lluita per «fer caure», «per apartar de Déu» (1Cr 21,1; Mt 4,10; 16,23). Se l'identifica, doncs, amb la serp de l'Edèn (Ap 12,9; 20,2). Satanàs és a l'origen del pecat, perquè divideix i fa violència. L'acció de Jesús que dona l'Esperit s'encamina a vèncer el diable i a expulsar-lo d'aquest món (Jn 16,8-11). El deixeble de Jesús participa d'aquesta lluita de Crist i l'Esperit contra el diable amb confiança plena. Sap que la victòria final sobre el mal és una realitat gràcies a la força de la resurrecció del Senyor (Ap 12,10-12).

SATANÀS

e 2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòptics

En el mateix evangeli segons Lluc trobem la tramesa dels Dotze apòstols, enviats a predicar. Això té lloc mentre Jesús és a Galilea (9,1-6). Els paral·lels d'aquesta missió són Mt 10,5-15 i Mc 6,7-13. La missió dels setanta-dos és com una ampliació de la missió dels Dotze. També Jesús ressuscitat enviarà els seus deixebles a predicar després de la resurrecció. De fet, l'evangeli segons Mateu acaba amb una gran tramesa (28,16-20). Jesús ressuscitat envia els deixebles a predicar pertot arreu (Mc 16,20; Lc 24,47-48).

Il·lustració del Comentari a l'Apocalipsi del Beatus de Liébana. Còdex de l'any 975. Catedral de Girona.

Antic Testament

Alguns manuscrits enlloc de parlar de «setanta-dos» deixebles enviats, parlen de «setanta». Això fa pensar en els setanta ancians que acompanyen Moisès durant la celebració que clou l'aliança (Ex 24,1). Aquests ancians, junt amb Moisès, Aaron, Nadab i Abihú, veuran el Déu d'Israel (v. 9). En Nm 11,16-17 es diu que rebran el mateix esperit de Moisès per a ajudar-lo en la tasca d'acompanyar el poble pel desert. Nosaltres preferim els manuscrits que diuen «setanta-dos»: aquest és el nombre dels pobles de la terra (Gn 10).

Notem que les instruccions de Jesús als deixebles s'assemblen a les que dona el profeta Eliseu al seu servent quan l'envia a una dona que ha perdut el fill (2Re 4,29).

Nou Testament

L'expressió «són inscrits en el llibre de la vida» (Lc 10,20) és molt típica del llibre de l'Apocalipsi. Provenint de l'Antic Testament (vegeu Ex 32,32-33; Ml 3,16; Dn 12,1), evoca un registre celestial en el qual hi ha escrits els noms dels elegits, cridats a participar per sempre de la glòria del cel (vegeu He 12,22-24). El mateix Pau conforta els seus col·laboradors anunciant-los la recompensa final que els espera (Fl 4,3).

2.7. EL TEXT ENS PARLA

La missió és essencial per als deixebles. No n'hi ha prou de seguir el Senyor. Cal anunciar el Regne. L'evangeli ha d'arribar de llevant fins a ponent. Cada deixeble és un enviat que prepara el pas de Jesús. O, si es vol, és un segador que veu davant seu una collita tan abundant que se sent minvat de forces i recursos per a poder dur-la a terme. I, malgrat tot, la feble paraula de l'enviat serveix perquè la paraula de l'evangeli s'escampli entre els qui l'escolten. El deixeble no és més gran que el mestre, però pot fer coses molt grans.

Ha d'estar, però, preparat. Primer que tot, compta la pregària del segador adreçada a l'amo dels sembrats. Segonament, compta l'actitud de vida. S'equivocaria qui es refiés de mitjans i estratègies i no anés al cor del missatge: l'evangeli de la pau. La pau és el do que escampa l'enviat, amb senzillesa i decisió, sense temor ni recerca del benefici propi. L'enviat rep el que li donen i dona el que ha rebut. Demana de ser escollit, però no exigeix res. Anuncia l'arribada del Regne i la conversió, però no s'estranya que alguns li obrin els braços i altres li tanquin la porta. Jesús mateix hagué de suportar la indiferència de les viles galilees on tants miracles havia fet i on tantes vegades havia predicat.

Ara no s'ha de jutjar ningú. Tots seran jutjats el darrer dia.

Ara és el moment joïós de constatar la força gran de l'evangeli davant qualsevol força maligna. Ara, la mentida i la divisió, l'odi i la violència es fonen ja que el Regne entra al món i a la vida. El nom de Jesús, més fort que qualsevol potència enemiga, és invocat aquí a la terra i encapçala el llibre dels inscrits en el cel. Ell és la primícia dels qui han ressuscitat, i els altres són cridats a compartir joiosament el seu Regne.

Cada deixeble és un enviat que prepara el pas de Jesús.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- El text ens fa pensar en la dimensió missionera dels nostres grups i comunitats. Com parlem a la gent que trobem o s'apropa a nosaltres? Què compartim amb ells? Com els fem arribar l'evangeli de Jesús?
- L'evangeli ens permet de reconèixer «les llavors del Regne» escampades arreu i en moltes persones. Quines vivències evangèliques descobrim en aquells a qui volem donar testimoni de la nostra fe? Quines preguntes ens fan quan s'interessen pel missatge evangèlic?
- L'evangeli és una força capaç de moure el món. Com posem les nostres accions i compromisos al servei del Regne?

L'evangeli ens permet de reconèixer «les llavors del regne» escampades arreu i en moltes persones.

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

L'Església del Crist té la missió d'anunciar i fer present l'evangeli a tots els pobles de la terra. En això consisteix la seva identitat i el seu ministeri fonamental. L'Església, però, no té cap poder sobre l'evangeli que anuncia i fa present, no l'imposa, sinó que sempre està al seu servei.

A partir de les paraules de Jesús: «Qui us escolta a vosaltres, m'escolta a mi. Qui no fa cas de vosaltres, no fa cas de mi, i qui no fa cas de mi, no fa cas del qui m'ha enviat» (10,16), Martí Luter afirma que el ministre de la Paraula representa, es a dir, fa present el mateix Crist.

El ministeri apostòlic (bisbe, preveres, diaques) s'enten primerament no perquè hi hagi un poble a servir, sinó per la missió del Pare rebuda pel Fill en la comunió de l'Esperit Sant.

El temps de salvació que anunciaven la Llei i els Profetes ha arribat (4,21; 24,44). Aquest temps de salvació es presenta com la visita activa de Déu mitjançant la persona de Jesucrist (vegeu 19,44). Aquest espai de salvació i reconciliació, inaugurat en Jesucrist, s'obre pas enmig dels pobles a través de l'Església.

Ara doncs, els cristians s'obren a Déu que actua en el cos del seu Fill ressuscitat per a la salvació de tots els pobles i de tota la humanitat. El ministeri apostòlic és la memòria i el signe sempre present d'aquesta visita activa de Déu en Jesucrist pel do de l'Esperit.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Vist que després de l'acolliment a Jesús per part de Marta i Maria (Lc 10,38-42) hi ha l'ensenyament del Parnostre (11,2-4), avui podem pregar amb aquesta oració. Recitem-la amb fe.
- Manifestem en forma de pregària espontània l'alegria pel mal que la fe en Jesucrist ens permet vèncer.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- L'Esperit ens encamina a ser signes, no de la nostra pròpia missió, sinó de la missió de Jesús, enviat pel Pare (Jn 20,21). La presència i el coratge que l'Esperit mou en nosaltres faran que la gent es fixi realment en Jesús, el Senyor.
- L'Esperit ens encamina a il·luminar amb l'evangeli tota la vida, per tal de transformar-la en vivència joiosa i penyora del cel nou i de la terra nova on Déu habitarà entre els homes (Ap 21,1-5).
- Els enviats saluden i desitgen la pau. On l'evangeli és viscut, la pau omple els cors i les barreres es trenquen, la justícia floreix i no hi ha més conflicte. L'evangeli de Jesús és l'evangeli de la pau.

LA PARÀBOLA DEL BON SAMARITÀ

(Lc 10,25-37)

1

LLEGIM
EL TEXT

El bon samarità. Pintura de Rembrandt (1606-1669).
Wallace Collection. Londres.

²⁵ Un mestre de la Llei es va aixecar i, per posar a prova Jesús, li va fer aquesta pregunta:

—Mestre, què haig de fer per a posseir la vida eterna?

²⁶ Jesús li digué:

—Què hi ha escrit en la Llei? Què hi llegeixes?

²⁷ Ell va respondre:

—Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tota la força i amb tot el pensament, i estima els altres com a tu mateix.

²⁸ Jesús li digué:

—Has respost bé: fes això i viuràs.

²⁹ Però ell, amb ganes de justificar-se, preguntà a Jesús:

—I qui són els altres que haig d'estimar?

³⁰ Jesús va contestar dient:

—Un home baixava de Jerusalem a Jericó i va caure en mans d'uns bandolers, que el despullaren, l'apallissaren i se n'anaren deixant-lo mig mort. ³¹ Casualment baixava per aquell camí un sacerdot; quan el veié, passà de llarg per l'altra banda. ³² Igualment un le-

vita arribà en aquell indret; veié l'home i passà de llarg per l'altra banda.

³³ »Però un samarità que anava de viatge va arribar prop d'ell, el veié i se'n compadí. ³⁴ S'hi acostà, li amorosí les ferides amb oli i vi i les hi embenà; després el pujà a la seva pròpia cavalcadura, el dugué a l'hostal i se'n va ocupar. ³⁵ L'endemà va treure's dos denaris i els va donar a l'hostaler dient-li:

»—Ocupa't d'ell i, quan jo torni a passar, et pagaré les despeses que facis de més.

³⁶ »Quin d'aquests tres et sembla que es va comportar com a proïsme de l'home que va caure en mans dels bandolers?

³⁷ Ell respongué:

—El qui el va tractar amb amor.

Llavors Jesús li digué:

—Vés, i tu fes igual. ■

2 ENTREM DINS EL TEXT

Camí pel desert de Judà.

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

Jesús situa la paràbola del bon samarità entre Jerusalem i Jericó. Jerusalem era la capital d'Israel. Situada dalt de la serralada central de Palestina, és la ciutat on hi havia el temple de Déu, signe de la presència del Senyor enmig del seu poble. Jericó, «la ciutat de les Palmeres» (2Cr 28, 15), es troba en un bell oasi de la vall del riu Jordà. Entre les dues ciutats hi ha una trentena de quilòmetres de distància. El camí és desèrtic. Travessa el desert de Judà i és ple de revolts, amb un pendent constant i molt fort, perquè Jerusalem es troba a uns 800 m sobre el nivell del mar Mediterrani i Jericó a 400 m per sota. En temps de Jesús aquest camí representava un perill perquè era freqüentat per lladres i bandolers.

Socioreligioses

Els mestres de la Llei eren els encarregats d'estudiar i d'interpretar per al poble la Paraula de Déu, sobretot el Pentateuc, basant-se en la tradició dels mestres o rabins antics, tot adaptant-la a les necessitats i circumstàncies de cada dia. Tenien molta influència sobre el poble. Una bona part eren del partit fariseu, però també n'hi havia de saduceus.

La funció sacerdotal era exercida per la tribu de Leví. En arribar a Canaan, la terra promesa, aquesta tribu no va rebre cap porció de territori. La seva herència era la dedicació al culte del Senyor. Tot i que durant la monarquia els reis també decidien sobre funcions culturals, els descendents de la tribu de Leví, i en concret la família d'Aaron, van anar prenent força com a únics servidors del culte en el nou santuari de Jerusalem. Això es va accentuar a partir de la deportació a Babilònia, un cop acabada la monarquia. Les estipulacions de la feina a fer i les exigències de puresa ritual cada cop eren més notables. Sempre hi va haver una forta polèmica entre les famílies sacerdotals estrictes i les altres famílies levítiques, que quedaven relegades a funcions culturals de segon ordre. En temps de Jesús els levites eren els auxiliars del culte del temple, que realitzaven els sacerdots.

Samaritans amb el rotlle del Pentateuc conservat a la sinagoga de Nablus.

Pel que fa als samaritans, eren un poble ètnicament híbrid. Descendents dels israelites que habitaven en l'antic Regne del Nord, la capital del qual era Samaria, s'havien barrejat amb altres pobles i no podien ser considerats ètnicament jueus. Havien construït el seu propi temple a la muntanya de Garizim (Jn 4,20) i llegien tan sols els Pentateuc com a Escripura sagrada. Adoraven, doncs, el Déu d'Israel però els jueus els tenien per enemics (vegeu Esd 4,1-5 i Jn 4,9: «els jueus no es fan amb els samaritans»), ja que afirmaven que els samaritans havien introduït elements estranys en la pràctica de la seva religió. Per tant, un «samarità» és un enemic (vegeu Lc 9,52-54), un renegat de la fe jueva autèntica, algú sense identitat religiosa (Sir 50,25-26).

El samarità dona a l'hostaler dos denaris. El denari és una moneda romana d'uns quatre grams de plata, encunyada amb el rostre i la inscripció de l'emperador romà. Un denari representa el jornal d'un treballador del camp.

Simbolismes

L'oli i el vi (juntament amb l'olivera i la vinya) tenen una forta càrrega simbòlica per als jueus. En ells s'hi veu el do de la salvació. L'abundància d'oli i de vi serviran per a il·lustrar l'abundància de la presència del Senyor enmig del seu poble i són anunci de la pau i la justícia que Déu estableix.

La paràbola dona a aquests productes mediterranis una funció terapèutica. El samarità tracta l'home malferit amb gran cura.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

És una paràbola introduïda per la pregunta d'un mestre de la Llei. Jesús convida aquest home entès en les Escripures a respondre ell mateix. I Jesús, el «Mestre», accepta la síntesi de la Llei que fa aquell sobre com aconseguir la vida eterna: combinació de Dt 6,5 («Estima el Senyor, el teu Déu, amb tot el cor, amb tota l'ànima, amb tota la força i amb tot el pensament») i de Lv 19,18 («Estima els altres com a tu mateix»).

Segueix una paràbola, una narració que Jesús treu de la quotidianitat de la vida. Tot el que s'hi diu és possible i versemblant. La paràbola es presenta com a resposta directa a la segona pregunta del mestre de la Llei («I qui són els altres que haig d'estimar?»). El final és invers: el mestre de la Llei respon a la pregunta que li adreça Jesús («El qui el va tractar amb amor»). La paràbola és, per tant, un instrument de diàleg que porta el mestre de la Llei a entendre el punt de vista de Jesús, a abandonar els seus prejudicis i a participar de la realitat del Regne de Déu.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI

- Introducció al camí de Jesús a Jerusalem (9,51-62)
- Missió dels setanta-dos (10,1-20), culminada amb la pregària de Jesús (10,21-22) i la benaurança adreçada als deixebles (10,23-24)
- L'amor als altres: paràbola del bon samarità (10,25-37)
- Escoltar el Senyor: Marta i Maria (10,38-42)
- La pregària dels deixebles: el Parenostre (11,1-13)
- El Regne de Déu arriba: Jesús, més fort que Beelzebul (11,14-26)

En la tercera part de l'evangelí segons Lluc (9,51-19,44) es narra el camí de Jesús des de Galilea (on ha començat la seva predicació del Regne de Déu) fins a Jerusalem (on s'ha de portar a compliment el pla de Déu sobre el seu Messies). L'evangelista presenta aquest viatge com un camí dominat per la perspectiva de la Pasqua que Jesús ha de celebrar a Jerusalem –la nova Pasqua en què Déu alliberarà definitivament les dones i els homes– i per la preocupació que té Jesús de preparar els seus deixebles per a la missió de proclamar el Regne, després de Pasqua. Ho vèiem en el text anterior, la missió dels setanta-dos deixebles (10,1-20). Jesús queda ple de

la joia de l'Esperit Sant i enalteix el Pare perquè ha fet conèixer als senzills el misteri del Regne (10,21-24). Els camins concrets del Regne que els setanta-dos deixebles han d'annunciar consisteixen en l'amor als altres (paràbola del bon samarità: 10,25-37), l'escolta de la paraula de Jesús (Marta i Maria: 10,38-42) i la invocació de Déu com a Pare (Prenostre i ensenyament sobre la pregària: 11,1-13).

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Un savi d'Israel interroga Jesús i el reconeix com a «mestre». Li demana què ha de fer per a posseir la vida eterna, la vida de comunió amb Déu, la que ve després de la mort del nostre cos. Jesús, bon pedagog que coneix la intimitat del misteri de Déu, diu que respongui ell mateix, mestre d'Israel. Certament, aquest home coneix bé les Escripures: cal estimar Déu amb totes les forces, amb tota la persona (cor, ànima, força i pensament). Déu es troba al bell mig de la nostra existència; però vol que l'amor envers ell vagi del tot unit amb l'amor als altres. Els altres han de ser estimats amb un amor intens, com el que ens tenim, sense pensar-nos-hi gaire, a nosaltres mateixos.

El diàleg, però, continua. El mestre de la Lleï vol demostrar que la pregunta que ha formulat no és pas gratuïta, encara que la resposta –en aparença– sigui tan senzilla. Pretén que Jesús marqui la línia que ha de separar les persones: qui és «proïsme», és a dir, cap a qui ha d'anar el nostre amor?

Jesús, amb la força i la màgia de les seves paràboles, farà sortir la llum del misteri del Regne. La paràbola presenta un home dissortat que ha estat assaltat, apallissat brutalment i abandonat mig mort en el camí que baixa de Jerusalem a Jericó. Tot seguit passen per aquell camí un sacerdot i un levita. Segurament es pensen que aquell home ja és mort. Potser van a complir les seves funcions cúlti-

*El bon samarità. Pintura d'Adam Elsheimer (1578-1620).
Museu del Louvre. París.*

ques en el temple de Jerusalem i no volen contraure impuresa ritual pel contacte amb un cadàver. Desitgen evitar els problemes que aquell home desconegut (un jueu? un pagà?), tant si és viu com mort, els podria causar, i passen de llarg. La paràbola arriba al punt culminat quan passa un renegat, un que no pertany al poble jueu, un enemic, un samarità. Aquest, de manera sorprenent i «escandalosa», actua sense preguntar-se qui és (un jueu? un samarità? un estranger?) aquell home malferit. De dins del cor li brolla la compassió. Ple de misericòrdia, li fa una primera cura, el carrega a la pròpia cavalcadura i el porta a un hostal perquè se n'ocupin i es pugui posar bo. El samarità tracta aquell desconegut amb el mateix amor amb què hauria tractat algú de casa seva.

Ara Jesús és qui pregunta. D'una banda respon a la pregunta que havia formulat el mestre de la llei: el teu proïsme és precisament aquest necessitat que et trobes al marge de qualsevol camí per on passes al llarg de la vida. D'altra banda, el concepte de «proïsme» ha canviat. Jesús parla de «comportar-se com a

proïsme» de l'altre que et trobes pel camí. El proïsme ja no és només l'home malferit sinó el samarità que l'atén i se n'ocupa. El samarità ha mostrat que la simple proximitat –com la del sacerdot i el levita– no produeix amor: l'amor arrenca de veure l'altre com a proper, com a pròxim, com a proïsme teu. El sacerdot i el levita no eren pas persones mancadetes d'amor a Déu: dedicaven la vida a donar-li culte. Però quan es va posar a prova el seu amor als altres van mostrar un buit pregon. El samarità va mostrar el seu amor al desconegut malferit, i va trobar l'amor de Déu, el camí de la vida eterna.

El teu proïsme és aquest necessitat que et trobes al marge de qualsevol camí.

2.5. PARAULES AMB RESSÒ

VIDA ETERNA

El segon llibre dels Macabeus, en el context del martiri dels set germans perseguits pel rei Antíoc IV Epífanes (segle II aC) perquè volien viure com a jueus fidels a la Llei de Déu, expressa la fe en la vida eterna del poble d'Israel. Un dels joves martiritzats pel rei pagà diu: «Tu, malvat, ens arrenques aquesta vida, però el rei del món, per les lleis del qual morim, ens ressuscitarà per a una vida nova, eterna» (2Ma 7,9). La vida d'intimitat amb Déu, que ja ha començat en la nostra vida terrenal, no pot ser que desaparegui després de la mort. Amb Jesús comença el Regne: des d'ara, en el cor de la nostra història, tots podem ser amics de Déu, tal com ell és amic nostre. Això és una penyora per a participar en la seva vida per sempre. La pregunta del mestre de la Llei a Jesús en Lc 10,25 és una pregunta essencial.

Pel poble jueu la Llei conté l'expressió de la voluntat de Déu i és norma de vida.

LLEI

La Llei de Moisès o Torà, que es troba en els cinc primers llibres de la Bíblia, era considerada pel poble jueu, en temps de Jesús, com la part més important de les Sagrades Escripures. La Llei conté l'expressió de la voluntat de Déu i és norma de vida i oferta de felicitat: «Feliç l'home que no es guia pels consells dels injustos, ni va pels camins dels pecadors, ni s'asseu en companyia dels descreguts; estima de cor la Llei del Senyor, la repassa de nit i de dia» (Sl 1,1-2). La Llei, vista des de la nostra fe en Jesús, el Senyor, no és tant un conjunt de normes –un jou feixuc que aclapara– com un camí de vida. Practiquem la Llei de Déu sabent que el Senyor ressuscitat és present enmig de les nostres vides i de les nostres comunitats.

PROÏSME

Les darreres paraules de Lc 10,27 són una citació de Lv 19,18: «No siguis venjatiu ni guardis rancúnia contra ningú del teu poble. Estima els altres com a tu mateix. Jo sóc el Senyor». El proïsme, per al llibre del Levític, el tercer llibre de la Llei, s'identifica amb els qui pertanyen al poble d'Israel. Més endavant, el llibre del Levític i també el llibre del Deuteronomi ampliaran el manament de l'amor a les persones immigrants que s'instal·lin en el país (Lv 19,34; Dt 10,19); però els pagans, els que no eren jueus, quedaven exclosos del manament de l'amor als altres. La paràbola del bon samarità obre un nou concepte de proïsme, en el qual no hi entren exclusions ni separacions.

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòptics

Sols l'evangeli segons Lluc ens transmet la paràbola del bon samarità. El diàleg amb el mestre de la Llei sobre la possessió de la vida eterna, en canvi, ens el transmeten els altres dos evangelis sinòptics, però formulat des d'una perspectiva diferent. En Mc 12,28-31 la qüestió del mestre de la Llei és aquesta: «Quin és el primer de tots els manaments?» (12,28) o, en la versió de Mateu: «Mestre, quin és el manament més gran de la Llei?» (22,36). I és Jesús mateix qui respon amb la síntesi de Dt 6,4-5 i Lv 19,18. En el nostre text, l'evangelista Lluc la posa en llatins del mestre de la Llei.

Antic Testament

Dt 6,4-5, que Jesús considera com el primer manament de la Llei de Déu, és la gran professió de fe del poble d'Israel. Déu, l'únic Senyor, estima el seu poble (Dt 4,37; 7,8.13; 10,15; 23,6); per això nosaltres hem de venerar-lo i estimar-lo (Dt 5,10; 6,5; 7,9; 10,12; 11,1.13.22; 13,4; 19,9; 30,6.16.20). Aquest amor s'expressa amb el compromís total de la persona a estimar Déu. Un amor amb tot el cor, amb tota l'ànima i amb totes

les forces és un amor total, que comprèn tot el nostre ésser. El llibre del Deuteronomi recorda que aquesta disposició total de la persona s'ha de concretar en les actituds següents: cercar el Senyor (4,29), reverenciar-lo i seguir els seus camins (10,12), posar en pràctica els manaments (26,16), convertir-se al Senyor (30,2).

Nou Testament

Amb un esperit semblant al de la paràbola que comentem, l'evangeli segons Mateu (25,31-46) descriu profèticament el judici final. El criteri que mourà el Jutge suprem, el dia darrer, serà el de les obres de misericòrdia que haurem exercit envers les persones que necessitaven la nostra ajuda: els qui passen fam i set, els qui demanen hospitalitat, els qui busquen vestit i solidaritat humana, en la malaltia i en l'empresonament. Jesús s'identifica amb tots els necessitats, que són els seus germans.

La primera carta de Joan és un cant a l'amor, el de Déu i el del proïsme. També aquí queda clar que l'un no es pot entendre sense l'altre: «Si algú que posseeix béns en aquest món veu el seu germà que passa necessitat i li tanca les entranyes, com pot habitar dintre d'ell l'amor de Déu?» (3,17). Cal estimar com Déu ens estima: «Si Déu ens ha estimat tant, també nosaltres ens hem d'estimar els uns als altres» (4,11). Altrament, seríem uns mentiders: «el qui no estima el seu germà, que veu, no pot estimar Déu, que no veu» (4,21).

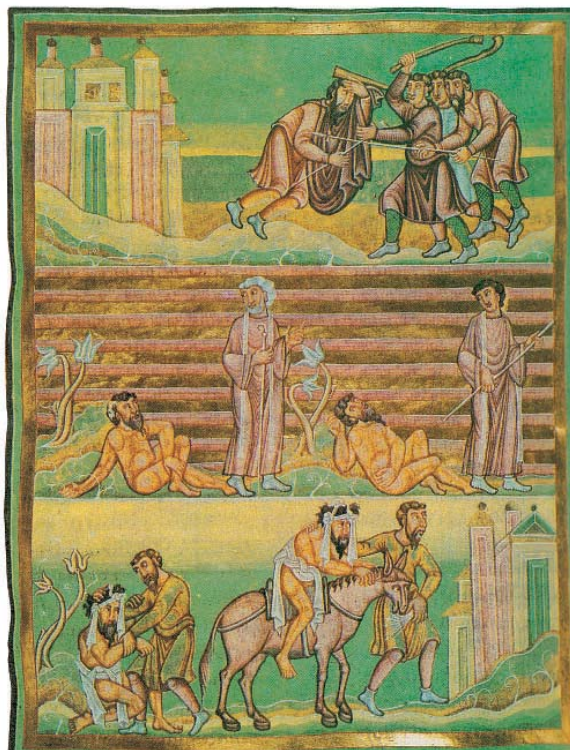
e 2.7. EL TEXT ENS PARLA

L'evangeli capgira les nostres conviccions: el mestre de la Llei preguntava a Jesús sobre quines persones havia d'ajudar, i Jesús li fa comprendre que el Regne demana que s'inverteixin els termes: I a mi, qui m'ajuda? Si jo he quedat arraconat i malferit a la cuneta de qualsevol camí, qui s'apiadarà de mi perquè no mori? Qui s'aturarà per salvar-me la vida? Qui sigui capaç de respondre aquesta pregunta i actuar en conseqüència en la seva vida, haurà entès què vol dir Jesús per mitjà de la paràbola del bon samarità i quin és el Regne que ell inaugura.

Jesús es fa un de nosaltres, ell s'ha fet proïsme nostre. Jesús ens porta el Regne, que és Déu mateix amb nosaltres. Quan nosaltres ens fem proïsme dels altres, vol dir que els considerem importants i decisius. Potser haurem de canviar els plans i les rutes que havíem previst, quan ens pensàvem que, sols i egoistes, podríem anar allà on ens semblés. L'altre ens obliga a canviar de plans i de ruta. Això és precisament el que paraula de Déu anomena la conversió.

Es comporta com a proïsme aquell que s'apropa als altres amb amor. I l'amor és possible, però abans cal esmicolar la cadena que ens té fermats al propi egoisme. L'amor que Jesús

ens proposa fa que no tractem els altres com a «objectes», sinó com a persones, subjectes d'una dignitat. D'altra banda, l'amor és dinàmic: s'expressa en fets i paraules, es realitza amb intel·ligència i passió, i supera els obstacles i les objeccions. Amb l'amor es posa en pràctica el compromís envers el Regne, ja que l'amor fa que ens comportem com Déu mateix. L'amor ens garanteix la plena amistat amb ell, ara i després, en la vida eterna. La font d'on brolla el Regne és l'amor de Déu, que ha creat el món i les persones com a expressió de la seva bondat i que ens ha enviat Jesús perquè vol ser un Déu proper, proïsme de tots nosaltres, persones malferides en el camí de Jericó.

*La paràbola del bon samarità. Miniatura alemanya del segle XI.
Jesús s'ha fet proïsme nostre.*

Sant Martí compartint la seva capa amb un pobre. Església de Sant Martí (segles XVI-XVII). Girona. Què és el que ens mou a aturar-nos per escoltar i ajudar els altres que ens necessiten?

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- La paràbola del bon samarità ens porta a revisar la densitat de la nostra fe en Jesucrist i del nostre compromís en l'Església i el món. Preguntem-nos si ens comportem com a proïsme dins els diversos cercles que configuren la nostra vida: la família; la comunitat cristiana; la comunitat civil i laboral; els grups associatius; el gran cercle que comprèn tota la humanitat.
- Què és el que ens fa passar de llarg de les persones que necessiten la nostra ajuda? Què és el que ens mou a aturar-nos per a escoltar i ajudar els altres que ens necessiten? Tenim un cor de pedra o bé un cor de carn?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

L'Església dels primers segles descobreix una misteriosa identitat entre la comunió amb el Crist ressuscitat present a l'altar i els pobres i els petits, la part més digne de l'altar. I a l'Eucaristia, celebra el lligam entre l'ofrena de Crist (2Co 8,9) i l'ofrena del creient que dona

del que necessita, tot el que posseeix, tot el que té per viure (vegeu Mc 12,44; Lc 21,4). La pregària de l'Església fa actual la sol·licitud de tots els batejats envers els altres, ens mou a ser pròisme i ens esperona a compartir des de l'amor les tristeses i angoixes, les esperances i alegries de tots els homes i de totes les dones, especialment els i les més pobres, mostrant-los així els camins de la salvació (vegeu Pregària eucarística V/B).

El Concili Tarraconense de 1995 exhorta «tots els cristians i cristianes a complir l'exigència d'amor fratern que tenim envers els altres, sobretot envers els més febles» (Resolució 100). I en un altre lloc, recorda que «el servei de la Paraula, el servei de l'Eucaristia i dels sagraments i el servei de la caritat són, tots tres, constitutius i interdependents (...); i demana als pastors i als fidels de les nostres Esglésies que, en l'acció pastoral, no separin ni oposin mai la dimensió evangelitzadora de la litúrgica ni de la solidària amb els pobres» (Resolució 119).

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem demanant al Senyor la vida pels pobres i desvalguts, per qui sabem que ho

necessita. Recordem també en la nostra pregària totes aquelles persones que es dediquen als altres.

- Fem una pregària que tingui un caire penitencial pel que no hem fet a favor dels altres (us proposem el Salm 32) o d'acció de gràcies a Déu pel que hem descobert o viscut (us proposem el Salm 138).

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ÈSPERIT SANT?

- Sabem que molts passen necessitat, però sovint passem de llarg, ens n'apartem perquè no ens volem complicar la vida. La primera ajuda és la paraula, el diàleg, l'interessar-nos pel qui tenim davant.
- Als qui tenim a prop, els convidem i els honorem. Als qui són lluny, físicament o mentalment, culturalment o religiosament, els ignorem. En comptes de justificar la nostra indiferència o la nostra distància pels qui no coneixem, sabem que tot ésser humà es mereix un gest d'amor.
- A l'arrel de moltes indecisions, hi ha l'amor per nosaltres mateixos. L'Esperit ens empeny a trencar-lo i a viure en l'amor per l'altre. Ho diu Jesús al mestre de la Llei: «Vés, i tu fes igual».

LA PARÀBOLA DEL FILL PRÒDIG

(Lc 15, 11-32)

*El retorn del fill pròdig.
Pintura de Pompeo Batoni
(1708-1787). Museu
d'història de l'Art. Viena.*

¹¹ I digué encara:

—Un home tenia dos fills. ¹² Un dia, el més jove digué al pare:

»—Pare, dóna' m la part de l'herència que em toca.

»Ell els va repartir els béns. ¹³ Al cap d'uns quants dies, el més jove va vendre's tot el que tenia i se'n va anar amb els diners a un país llunyà. Un cop allí, dilapidà la seva fortuna portant una vida dissolu-

ta. ¹⁴ Quan s'ho hagué malgastat tot, vingué una gran fam en aquell país i començà a passar necessitat. ¹⁵ Llavors es va llogar a un propietari d'aquell país, que l'envià als seus camps a pasturar porcs. ¹⁶ Tenia ganes d'atipar-se de les garrofes que menjaven els porcs, però ningú no li'n donava. ¹⁷ Llavors reflexionà i es digué: "Quants jornalers del meu pare tenen pa de sobres, i jo aquí m'estic morint de fam! ¹⁸ Aniré a trobar el meu pare i li diré: Pare, he pecat contra el cel i contra tu. ¹⁹ Ja no mereixo que em diguin fill teu; tracta'm com un dels teus jornalers." ²⁰ I se n'anà a trobar el seu pare. Encara era lluny, que el seu pare el veié i es commogué, corregué a tirar-se-li al coll i el besà. ²¹ El fill li digué:

»—Pare, he pecat contra el cel i contra tu. Ja no mereixo que em diguin fill teu.

²² »Però el pare digué als seus criats:

»—De pressa, porteu el vestit millor i poseu-l'hi, poseu-li també l'anell i les sandàlies, ²³ porteu el vedell gras i mateu-lo, mengem i celebrem-ho, ²⁴ perquè aquest fill meu era mort i ha tornat a la vida, estava perdut i l'hem trobat.

²⁵ »I es posaren a celebrar-ho. Mentrestant, el fill gran era al camp. Quan, de tornada, s'acostava a la casa, va sentir músiques i balls ²⁶ i cridà un dels criats per preguntar-li què era allà. ²⁷ Ell li digué:

»—El teu germà ha tornat. El teu pare l'ha trobat en bona salut i ha fet matar el vedell gras.

²⁸ »El germà gran s'indignà i no volia entrar. Llavors el seu pare va sortir i el pregava. ²⁹ Però ell li respongué:

»—Fa molts anys que et serveixo sense desobeir mai ni un de sol dels teus manaments, i tu encara no m'has donat un cabrit per a fer festa amb els meus amics. ³⁰ En canvi, quan ha tornat aquest fill teu després de consumir els teus béns amb prostitutes, has fet matar el vedell gras.

³¹ »El pare li contestà:

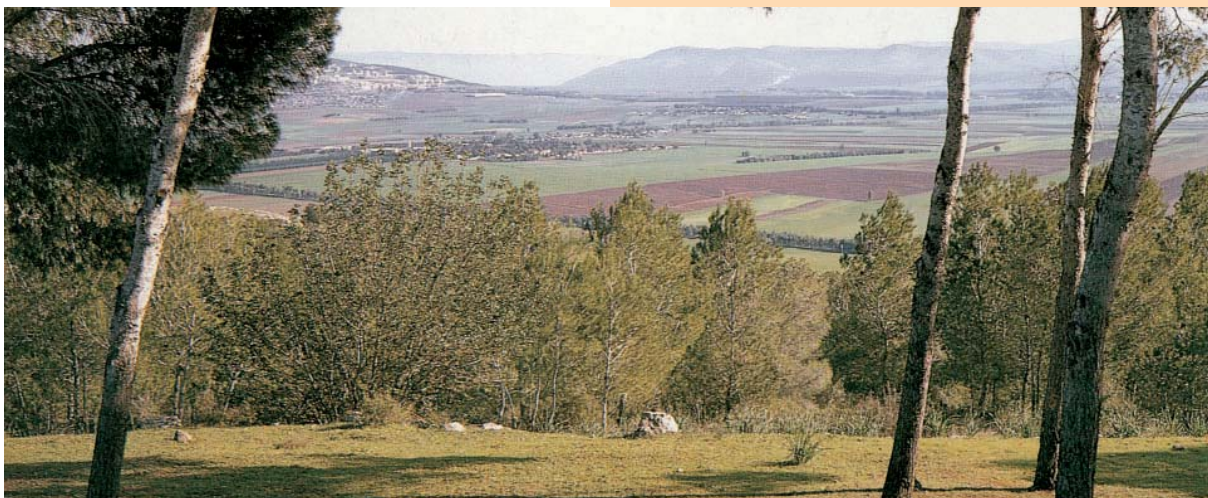
»—Fill, tu sempre ets amb mi, i tot el que és meu és teu. ³² Però calia celebrar-ho i alegrar-se, perquè aquest germà teu era mort i ha tornat a la vida, estava perdut i l'hem trobat. ■

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

Jesús explica la paràbola del fill pròdig durant el camí des de Galilea fins a Jerusalem (Lc 9,51-19,44). No hi ha més indicacions geogràfiques, fora de les internes a la paràbola mateixa. Així, el fill petit, un cop venut tot el que tenia, se'n va a un país llunyà (15,13). Igualment, l'evangelista fa notar el camí de retorn des d'aquell país. L'episodi també juga amb un contrast local-geogràfic: el camp (lloc on s'estan el fill petit, pasturant porcs, i el fill gran, treballant la terra) i la casa (lloc on el pare celebra el retorn del fill petit i on el germà gran és convidat a entrar).

La vall de Jizreel, a Galilea, lloc de grans propietats agrícoles.

Socioreligioses

El dret israelita prescriu per al primer fill una posició privilegiada pel que fa a l'herència del pare: rebre el doble dels altres fills en la distribució dels béns (Dt 21,17; metafòricament 2Re 2,9). A la paràbola del fill pròdig, és el fill petit el qui exigeix al pare la part corresponent del patrimoni.

Guardar porcs era, des de la perspectiva del judaisme, una activitat degradant i inacceptable. La legislació israelita prohibeix menjar carn de porc perquè el porc és un animal impur (Dt 14,8). En el Nou Testament es remarca la repugnància jueva envers aquest animal (vegeu la guarició de l'endimoniat de Gèrasa, Lc 8,26-39): els dimonis que surten del malalt es refugien en el cos dels porcs, en l'animal més impur, i es tiren al llac.

A l'època de Jesús els jueus no pronunciaven el nom de Déu. En la parla quotidiana substituïen la paraula «Déu» per termes com «cel», «Beneït», «Al-

tíssim», «gran Rei», «Nom», i, d'aquesta manera, la referència a Déu continuava embolcallada en el misteri. Per aquesta raó el fill petit, a l'hora de dir «he pecat contra Déu i contra tu», substituïeix el mot «Déu» per «cel» (15,18).

Simbolismes

Tota la paràbola és un gran símbol de l'amor del Senyor, Pare provident que no vol perdre cap dels seus fills. Darrere l'acolliment del pare al fill que l'ha abandonat i després torna, hi descobrim la voluntat amorosa de Déu Pare. El pare ordena que li posin el millor vestit, amb l'anell i les sandàlies. El conjunt fa pensar en la dignitat recuperada d'aquell home. El vestit és la túnica de les grans ocasions. L'anell al dit, més que un simple objecte de decoració, és l'anell amb el segell, símbol d'autoritat. Les sandàlies ens recorden igualment la dignitat de la persona lliure en contraposició a l'esclau, que no en porta. Finalment, notem el simbolisme

de la festa, amb un gran àpat i música, que evoca el banquet del Regne (vegeu Lc 13,29).

Anell israelita amb segell. El pare ordenà que posessin al fill el millor vestit, amb l'anell i les sandàlies.

Un parell de sandàlies del segle I trobats a Massada.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

L'episodi pertany al gènere literari de les paràboles. Normalment les paràboles confronten elements desiguals. Així, en la paràbola del gra de mostassa (Lc 13,18-19) s'estableix un contrast entre la petitesa de la llavor i la grandària de l'arbust que engendra. En la paràbola del fill pròdig hi ha un contrast entre la tendresa del pare, la mesquinesa orgullosa del fill gran i el refús del pare per part del fill petit. La paràbola obliga a qui l'escolta a definir-se en relació als tres personatges que la protagonitzen, i sobretot a entendre la postura del pare en relació a un fill pecador (el petit) i a un fill virtuós (el gran). La paràbola manifesta la profunditat de la mirada de Déu, que Jesús es fa seva acollint els pecadors i menjant amb ells.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI

La paràbola del fill pròdig es troba al bell mig de la secció 14,1-17,10, en el camí de Jesús cap a Jerusalem (9,51-19,44). En el capítol

15, Jesús s'adreça als fariseus i respon a les seves crítiques: per a ells, el comportament de Jesús és intolerable, tal com ja vàiem en 7,36-50, l'episodi de la pecadora perdonada a casa de Simó, el fariseu. Les tres paràboles agrupades aquí parlen de tres pèrdues: un animal perdut (l'ovella), una cosa perduda (la dracma) i una persona perduda (el fill). Totes tres pèrdues culminen amb un retrobament joïós, amb una celebració que recorda l'alegria del cel i dels àngels de Déu (15,7.10).

- Els banquets i el banquet del Regne (14,1-24)
- Renúncies davant el seguiment i possibles fracassos (14,25-35)
 - introducció (14,25)
 - renúncia a la família i prendre la creu (14,26-27)
 - paràbola de la torre i del rei (14,28-32)
 - renúncia a les riqueses en tant que deixebles (14,33)
 - no fallar a l'hora de ser deixeble: l'exemple de la sal (14,34-35)
- Celebrar el retrobament dels pecadors (15,1-32)
 - introducció (15,1-2)
 - paràbola de l'ovella perduda (15,3-7)
 - paràbola de la dracma perduda (15,8-10)
 - paràbola del fill perdut o pròdig (15,11-32)
- Alerta davant les riqueses (16,1-13)
 - introducció (16,1)
 - paràbola de l'administrador astut (16,2-7)
 - el diner enganyós i Déu (16,8-13)
- Entrar al Regne de Déu (16,14-31)
- El perdó, la fe i el treball del deixeble (17,1-10)

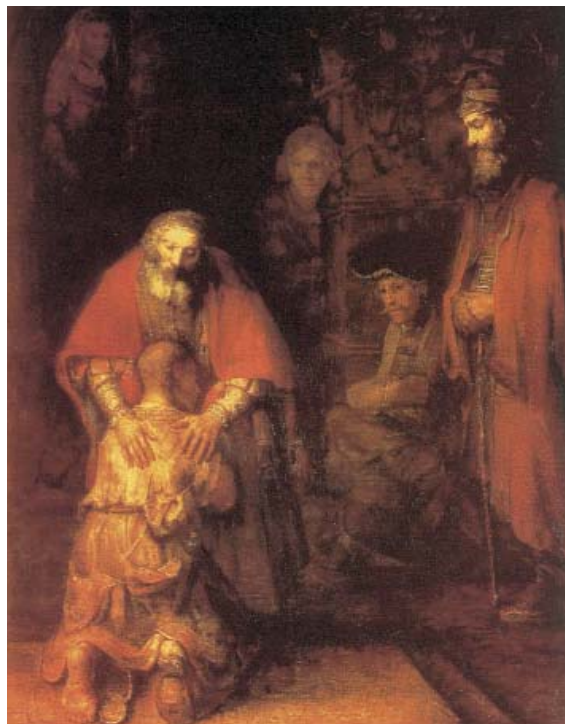
2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Els personatges de la paràbola es dibuixen a mida que la narració avança. Darrere el pare, hi ha la voluntat de refer la comunió de família amb els seus dos fills. Darrere els dos fills, hi ha la dificultat a sortir de la confusió i a participar de la vida que neix de les entranyes del pare: «era mort i ha tornat a la vida», dirà el pare referint-se al fill petit.

Aquest fill ha abandonat la llar i ha exigit l'herència. Legalment, ho podia fer. Però renunciava així a la seva condició de fill. Se n'adona quan, en terres estranyes, pateix el cop de la fam i de la soledat, el rebaix de la humiliació més gran: ni d'allò que els porcs mengen es pot alimentar. Llavors, decideix tornar, com un simple criat, a la casa del seu pare. No pot aspirar a més. Reconeix el seu pecat, però no entén la tendresa del qui l'espera. Però quan s'atansa a casa, el pare corre a rebre'l i el besa i el fa vestir i l'acull revestint-lo de la dignitat de fill i la gran festa comença. Llavors, aquell home s'adona de la gran il·lusió del pare: que ell, el seu fill, tornés a la vida.

L'altre fill és al camp. És l'home obedient i complidor, treballador i fidel, que no ha gosat prendre un cabrit per fer festa amb les seves amistats... però que tampoc no ha entès el cor del

pare. El fill gran viu una vida trista, lluny del pare. Ell es considera un criat, algú que serveix sense desobeir cap manament. Tampoc ell no ha entès que té pare! Ni vol saber que té germà! Per això es nega a entrar al banquet, amb el cor ferit per l'orgull i el menyspreu. El pare, insistentment, amb humilitat, surt a buscar-lo i li recorda qui és: «Fill», li diu, «tu sempre ets amb mi i allò que és meu és teu». I li recorda encara que té un germà que ha tornat a casa i a la vida. El pare vol una sola cosa: fer una gran festa, a casa, amb tots els seus fills.

*El retorn del fill pròdig. Pintura de Rembrandt (1606-1669).
Museu de l'Ermitage. Sant Petersburg.*

2.5. PARAULES AMB RESSÒ

ES COMMOGUÉ

El text grec, descrivint els sentiments del pare envers el fill petit, empra l'expressió «se li commogueren les entranyes». A la mare que infanta se li commouen les entranyes. Jesús, contemplant l'aflicció de la viuda de Naïm per la mort del seu fill o veient el plor de Maria, la germana de Llätzer, es fa solidari del patiment d'aquelles dones, se'n compadeix i es commou (Lc 7,13; Jn 11,33). Igualment, el pare del fill que torna es commou profundament, amb amor de mare.

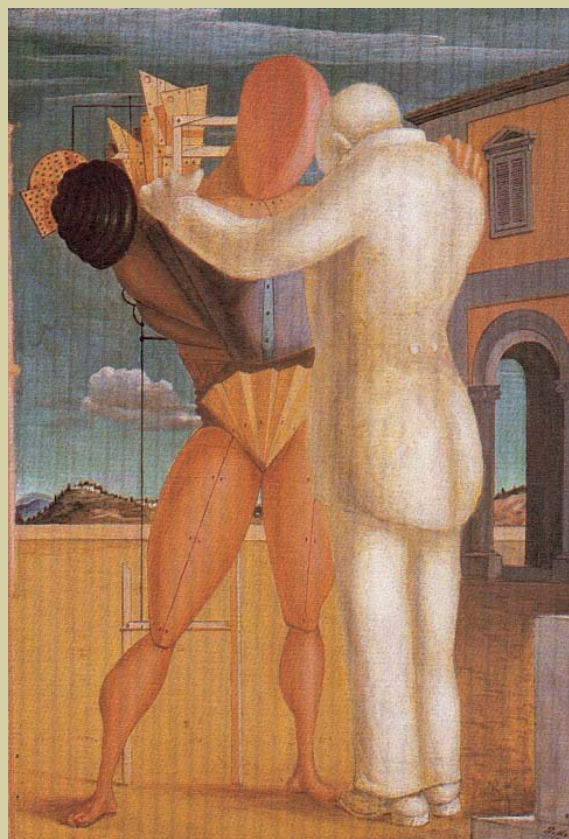
EL BESÀ

L'amistat i la fraternitat s'expressen mitjançant el bes. Quan Pau s'acomiada a Milet dels pastors d'Efes, tots se li tiren al coll i el besen (Ac 20,37). Els primers cristians se saluden amb el bes de pau, tal com recorda Pau en les seves cartes (1Co 15,20). Jesús recrimina al fariseu que l'ha convidat que no l'hagi rebut amb un bes (Lc 7,45), mentre que la dona pecadora no ha parat de besar-li els peus (7,38). El bes afectuós del pare és un signe esplèndid de la relació retrobada. El pare ha recuperat el seu fill i li manifesta el seu amor amb el gest de la màxima tendresa.

ES POSAREN A CELEBRAR-HO

L'actitud interior de les entranyes que es commouen presenta un correlat extern en el fet que la gran festa comença. L'animal millor de l'estable ha estat sacrificat. A taula hi ha el fill retro-

bat. El pare li ha restituit la dignitat de fill. No l'ha volgut com a jornal·ler. El vestit, l'anell, les sandàlies, l'àpat, la festa mostren com, per al pare, aquell home derrotat torna a ser el fill que sempre ha portat al cor.

*El fill pròdig. Pintura de Giorgio de Chirico (1888-1978).
El pare restitueix al fill la seva dignitat.*

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòptics

La paràbola del fill pròdig és pròpia de l'evangeli segons Lluc. És una paràbola dita als fariseus, fidels complidors de la Llei, que no accepten que els pecadors tinguin un lloc en el Regne. També en la paràbola dels treballadors de la vinya (Mt 19,30-20,16), els qui han completat durant tota la jornada es queixen dels cridats a última hora que cobren el mateix que ells. Déu no fa distincions entre els observants i els qui no ho són a l'hora d'oferir-los, a tots, el seu Regne.

Antic Testament

L'Antiga Aliança exposa les nombroses vegades que Déu acull de bell nou el poble d'Israel, el seu fill, que havia fugit del seu costat i que ara torna a casa (vegeu Os 11,1-3). El Senyor l'ha rescatat de l'esclavatge d'Egipte (Dt 6,20-24; 26,5-9; Js 24, 2-13), l'allibera de la deportació de Babilònia (Esd 1,1-11; 2 Cr 36,22-23); i, sobretot, el redimeix del domini dels ídols (Is 43,1-8). Israel, però, no sempre accepta la invitació a participar de la festa del Se-

nyor. El poble, atemorit, es rebel·la contra Déu i refusa prendre possessió de la terra promesa (Nm 14,1-10). Qui accepta la tendresa de Déu gaudeix de la seva festa. Qui es tanca a la misericòrdia del Senyor, tasta el fracàs i la dissort (Nm 14,39-45).

Nou Testament

Déu, com el pare de la paràbola, s'avança a estimar-nos. Tots els qui s'apropen a Jesús experimenten el sentit definitiu de la vida: «Al principi existia el qui és la Paraula ... la vida era la llum dels homes ... i el món no l'ha reconegut ... però a tots els qui l'han rebut ... els ha concedit de ser fills de Déu» (vegeu Jn 1,1-18). Pau perseguia els cristians (Ac 8,1; 9,1-2), però el Senyor l'introdueix pel camí de l'evangeli (9,3.19). També les esglésies de l'Apocalipsi són encoratjades a seguir el camí del Senyor, i malgrat que no es mostren del tot sensibles a la Paraula, el Senyor no les rebutja (Ap 1,9-3,22).

*Déu creant Adam. Escultura del segle XIII.
Catedral de Chartres (França).
Déu, com el pare de la paràbola,
s'avança a estimar-nos.*

2.7. EL TEXT ENS PARLA

La paràbola presenta Déu, el Pare, que ens convida a seguir-lo. El seu rostre, ple de misericòrdia, és el rostre del Déu de la vida. Ell és amor i dona la vida a tots els seus fills. El qui viu a la casa del Pare, experimenta la seva tendresa i la seva compassió. Si ens apartem d'ell, com el fill petit, si volem fer camí tot sols, caiem en l'abandó. Si, com el fill gran, ens tanquem al Pare, caiem en el no-sentit i la tristesa. Ell, en canvi, el Pare, no deixa de ser proper a nosaltres, tant si som a prop com si som lluny. Feliç aquell que s'adona que estem en les bones mans de Déu! Feliç el qui sent el seu cor cremar de l'amor del Pare!

El fill petit vol viure sense pare i aviat toca el fàstic dels ídols que porten la mort. Quan decideix tornar, experimenta la plenitud de la vida. Acollit pel pare torna a néixer. L'amor paternal i maternal del pare, tornen la certesa de sentir-se estimat a qui ha estat vençut per l'oprobri del pecat. El germà major, que no ha abandonat mai el camí recte, no ha descobert l'amor del pare, el trobament personal amb el Déu de la vida. El fill petit s'ha embolicat en una vida desordenada. El fill gran viu una vida frustrada. L'un ha trencat el projecte del pare malbaratant l'existència en terra estrangera. L'altre, sec per dins, no s'ha adonat

que és fill i no tan sols un treballador a jornal. En el fons de la paràbola batega una certesa: no hi ha res que pugui tòrcer l'amor del pare. Déu vol ser Pare de tots els seus fills. A casa seva, en el banquet més esplèndid, es manifesta la força de la seva amistat. La tendresa i la misericòrdia del Pare ens fan néixer de nou, ens obren el camí del país de la vida.

*El fill pròdig. Gravet de Gustave Doré (1832-1883).
L'amor paternal i maternal del pare, tornen la certesa de
sentir-se estimat a qui ha estat vençut per l'oprobri del pecat.*

3 MIREM LA VIDA

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Els fariseus s'escandalitzen del comportament de Jesús, perquè no accepten que Déu sigui, també, amic dels pecadors. Com vivim aquest escàndol?
- Posem-nos successivament a la pell dels tres personatges de la paràbola i mirem com ens hi identifiquem. Quina imatge de Déu descobreixo en aquest text? És compatible amb la idea que en tinc, ara?
- Som persones que vivim en la tendresa i la misericòrdia? Hi ha espai per al germà que torna? Hi ha espai per a la pròpia conversió?

Hi ha espai per al germà que torna?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

L'Església de Crist ha rebut la missió d'anunciar i fer present l'amor misericordiós del Pare, manifestat en Jesucrist i vessat en els cors dels qui l'acullen per l'Esperit. Déu Pare no dona ningú per perdut, l'Església tampoc.

L'Església fa actual l'amor del Pare, quan acull el pecador penedit i l'admet a la taula de la comunió. La figura del germà petit recorda a l'Església que és pecadora, és a dir, de vegades no testimonia el que és: la casa del Pare enmig de la humanitat. De vegades, no actualitza el tresor que porta: el Regne de Déu. I la figura del germà gran, que destaca per estar sempre amb el Pare, interpel·la l'Església a no endurir el seu cor als germans que se n'han anat de casa, i a estar sempre a punt per celebrar la festa de la comunió recobrada.

El banquet de festa expressa l'amor misericordiós del Pare i la comunió refeta, i és figura del banquet del Regne, que tastem en l'Eucaristia, on el germà gran és convidat a acollir el germà petit.

En l'Església de Crist hi ha barrejats, com el jull i el blat (Mt 13,24-30), sants i pecadors. L'Església reuneix els pecadors, que som tots, per encaminar-nos a la plenitud de Crist.

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem amb el Salm 139: el Senyor teixeix amb tendresa la nostra vida i ens convida a sentir-nos sempre en les seves bones mans. També podríem emprar el Salm 51, que ens convida a tornar a la casa de Déu i a trobar aixopluc sota les seves ales.
- Fem una pregària espontània que ens esperoni a tornar al Senyor per tal de gaudir de la seva misericòrdia, que ens animi a participar de la festa de la seva tendresa.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- Diu Pau, l'apòstol, que «ningú no pot dir "Jesús és Senyor" si no el mou l'Esperit Sant» (1Co 12,3). Jesús ens revela el rostre veritable de Déu: ell és la icona del Pare. Déu no és, doncs, un personatge abstracte o encimbellat, sinó el Pare de tendresa que ens empeny pel camí de l'evangeli.
- En Déu reposa la nostra ànima. però són molts els germans que caminen. Per això l'Esperit ens encamina a ser per a ells les mans de la bondat i la tendresa de Déu.
- Els «ídols del món» (poder, tenir i aparèixer) ens desvien del camí de l'evangeli i, al mateix temps, ens refermen en l'esperança de la victòria de la vida sobre la mort. Déu, el Pare, ha ressuscitat Jesús, el Fill. No busquem entre els morts aquell qui viu.

ANUNCI DEL CURS DE LA HISTÒRIA

(Lc 21,5-36)

⁵ Alguns parlaven del temple i de com estava decorat amb pedres precioses i amb ofrenes votives. Jesús digué:

⁶ –De tot això que veieu, vindran dies que no en quedarà pedra sobre pedra; tot serà enderrocat.

⁷ Llavors li preguntaren:

–Mestre, ¿quan passarà tot això i quan serà el senyal que tot això està a punt de succeir?

⁸ Ell digué:

–Estigueu alerta, no us deixeu enganyar. En vindran molts que es valdran del meu nom i diran: “Sóc jo”, i també “El temps arriba”. No aneu darrere d’ells. ⁹ Quan sentireu parlar de guerres i de revoltes, no us esglaieu: cal que tot això succeeixi primer, però la fi no vindrà de seguida.

¹⁰ Llavors els va dir:

–Un poble s’alçarà contra un altre poble, i un regne contra un altre regne; ¹¹ hi haurà grans terratrèmols i pertot arreu fams i pestes, fets espantosos i grans senyals en el cel.

¹² »Però abans de tot això us agafaran, us perseguiran, us portaran a les sinagogues i a les presons i us faran comparèixer davant els reis i els governadors per causa del meu nom. ¹³ Serà una ocasió de donar testimoni. ¹⁴ Estigueu decidits a no preparar-vos la defensa: ¹⁵ jo ma-

Moneda de la victòria de Roma sobre Judea, encunyada després de la destrucció de Jerusalem l'any 70 dC.

teix us donaré una eloqüència i una saviesa que cap dels vostres adversaris no serà capaç de resistir o de contradir. ¹⁶ Sereu traïts fins i tot pels vostres pares, germans, parents i amics, i en mataran alguns de vosaltres. ¹⁷ Tothom us odiarà per causa del meu nom. ¹⁸ però no es perdrà ni un de sol dels vostres cabells. ¹⁹ Amb la vostra perseverança salvareu la vida!

²⁰ »Quan veureu que les legions encerclen Jerusalem, sapigheu que arriba la seva devastació.

²¹ Llavors, els qui es trobin a Judea, que fugin a les muntanyes; els qui siguin dins la ciutat, que l'abandonin, i els qui es trobin al camp, que no entrin a la ciutat, ²² perquè haurà vingut el temps que Déu li demanarà comptes, i tot allò que diuen les Escriptures es complirà.

²³ Ai de les que esperin un fill o el criïn aquells dies! Perquè caurà una gran calamitat sobre el país i s'estendrà l'odi contra aquest poble: ²⁴ moriran víctimes de l'espasa o seran enduts captius per totes les nacions, i Jerusalem serà trepitjada pels pagans, fins que es compleixi el temps que Déu els ha concedit.

²⁵ »Després, hi haurà senyals prodigiosos en el sol, la lluna i les estrelles. A la terra, les nacions viuran amb angoixa, alarmades pel bramul de la mar i per les onades embravides.

²⁶ La gent defallirà de por i d'ansietat pel que succeirà arreu de la terra, perquè fins i tot els estols celestials trontollaran. ²⁷ Llavors veuran el Fill de l'home venint en un núvol amb gran poder i majestat. ²⁸ Quan tot això comenci a succeir, redreceu-vos i alceu el cap, que el vostre alliberament s'acosta!

²⁹ I els digué una paràbola:

—Mireu la figuera i els altres arbres: ³⁰ quan veieu que comencen a brotar, coneixeu que l'estiu és a prop. ³¹ Igualment, quan veureu que succeeix tot això, sapigheu que és a prop el Regne de Déu. ³² Us asseguro que no passarà aquesta generació sense que tot això hagi succeït. ³³ El cel i la terra passaran, però les meves paraules no passaran.

³⁴ »Vosaltres, estigueu alerta: que l'excés de menjar o l'embriaguesa o les preocupacions de la vida no afeixuguin el vostre cor, perquè de cop i volta, com un llaç, us trobaríeu a sobre aquell dia, ³⁵ que caurà sobre tots els habitants de la terra. ³⁶ Vetlleu, doncs, i pregueu en tot moment perquè us pugueu escapar de tot això que ha de succeir i us pugueu presentar sense temor davant el Fill de l'home. ■

Murs del temple de Jerusalem destruït l'any 70 dC.

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

El discurs de Jesús sobre els esdeveniments de la història de la humanitat se situa en el temple de Jerusalem. En temps de Jesús el temple era un conjunt imponent d'edificacions situat a l'est de la ciutat, entre la fondalada del Tiropeu i la vall del torrent de Cedró. La gran esplanada quedava delimitada per uns murs de contenció, alguns dels quals, com el de les Lamentacions, són visibles encara avui. Des d'Herodes el Gran es van començar grans treballs de reforma i embelliment, als quals contribuïren les ofrenes i donacions dels jueus de Palestina i de la diàspora. El complex d'atris, pòrtics, edificis i, sobretot, del santuari central ofería un aspecte grandios als ulls del visitant. Aquest quedava colpit per la riquesa i magnificència de tot el conjunt (21,5).

Socioreligioses

L'any 70 dC les legions romanes, comandades per Titus, fill de l'emperador Vespasià, van aconseguir ocupar Jerusalem. La ciutat va sofrir un setge d'uns quants mesos (21,20). Encerclada per quatre legions (19,43), els defensors eren, fonamentalment, zelotes, el moviment armat que s'havia aixecat

contra els romans l'any 66 dC. Ara, amb Galilea i gairebé tot Judea ocupades (només resistien l'Heròdiu i Masada), els supervivents s'havien fet forts a Jerusalem. Els zelotes, vençuts pels exèrcits romans i per les desavinences internes, o bé caigueren en el combat o bé foren enduts captius a Roma: l'arc de Titus, al Fòrum, commemora la derrota jueva i el saqueig del temple, que inclogué el canelobre dels set braços. Executats o venuts com a esclaus, els zelotes, desaparegueren i Jerusalem passà a ser governada pel comandant de la Legió X Fretensis, una de les unitats militars romanes que havien assetjat la ciutat (21,24).

Simbolismes

Jerusalem és «la ciutat del gran rei» (Mt 5,35), és a dir, la ciutat que Déu mateix s'ha escollit i que defensa contra els enemics. És bonica i admirable, és la santa muntanya que té al bell mig un castell, el temple, la casa on es fa visible la presència de Déu (Sl 48,2-4). D'aquí que es pensi que sigui inexpugnable i invencible: "Déu la manté ferma per sempre" (v. 9). Però Jerusalem es torna infidel a Déu i, per tant, ella mateixa es fa vulnerable: Déu li retira la seva protecció i permet que caigui en mans dels qui la volen destruir.

Els soldats romans porten els objectes del temple de Jerusalem, entre ells el canelobre dels set braços. Relliu de l'arc de Titus en el Fòrum de Roma.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

El discurs de Jesús es refereix al curs que ha de seguir la història i a la seva fi, és a dir, la vinguda del Fill de l'home. Es parla del present i del futur com d'un temps de guerres i desastres naturals i còsmics, però alhora com un temps de confiança i esperança. L'alliberament final és a prop i, per això, cal vetllar i pregar ja que l'hora de la veritat no és llunyana. Aquesta presentació de les coses és típica d'alguns textos bíblics que pertanyen al gènere literari apocalíptic, de revelació. Jesús revela el que ha de venir i així el present i el futur no espanta els qui escolten l'evangeli. Només Déu és el Senyor de tot. Ell sap què passarà.

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI

L'estada de Jesús a Jerusalem consisteix en un seguit de discursos pronunciats al temple. La meitat són, de fet, diàlegs de controvèrsia amb els dirigents del poble (20,1-44). L'altra meitat (21,5-36) és el llarg discurs que co-

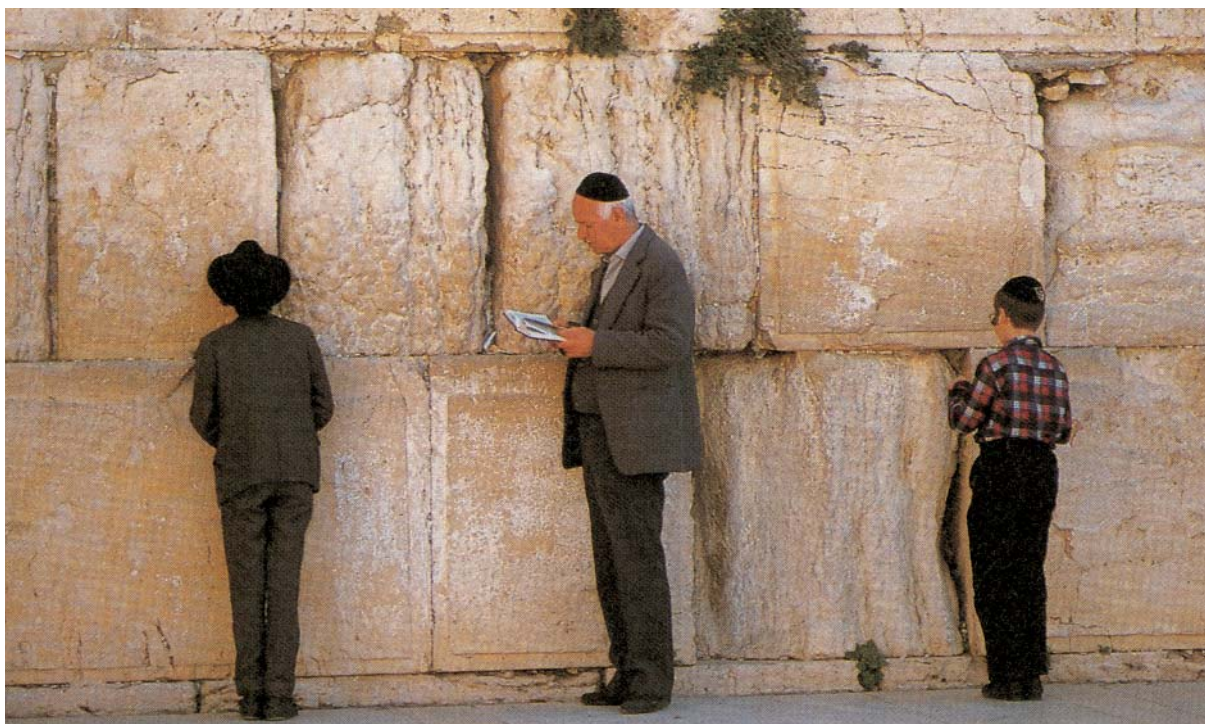
mentem i que tracta sobre el curs de la història. Una exhortació a vetllar tanca el discurs de Jesús (21,34-36). Els capítols 20 i 21 de l'evangeli segons Lluc, que estan construïts de manera paral·lela, són l'escena prèvia a la passió, la qual comença en el capítol 22. Abans de deixar aquest món i pujar al Pare, Jesús alliçona els qui l'escolten sobre el present i el futur de la història dels homes.

- Notícia-resum de l'activitat de Jesús al temple (19,45-48)
- Denúncia dels dirigents del poble (20,1-21,4)
 - les cinc controvèrsies (20,1-44)
 - crit d'alerta contra els dirigents, contraposats a la viuda pobre (20,45-21,4)
- Anunci del curs de la història (21,5-36)
 - descripció (21,5-33)
 - quan vindrà la fi (21,5-9)
 - guerres i catàstrofes (21,10-11)
 - persecucions i caiguda de Jerusalem (21,12-24)
 - catàstrofes finals i vinguda del Fill de l'home (21,25-28)
 - quan vindrà el Regne de Déu (21,29-33)
 - crit d'alerta: cal vetllar (21,34-36)
- Notícia-resum de l'activitat de Jesús al temple (21,37-38)

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Mentre Jesús és al temple, alguns d'entre la gent i els deixebles observen i admiren la majestuositat de les seves construccions i les riqueses que conté. Jesús respon anunciant la destrucció completa d'aquelles grans edificacions. L'havia anunciada mentre pujava a Jerusalem (13,35) i quan ja hi arribava (19,43-44). Jeru-

salem és destruïda perquè no ha acceptat Jesús, el Messies, enviat per Déu mateix, que volia reunir-la al seu voltant. Jerusalem no ha reconegut Jesús com a príncep de la pau, portador d'un missatge de consol i de justícia. Déu la visitava en la persona de Jesús, però els dirigents d'Israel han estat cecs i no ho han sabut comprendre. La destrucció total de la ciutat santa («no en quedarà pedra sobre pedra») és la conseqüència inevitable de la seva actitud prepotent: mata els profetes, rebutja el Messies,

*Mur de les lamentacions. Jerusalem.
La destrucció total de la ciutat santa és vista com la conseqüència del seu rebuig del Messies, aquell qui li pot donar la pau.*

s'allunya de Déu, ja no entén qui li pot donar la pau. Les Escriptures havien anunciat la destrucció que ara es compleix. Tot el que passa entra dins els plans de Déu, que culminen, no amb la destrucció de Jerusalem, sinó amb la vinguda gloriosa de Jesús, el Fill de l'home, al final de la història.

Mentre això no passi, ningú no s'ha de deixar enganyar: encara no és el moment de la fi. Ni les guerres entre els homes, ni les catàstrofes que els homes provoquen (fams i pestes) ni les catàstrofes de la terra, del món, de l'univers sencer no han de fer perdre de vista allò que de veritat interessa: el trobament personal i definitiu amb Jesús, poderós i misericordiós, gran i pròxim. Quan ell arribi, arribarà l'alliberament esperat: del mal i del dolor, de l'angoixa i de les penes. Viu amb ansietat el qui no està segur dels propis actes i té por del judici de Déu. El qui espera el Regne, l'espera amb alegria.

I això, malgrat les tribulacions presents, les que vinguin dels qui governen el món o dels qui semblarien ser familiars i amics. Els deixebles del Senyor no temen donar testimoni en moments de dificultat perquè saben que rebran d'ell les paraules i el coratge. Ni tampoc no es fan enrere davant la incomprensió dels parents i amics, ni davant l'odi continuat o el martiri perquè saben que el Pare vetlla per tots i cadascun. Jesús els recomana que perseverin i que vetllin i preguin. Aquí hi ha la clau del present i del futur.

Sant Pau visitant Sant Pere a la presó. Fresc de Filippo Lippi (1406-1469). Església de Santa Maria del Càrmine. Florència.

Els deixebles del Senyor no temen donar testimoni en moments de dificultat perquè saben que rebran d'ell les paraules i el coratge.

2.5. PARAULES AMB RESSÒ

FILL DE L'HOME

A mida que s'acosta la passió, es dibuixa la figura del Fill de l'home com el qui ha de morir i resuscitar i com el qui viu gloriós prop de Déu. La història culmina amb la seva nova vinguda aquí a la terra. Però ell, Jesús, ja ocupa, en tant que Fill, un lloc prop del Pare. Ho diu davant el Sanedrí: «Des d'ara el Fill de l'home estarà assegut a la dreta de Déu totpoderós» (22,69). Per això ve i vindrà «amb gran poder i majestat» (21,27), per establir el Regne de Déu de manera definitiva (21,31). El judici és reservat a ell: davant d'ell s'aclariran les intencions de tots, conegudes o secretes, i amb ell començarà un Regne que no tindrà fi.

PERSECUCIONS

Els versets 12-19 parlen de tribulacions i de perseverança i resistència. Ja a les benaurances Jesús parla dels qui són perseguits pel fet de ser justos (Mt 5,10) i dels qui, perquè creuen en ell, han de sofrir odi, calúmnies, insults i mals de tota mena (Mt 5,11; Lc 6,22). però el judici dels homes, per dur i injust que sigui, és provisional. Els tribunals humans poden matar el cos però no poden matar l'ànima, assegura Jesús (Mt 10,28). En l'hora de la persecució brilla amb més força el testimoni dels deixebles i es manifesta la força dels qui eren febles i que ara parlen una nova saviesa: la saviesa de la creu, que ningú no pot contradir.

VETLLAR

Jesús acaba el seu discurs exhortant a vetllar amb tenacitat, com la viuda que demana justícia sense defallir i que al final es fa escoltar (Lc 18,1-5). Vetllar i pregar van junts. A Getsemaní Jesús recomana als deixebles que preguin i no s'adormin si no volen caure en la temptació (22,40.46). Cal vetllar durant tota la vida. El qui s'adorm o s'aballeix cau presoner de les preocupacions de la vida, de les riqueses, del menjar i beure, i llavors perd la vida en comptes de guanyar-la. En canvi, el qui prega en tot moment trobarà el Senyor, ara i després.

Crist gloriós i jutge. Timpà del segle XII. Catedral d'Autun (França).

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòptics

Cadascun dels evangelis sinòptics (Mateu, Marc i Lluc) té un darrer discurs de Jesús que anuncia el futur i la fi del món amb tons apocalíptics. Aquests discursos serveixen per a orientar els deixebles davant el curs de la història. S'hi repeteixen temes semblants i és útil compararlos. En Mc 13, que és el text-mare, es barregen dos temes (la destrucció de Jerusalem i la fi dels temps) i se subratlla que el dia i l'hora de la fi del món només són coneguts del Pare (13,32). Per això, cal vetllar com el porter que espera el retorn de l'amo. En Mt 24-25 trobem un seguit de paràboles que fan entendre el retard de la vinguda del Fill de l'home i la necessitat de vetllar. Mentre Jesús no torna, cal fer fructificar els talents rebuts i estar a punt com les noies que duïen oli a les torxes. Al final, el Fill de l'home vindrà i judicàrà tota la humanitat amb un sol criteri: l'amor als pobres, germans de Jesús.

Antic Testament

Déu és invocat sovint com a jutge en els Salms (94,1-2) i en els llibres profètics. Tant Israel, el poble escollit, com els altres pobles passen pel sedàs del judici diví, ja que ningú no s'escapa de la veritat. Déu judica, però també perdona. Judica amb

rectitud i defensa els més febles. Vegeu Jr 11,20; Sl 9,8-9; Jb 31,6. Un moment particular de judici és el dia del Senyor, dia en què ell passarà comptes (Is 2,6-22; Ez 30,1-9; Jl 1,15-2,11) i en què alliberarà el seu poble (Is 11,11; 30,26; Am 9,11-15). El llibre de Daniel anuncia el judici final, en el qual el poble de Déu serà salvat (12,1-3).

Nou Testament

Jesucrist ha rebut el poder de judicar, tant ara com després. La seva paraula, l'evangelí, aclareix els cors i els sentiments més profunds. El Pare, doncs, li ha confiat «tot el judici» (Jn 5,22). En efecte, el Fill ha vingut al món per fer un judici, és a dir, deixar clar qui és amic de la llum i qui ho és de la fosca (9,39). El judici actual, que arriba gràcies a l'evangelí, culmina amb el judici del qui és jutge de vius i de morts, el Fill de l'home (Ac 10,42). Jesucrist examina l'amor de cadascú i ell mateix, ple d'amor, allibera del càstig que mereixien els pecats (1Te 1,10). Per això s'ha de mirar amb confiança el dia del judici (1Jn 4,17). Tots passen, en qualsevol cas, pel gran jutge just que és el Senyor.

El judici final. Detall del retaule de Rogier van der Weyden (1399-1464). Beaune (França).

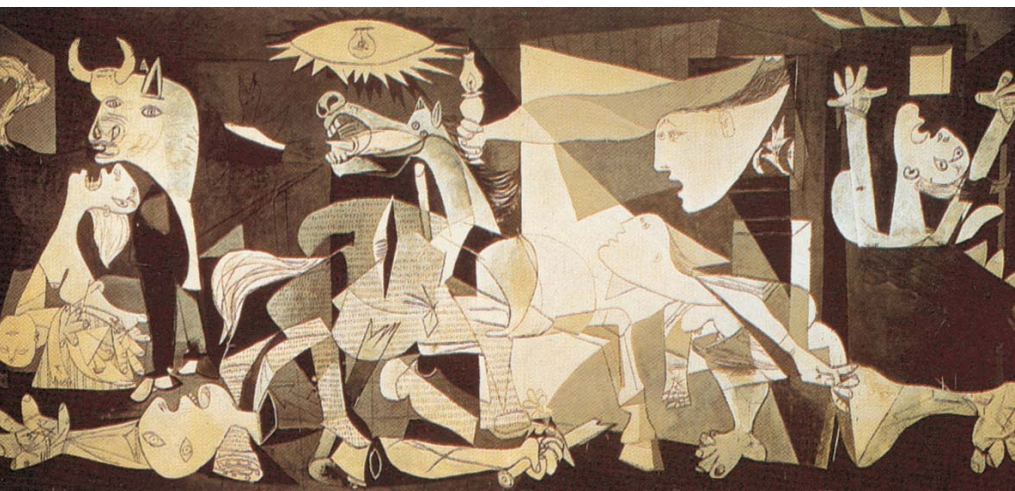
2.7. EL TEXT ENS PARLA

La història no és una successió inacabable de fets dramàtics o sense sentit. El temps en què vivim no és l'anella d'una cadena de la qual desconexem els dos caps. Per a Jesús, la història camina en una direcció: l'arribada del món nou, del Regne promès, anunciat per ell mateix aquí a la terra i establert definitivament quan es manifesti gloriós. La història avança segons allò que Déu té previst des del seu inici. La destrucció de Jerusalem és un episodi més, no l'últim, de la història. Això vol dir que no hi ha res, per gros que sigui, que hagi de trasbalsar o d'atemorir els qui confien d'entrar al Regne de Déu. Cada generació veu esdeveniments terribles, i el segle XX ha estat ple

de guerres i morts de persones innocents, d'exterminis de pobles, com el jueu o l'armeni, i de persecucions religioses que han provocat una florida de màrtirs. N'hi ha que han dubtat fins i tot de la justícia de Déu. Jesús convida a mantenir-se fidel, comunica l'amor del Pare, que acompanya els seus fills en el sofriment i la persecució. Al final, hi ha la llibertat i la vida, no l'esclavatge i la mort.

Mentrestant, és l'hora del testimoni, de la confiança i de la perseverança. Les paraules de Jesús no passen ni envelleixen. Són sempre noves i actuals. Són paraules fortes i que donen fermesa davant l'esglai, la por o l'ansietat, i també, davant l'odi i el rebuig. En donen sobretot davant la feixuguesa del cor, provocada per la riquesa i per l'amor a un

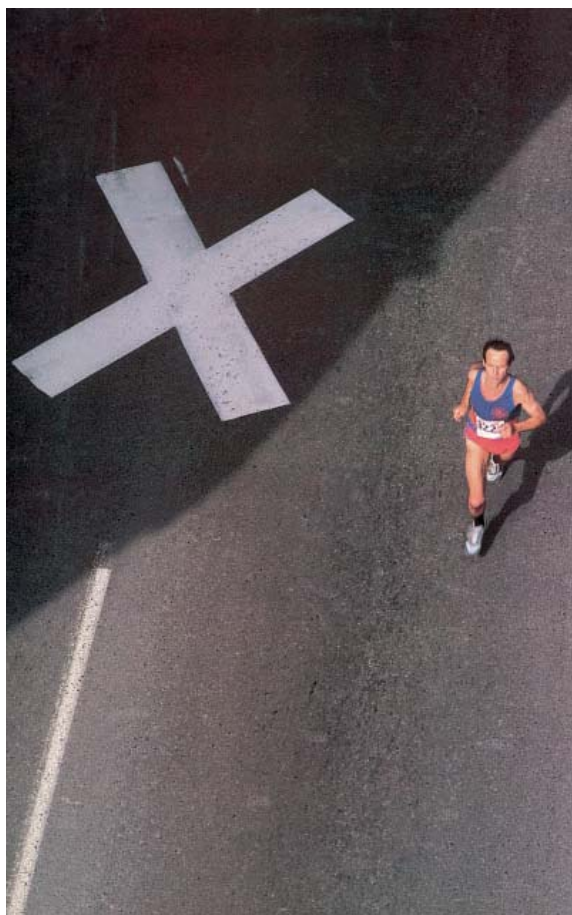
mateix. Cal, doncs, veïllar per no caure en cap d'aquests parany i pregar per tal de rebre el Senyor que ens ve a trobar.

Guernica. Pintura de Pablo Picasso (1881-1973). Museu Reina Sofia. Madrid.

Cada generació veu esdeveniments terribles, però al final hi ha la llibertat i la vida, no l'esclavatge i la mort.

3 MIREM LA VIDA

Sovint volem fer camí tots sols, al marge de l'evangeli.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Sovint vivim despistats, fora de la pista de l'evangeli. Ens agafem a coses que passen i oblidem allò que mai no caduca. El text ens parla de l'excés de menjar i beure i de les preocupacions de la vida. ¿Tenim un cor obert a la paraula de Jesús? Què deixem entrar dins nostre?
- La por i la confusió augmenten quan volem fer camí tots sols, al marge de l'evangeli. L'ideal, però, no és creure'ns autosuficients, com si el futur depengués de nosaltres. ¿Entenem que la història és en mans de Déu?
- Jesús insisteix en la vigilància i la pregària. Qui no vigila per tal d'allunyar l'odi, el gust pel diner i l'amor a si mateix, acaba vivint sense esperar el Senyor. Llavors la pregària es perd. Què hem de vigilar per tal de poder pregar en tot moment?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

Si per a Jesús la història camina cap a la plena manifestació del Regne, també és així per a l'Església. Fonamentada en Crist (1Co 3,11) i en els apòstols (Ap 21,14), és el germen i inici del Regne de Déu enmig del món (vegeu Concili Vaticà II, *Lumen Gentium* 5). Així doncs, l'Església és l'assemblea dels convocats per l'Esperit que fan un tast del Regne ja ara i aquí, i alhora és l'assemblea dels enviats per l'Esperit a fer present el Regne enmig del món.

Ara és l'hora del testimoni per a tots i totes, i per tant, és l'hora de portar els altres a trobar Crist també en la comunió eclesial. Aquí vivim la comunió amb Déu i amb els pobres i entre nosaltres, comunió que fem visible i celebrem en l'Eucaristia dominical.

I no podem separar el testimoni de la pregària. L'estil de vida senzill i solidari dels batejats recolza sobre la pregària constant. Tots i totes, com diu el Concili Tarraconense de 1995, volem sentir-nos units en la pregària, en el camí vers la plena unitat en el Crist i en la tasca comuna d'oferir la seva paraula i el seu amor a un món que el desconeix (Resolució 1).

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Us convidem a pregar amb el Salm 24. També podeu prendre el Salm 30.
- Es pot recitar el Parenostre, subratllant la petició que es refereix a la vinguda del Regne.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- Les nostres forces són molt limitades, i de vegades callem perquè no sabem què dir. Però tenim la paraula de l'evangelí i la saviesa de predicar-lo que rebem de Jesús i del seu Esperit.
- Davant els esdeveniments –cada dia en porta un grapat– no ens fem enrere descoratjats i abatuts. Tenim la certesa que les paraules de Jesús es compleixen sempre.
- Resisteix i persevera el qui eleva, confiat, la seva pregària al bon Déu. El cor del qui vetlla, prega, i qui prega s'acosta al Regne. És l'Esperit qui ens fa dir «Pare» i sosté així la nostra pregària.

PARAULES DE JESÚS EN L'ÚLTIM SOPAR

(Lc 22,24-34)

²⁴ Després hi hagué entre ells una discussió sobre quin havia de ser tingut pel més important.

²⁵ Jesús els digué:

—Els reis de les nacions les dominen com si en fossin amos, i els qui tenen poder damunt d'elles es fan dir benefactors. ²⁶ Però vosaltres no heu d'actuar així: el més important d'entre vosaltres ha d'ocupar el lloc del més jove i el qui mana, el lloc del qui serveix. ²⁷ Perquè, ¿qui és més important, el qui seu a taula o el qui serveix? ¿No ho és el qui seu a taula? Doncs jo, enmig de vosaltres, sóc com el qui serveix.

²⁸ »Vosaltres sou els qui heu perseverat amb mi en els moments de prova, ²⁹ i així com el meu Pare m'ha concedit la reialesa, jo també us la concedeixo a vosaltres; ³⁰ menjareu i beureu a la meua taula en el meu regne, us asseureu en trons i jutjareu les dotze tribus d'Israel.

³¹ »Simó, Simó, mira que Satanàs us ha reclamat per sacsejar-vos com es garbella el blat, ³² però jo he pregat per tu, perquè no defalleixi la teua fe. I tu, quan t'hauràs penedit, enforteix els teus germans.

³³ Pere li digué:

—Senyor, estic disposat a anar amb tu a la presó i a la mort!

³⁴ Però Jesús li respongué:

—T'ho asseguro, Pere: avui no cantarà el gall que no hakis negat tres vegades que em coneixes.

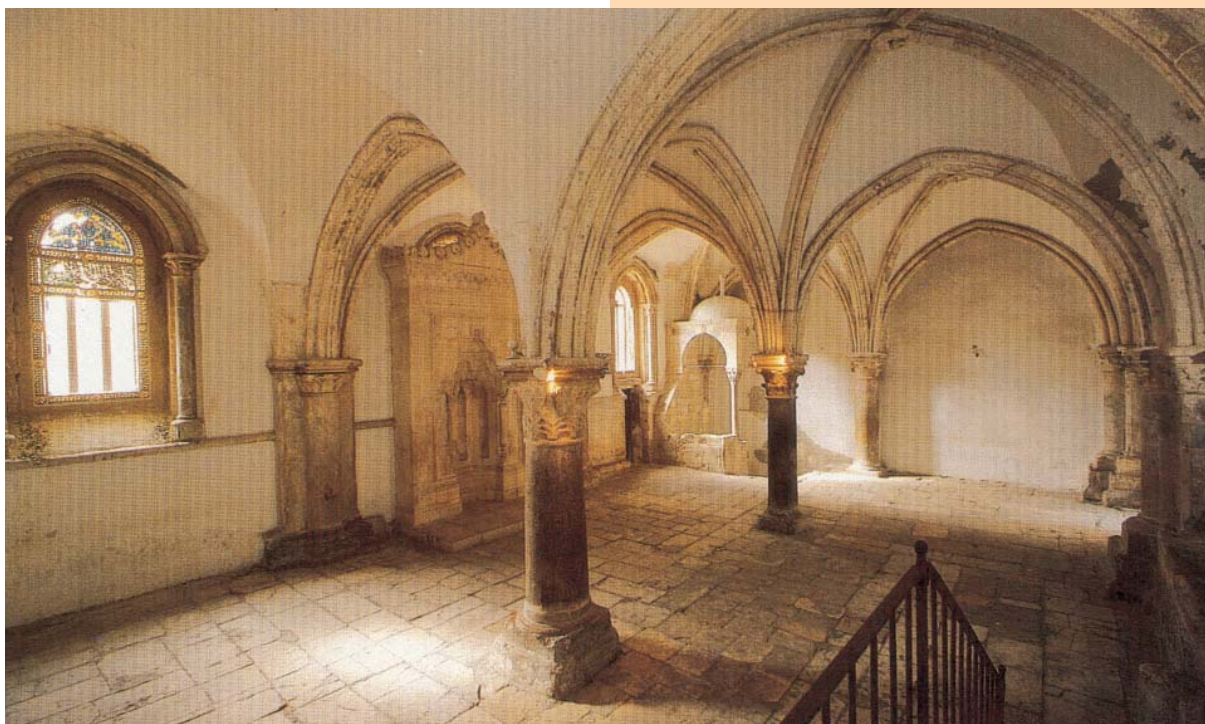

*El rentament de peus. Relleu del segle XII. Abadia de Saint Gilles du Gard (França).
«Qui és més important, el qui seu a taula o el qui el serveix?»*

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

Durant la celebració de Pasqua, l'espai habitable de la ciutat de Jerusalem s'eixamplava a causa de la gentada, i arribava quasi fins a Betfagé, a prop de la muntanya de les Oliveres (Lc 19,29). Jesús ha entrat a Jerusalem i ha ensenyat cada dia al recinte del temple, si bé passa la nit a la mun-

El lloc tradicional del Cenacle. Jerusalem.

tanya de les Oliveres (21,37). Quan arriba el dia de la festa de Pasqua, Jesús s'entaula amb els seus deixebles en una casa de Jerusalem per celebrar-hi el sopar pasqual. Aquesta sala del pis superior de la casa, parada amb estores i coixins, és coneguda tradicionalment amb el nom de Cenacle. Sembla que es trobava a la Ciutat Alta (sud-oest de la ciutat), molt a prop de l'actual església llatina de la Dormició de Santa Maria, en el turó de Sió.

Socioreligioses

El nostre text esmenta que els reis es fan dir «benefactors». De fet, ja en el segle III aC, el rei Ptolemeu III duia el sobrenom d'«evèrgetes», és a dir, «benefactor». Aquest títol anava lligat amb el de «soter», és a dir, «salvador» o bé el de «kyrios» o «senyor». En la Bíblia, aquests títols es reserven a Déu: ell és l'únic Benefactor, Salvador i Senyor. Els seguidors de Jesús seuran en trons (Lc 22,30), és a dir, compartiran la seva reialesa. Ell és el Fill de l'home que ha de venir amb gran poder i majestat. Els deixebles compartiran amb ell la taula i el tron.

En la creença popular, el gall era un animal considerat «intel·ligent» perquè anunciava la sortida del sol i també l'arribada de la pluja.

La nit, segons els romans, es dividia en quatre parts o vetlles, de tres hores en tres hores. El cant del gall es corresponia a la tercera vetlla (és a dir, entre les 12 i les 3). Vegeu Mc 13,35.

Simbolismes

Hi ha un joc simbòlic entre servir a taula i seure a taula. El més important en un banquet és la persona que seu a taula i els que hi serveixen són els menys importants. Jesús s'equipara a aquests últims. Però d'altra banda, en el Regne Jesús seurà a taula amb els deixebles. S'estableix, doncs, una inversió entre ara (servir a taula) i després (seure a taula).

Una altra imatge, prové del món agrícola, del batre, l'operació que separa el blat de la palla a través del garbell, instrument que sacseja les espigues. Pere (i els altres apòstols), per tal d'esdevenir autèntics seguidors de Jesús, hauran de passar per la prova, de la mateixa manera que els grans de blat han de passar pel garbell per poder ser separats de la palla.

Jesús anuncia que Pere el negarà tres vegades. La xifra significa totalitat i completesa. Així, la plaga de les tenebres a Egipte va durar tres dies (Ex 10,21-23). Segons el mateix símbol, Jonàs va estar tres dies i tres nits en el ventre del gran peix (Jo 2,1). Igualment Jesús ha de estar tres dies i tres nits en el cor de la terra (Mt 12,40). Abans havia passat per la triple temptació de Satanàs (Mt 4,1-11 par. Lc 4,1-13).

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

Amb motiu d'una discussió entre els apòstols, que mengen el sopar pasqual amb Jesús, aquest pronuncia un petit discurs que té valor de testament espiritual. És un discurs de comiat. Jesús parla del futur en aquest món i en l'altre. Aquí, el servei i la prova; allà, la reialesa. Simó, és a dir, Pere queda encarregat d'enfortir els altres deixebles. També després del sopar de comiat, trobem, en l'evangelí segons Joan, un llarg testament de Jesús que comença quan Judes se n'ha anat (13,31) i culmina amb la pregària del Fill (capítol 17). Aquest discurs de comiat és precedit pel rentament de peus, el gran gest del servei, i per les paraules que l'expliquen (13,12-20).

Els deixebles a l'últim sopar. Detall del fresc de Leonardo da Vinci (1452-1519). Església de Santa Maria delle Grazie. Milà.

2.3 SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI

La quarta part de l'evangelí segons Lluc (19,45-24,53) narra el ministeri de Jesús a Jerusalem, la seva passió, mort, resurrecció i ascensió. El nostre text està integrat dins la secció 22,1-53, que narra el sopar pasqual i l'arrest, pòrtic de la passió. El sopar acabarà amb una referència de Jesús a la violència que cal evitar en el moment de la prova (22,35-38). És una de les conseqüències de les seves paraules sobre el pa i sobre la copa de vi, signe de la seva donació fins a la mort (22,14-23).

- Complot per arrestar Jesús i traïció de Judes (22,1-6)
- Preparatius del sopar pasqual (22,7-13)
- El sopar pasqual, signe de la nova aliança, prepara el banquet del Regne i és pòrtic de la donació de Jesús a la creu, propiciada per la traïció de Judes (22,14-23)
- Servei i fe perseverant fins que arribi la taula del Regne, tot i les mancances dels deixebles (22,24-34)
- Dificultats dels deixebles i temptació d'exercir la violència en el moment de la prova (22,35-38)
- Pregària confiada de Jesús a la muntanya de les Oliveres (22,39-46)
- Arrest de Jesús propiciat per la traïció de Judes (22,47-53)

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Abans de començar la pujada a Jerusalem, els deixebles ja s'havien preguntat quin d'ells era el més important (9,46). Ara, a les portes de la passió, es discuteixen per la mateixa raó. Jesús acaba de donar-los el pa i de repartir-los la copa de vi, signe personal i extraordinari de la seva pròpia donació a la creu: «això és el meu cos, entregat per vosaltres», «aquesta copa és la nova aliança segellada amb la meua sang, vessada per vosaltres» (22,19.20). Ells, però, pensen que el Regne de Déu es manifestarà immediatament, ara que són a Jerusalem (19,11) i només es preocupen de ser els primers. S'escandalitzen que algú sigui capaç de trair Jesús (22,23), però el pensament dels primers llocs els té dominats.

Jesús els parla subratllant la distància entre la manera de fer del món i l'estil de vida de la comunitat de deixebles. En el món triomfen el domini i l'afalac: el poder –polític o econòmic– es fa adorar, ple de pretensions divines. Terrible injustícia que fa que els qui pateixen opressió es vegin obligats, a més a més, a lloar els qui els oprimeixen! Els deixebles, en canvi, han de sospirar per l'últim lloc i el qui d'entre ells mani ha d'actuar com el servidor, com el qui no té poder, és a dir,

*L'últim sopar. Fresc de Giotto (1267-1336). Capella degli Scrovegni. Pàdua.
Jesús dona als deixebles el pa i els reparteix la copa de vi, signe personal de la seva donació a la creu.*

com Jesús mateix, que es defineix a si mateix com el servidor de tots: «jo, enmig de vosaltres, sóc com el qui serveix» (22,27).

El segon ensenyament de Jesús és sobre la perseverança durant la prova, relacionada amb el triomf final del Regne. La prova demana ser constants, no claudicar ni fer-se enrere. Qui acompanya Jesús en la prova també l'acompanyarà en el banquet del Regne: el Pare concedeix a Jesús la reialesa i aquest fa participar els deixebles de la seva condició reial. Els deixebles tindran l'honor i la responsabilitat, merescuts per la perseverança, de decidir amb Jesús, sobre allò que pertoca a la humanitat sencera. Jutjaran les dotze tribus d'Israel.

Abans, però, caldrà superar la temptació de Satanàs, la defallença i l'ensopec. El cas de Pere esdevé paradigmàtic per a tots els deixebles. L'apòstol se sent prou valent per acompanyar Jesús fins a la presó i la mort. Vol ser el primer i, en virtut de la negació repetida, serà de fet, el darrer. Tanmateix, la seva fe no defallirà, sostinguda per la pregària de Jesús, la qual l'acompanyarà durant tota la passió. Pere es penedirà, amb un plor amarg, d'haver negat el Mestre. Passarà per la prova i, per això, podrà enfortir la fe dels seus germans. De la feblesa en surt la força: tot ho podem si el Senyor és amb nosaltres.

*El rentament dels peus. Pintura del Tintoretto (1518-1594).
Museu del Prado. Madrid.
Jesús subratlla la distància entre la manera de fer del món i
l'estil de vida dels deixebles.*

e 2.5. PARAULES AMB RESSÒ

REIALESA

Ja l'Antic Testament presenta sovint Déu com a rei. La condició reial de Déu es manifesta sobretot en la seva acció salvadora i justa, a favor dels pobres i desvalguts (Sl 99,1-3; 146,6-9). Tota la predicació de Jesús gira entorn del tema i de la realitat del «Regne de Déu». Les primeres paraules de Jesús ja hi fan referència (Mc 1,15). El Regne de Déu, que ja ha començat amb Jesús, és sobretot per als pobres i per als pecadors (Mt 21,31) i s'expressa en l'amor al proïsme (Lc 10,25-37; Mt 25,31-46). És present però també és futur: Jesús mateix diu que no beurà més del fruit de la vinya fins que no haurà arribat el Regne de Déu (Lc 22,18). És justament d'aquest regne futur, en la glòria del Pare, del que parla Jesús en el text que comentem. El regne futur està en continuïtat amb el regne que es viu a la terra: perseverant i sent fidels al Regne de Déu aquí a la terra, prendrem part en el regne futur.

PROVA

Molts cops la paraula «prova» s'identifica amb «temptació». Es tracta d'una situació que posa en qüestió la fe i les conviccions de la persona i aquesta s'ha de decidir. Per això, el moment de la temptació pot ser el moment de la caiguda o el moment de la victòria de la fidelitat a Jesucrist. En la Primera carta de Pere es compara la fe a l'or. Si aquest, perquè brilli amb tot el seu esplendor ha de ser provat al foc, molt més la fe, la qual

serà provada i es farà mereixedora de lloança, glòria i honor (1Pe 1,7). La prova porta al creixement en la fe i en l'amor a Jesucrist i als altres. L'apòstol Pau conta d'una malaltia seva que devia produir un efecte repugnant en els que el veien. Segons ell, va ser una «prova» que els gàlates van superar en acollir-lo com a Crist mateix (Ga 4,14). Les proves poden ser també les persecucions (Ac 20,19; He 11,36-37; 1Pe 4,12). La perseverança en les proves obté finalment com a do de Déu la vida eterna.

Gravat de Rembrandt (1606-1669). Museu del Louvre. París. El Regne de Déu, que ja ha començat amb Jesús, és sobretot per als pobres i per als pecadors.

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòtics

Mt 20,25-28 i Mc 10,42-45 proposen el mateix tema que Lluc 22,25-27 però en un context diferent, fora de l'últim sopar de Jesús, abans d'arribar a Jerusalem. En Mc i Mt, Jaume i Joan, els dos fills de Zebedeu, fan arribar a Jesús la petició de seure l'un a la dreta i l'altre a l'esquerra de Jesús en la glòria del seu Regne, cosa que irrita els altres deixebles, desitjosos igualment d'ocupar els primers llocs. Lluc ho planteja com una discussió entre els deixebles en un moment crucial: el discurs de comiat de Jesús, el seu testament espiritual. Una referència a la mort en creu també es troba en Mt 20,28 i Mc 10,45: «el Fill de l'home no ha vingut a ser servit, sinó a servir i a donar la seva vida com a rescat per tothom».

Pel que fa a la promesa de jutjar les dotze tribus d'Israel (Lc 22,30), la trobem en Mt 19,28 com a resposta de Jesús a la pregunta de Pere sobre la recompensa futura i final.

Antic Testament

La imatge de les dotze tribus que els deixebles jutjaran prové dels dotze fills de Jacob (Gn 35,22-26). La xifra «dotze» és sagrada. Per això, com

que la tribu de Leví, encarregada del culte (Nm 1,49-51), no rep cap porció de territori, la tribu de Josep es dividirà en dues: Efraïm i Manassès (Js 16,4). D'aquesta manera es mantindrà el nombre de dotze porcions de territori, un per a cada tribu. Després de l'exili de Babilònia i de la dispersió del poble d'Israel, es considerarà com a fruit del temps final la restauració de les dotze tribus, que donarà pas al banquet que Déu oferirà a tots els pobles (Is 25,6-9).

Nou Testament

En el sopar de comiat, tal com l'explica l'evangelista segons Joan, trobem el gest de Jesús que renta els peus als deixebles, i fa d'aquest gest un exemple de servei humil (vegeu Jn 13,1-20). L'apòstol Pau es refereix sovint a la humilitat i exhorta a no voler ser més (Rm 12,3) i a rebutjar grandeses i savieses (12,16). Els sentiments de Jesucrist, humil i humiliat com un esclau per nosaltres, són descrits en Fl 2,1-11.

Un verset particularment proper al nostre text és Ap 1,9, on Joan, el vident de Patmos, es declara «germà i company vostre en la tribulació, la reialesa i la constància que compartim amb Jesús».

En els Fets dels Apòstols, la pujada de Pau a Jerusalem és acompanyada d'anuncis de passió i sofriments, volguts per l'Esperit. Pau, de manera semblant a Pere en Lc 22,37, afirma: «Estic disposat no tan sols a deixar-me encadenar, sinó també a morir a Jerusalem» (Ac 21,13).

2.7. EL TEXT ENS PARLA

Mentre Jesús s'entrega, en el seu cos i sang, per a la salvació de tothom i accepta així la mort, els apòstols només estan preocupats per assegurar-se als primers llocs. Però Jesús insisteix. L'estil de vida dels seus seguidors no pot ser com el de la gent important d'aquest món, que busquen honors i títols alhora que sotmeten els altres al seu servei. Ben al contrari, Jesús proposa de posar-se al servei de tots, ja que, en la comunitat cristiana, el més important ha de ser el primer servidor i ha de renunciar, per tant, al poder i al domini. D'altra banda, ha de renunciar a ser el més fort o prepotent: Pere, que es creia ser el més fidel, va negar Jesús i va aprendre així la lliçó de la pròpia feblesa. Tan sols llavors va rebre l'encàrrec de sostenir i enfortir els seus germans i va entendre que la seva fe no havia defallit gràcies a la pregària de Jesús, i va ser capaç de convertir-se.

Els cansats i afeixugats, els desvalguts i els malalts, els pecadors i els exclosos, els dèbils i petits han de ser els primers a ser servits en la comunitat. El servei a tots ells per part dels seguidors de Jesús és la millor prova de la fidelitat envers el Senyor. D'altra banda, davant les proves i dificultats, el fatalisme o l'escapisme no valen per res. Val, en canvi, recordar la promesa de Jesús: seure a taula amb ell. El

nostre itinerari segueix el seu, passa per la creu i la resurrecció.

I si fallem? I si neguem el Mestre? Sempre hi ha la temptació de fer camí tots sols refiats de les pròpies forces, amb molt bona voluntat però, al final, sense voluntat per seguir el camí estret de l'evangeli. Tenim davant de Déu un gran intercessor, Jesús, el seu Fill, que prega per nosaltres i es compadeix de la nostra feblesa. Pere, quan es penedeix i supera la prova, pot enfortir i confortar. Des de la humilitat, des de l'últim lloc, des de la consciència de la pròpia feblesa, pot oferir un servei més humà i més concret. Pot actuar a imitació de Jesús, el qual, com diu la Carta als Hebreus, «havent passat la prova del sofriment, ara pot ajudar els qui són provats» (2,18).

Els cansats i afeixugats han de ser els primers a ser servits en la comunitat.

3 MIREM LA VIDA

Compartir la taula del Senyor implica servir els altres.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- ¿Fins a quin punt entenem que compartir la taula del Senyor implica servir els altres, estimar-los, en definitiva, seguir el camí de Jesús?
- Com reaccionem davant el dolor i la creu, el fracàs, el menyspreu o l'opressió? I davant els honors que rebem? O quan ens toca ser els primers? O quan tenim gent al nostre servei o sota la nostra autoritat?
- També nosaltres, com Pere, de vegades presumim de la nostra fidelitat, de la nostra capacitat de seguir el camí de Jesús de prop, fins i tot fins d'arribar a la mort si convé. Però la realitat de cada dia ens sol recordar la nostra feblesa. Com ens podem ajudar mútuament per enfortir-nos en la fe? ¿Preguem suficientment els uns pels altres, com a germans, per tal de no defallir en la fe?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

El ministeri apostòlic rep una autoritat per a servir la comunió de l'Esperit. No la rep de l'elecció de la comunitat, sinó de l'Esperit pel sagrament de l'orde. L'Esperit introdueix al si de l'Església una distorsió: la comunió no és obra dels batejats sinó de Déu mateix. La declaració sobre l'autoritat (1999) de la Comissió mixta internacional entre l'Església catòlica-romana i la Comunió anglicana diu: «Aquesta autoritat permet a tota l'Església encarnar l'evangeli i esdevenir la serventa missionera i profètica del Senyor» (ARCIC II, *El do de l'autoritat*, III, 32).

El bisbe de Roma és reconegut, des d'antic, com a vicari de Pere. El vicari de Pere, quan exerceix el servei d'enfortir la fe dels seus germans, intervé decididament perquè totes les Esglésies locals, sense perdre la pròpia singularitat, siguin inserides en la catolicitat de l'única Església de Déu.

La relació Església i Justificació (1994) de la Comissió mixta catòlica-romana-evangèlica-luterana, en el núm. 44, afirma: «El fet que Jesucrist sigui el fonament de l'Església (1Co 3,11) i que l'Església visqui del Crist per l'Evangeli, es concreta en el fet que els apòstols cridats pel Crist són fonaments de l'Església

(Ef 2,20). Els apòstols no ho són pas per ells mateixos, sinó per l'evangeli que han rebut i pel testimoniatge que en donen i que, transmès en la Paraula i el sagrament, crea l'Església, la conserva i la governa. Això té una validesa escatològica permanent: els dotze apòstols de Jesús s'asseuran en dotze trons i jutjaran les dotze tribus d'Israel (Mt 19,28; Lc 22,30), i les dotze pedres de fonament de la muralla de la nova Jerusalem duen els noms dels dotze apòstols de l'Anyell (Ap 21,14)».

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem ajudant-nos de l'himne de Fl 2,6-11, que ens convida a tenir els mateixos sentiments del Crist.
- Pregària espontània i agraïda per tota la gent que, amb el seu servei, ens fan ser allò que som. Agraïm a Déu les persones que ell ha posat al nostre costat.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ÈSPERIT SANT?

- Cadascú ha de veure si busca els primers llocs, ser servit, la companyia dels poderosos. L'Esperit Sant no ens encamina a criticar els altres i acusar-los sinó a mirar la nostra pròpia conducta.
- No som millors que Pere ni que cap dels nostres germans que hagin caigut en la temptació. No hi caiem, també nosaltres,

tot sovint? La persona espiritual, guiada per l'Esperit, aparta l'orgull del seu cor.

- L'Esperit ens encamina a ser servidors de la Paraula en el nostre món, en el nostre temps. Servir no vol dir inhibir-se davant els problemes, amb l'excusa de la nostra incompetència. Hi ha d'haver qui enforteixi els germans.
- Quina ha de ser la tasca d'una Església servidora ara i aquí? L'Esperit ens porta a veure què cal fer davant la immigració, les noves pobreses, els conflictes sense fi. Som testimonis de la resurrecció.

PREGÀRIA I DETENCIÓ A LA MUNTANYA DE LES OLIVERES

(Lc 22,39-53)

³⁹ Llavors sortí i se'n va anar, com de costum, a la muntanya de les Oliveres. El seguiren també els deixebles. ⁴⁰ Arribat al lloc, els digué:

—Pregueu demanant de no caure en la temptació.

⁴¹ Després se separà d'ells cosa d'un tret de pedra, s'agenollà i pregava dient:

⁴² —Pare, si ho vols, aparta de mi aquesta copa. però que no es faci la meva voluntat, sinó la teva.

⁴³ Llavors se li va aparèixer un àngel del cel que el confortava. ⁴⁴ Ple d'angoixa, pregava més intensament, i la seva suor semblava com gotes de sang que caiguessin fins a terra.

⁴⁵ Quan s'aixecà de la pregària, anà cap als deixebles i els va trobar adormits de la tristor. ⁴⁶ Els digué:

—Per què dormiu? Aixequen-vos i pregueu, per no caure en la temptació.

⁴⁷ Encara Jesús parlava quan es va presentar un grup de gent: l'anomenat Judes, un dels Dotze, anava al davant d'ells i s'acostà a Jesús per besar-lo.

Miniatura d'un leccionari (segle XI). Mont Athos.
«Pare, si ho vols, aparta de mi aquesta copa, però que no es faci la meva voluntat, sinó la teva».

⁴⁸ Jesús li digué:

—Judes, ¿amb un bes traeixes el Fill de l'home?

⁴⁹ Els qui eren al voltant de Jesús, en veure el que estava a punt de passar, digueren:

—Senyor, ¿ataquem amb l'espasa?

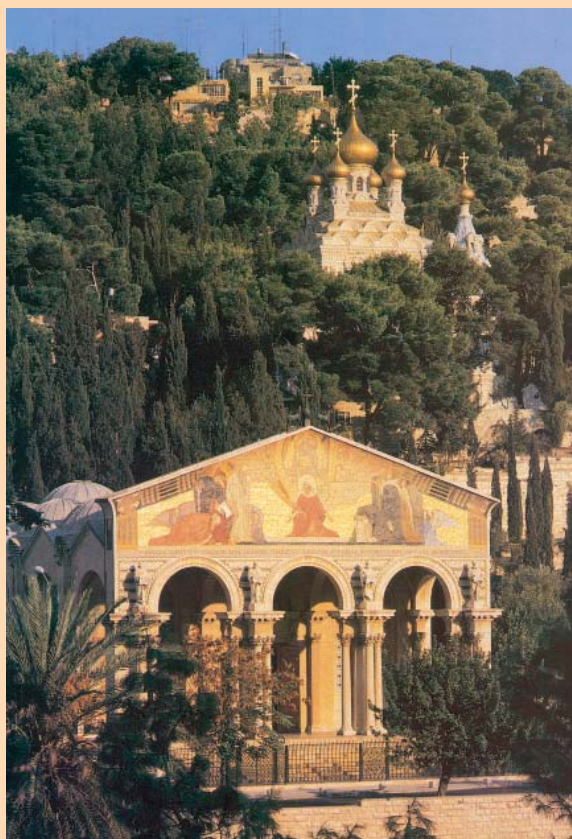
⁵⁰ I un d'ells va donar un cop d'espasa al criat del gran sacerdot i li tallà l'orella dreta. ⁵¹ Però Jesús va dir:

—Deixeu-los fer!

I li tocà l'orella i el va guarir. ⁵² Després Jesús digué als grans sacerdots, als caps de la guàrdia del temple i als notables que havien vingut per detenir-lo:

—Heu sortit armats amb espases i garrots, com si fos un bandoler.

⁵³ Mentre era amb vosaltres al temple cada dia, no va gosar agafar-me. però ara és la vostra hora: l'hora del poder de les tenebres. ■

La muntanya de les Oliveres, amb la basílica de l'Agonia en primer pla.

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

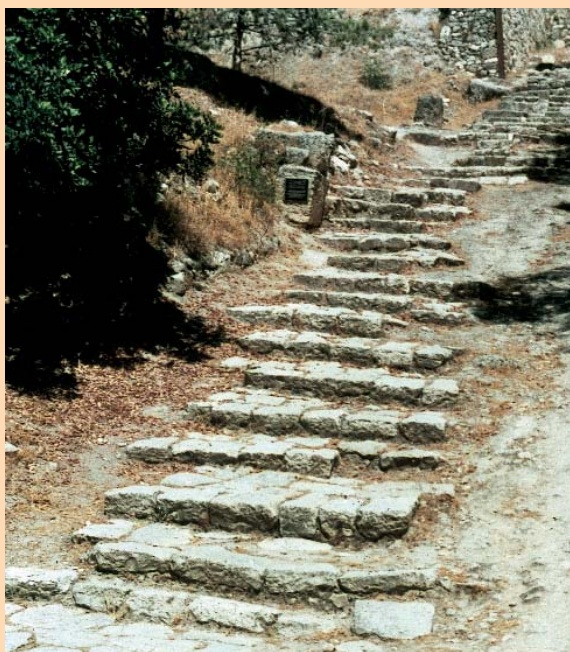
Geogràfiques

Lluc situa la pregària de Jesús, abans de la seva detenció i passió, a la muntanya de les Oliveres. Es tracta d'un turó de 812 m, a l'altra banda del torrent de Cedró, per on passa el camí que porta, en direcció est, cap al desert de Judà. Segons Lc 21,37 Jesús passa les nits a la muntanya de les Oliveres des que entra a Jerusalem.

A la muntanya de les Oliveres s'hi troben, avui en dia, diversos indrets significatius: la cova de Getsemaní (una antiga instal·lació de premsar olives, convertida en església en el segle IV); la basílica de l'Agonia (anomenada també «de les Nacions»), edificada per diversos països que havien combatut entre ells durant la Primera Guerra Mundial, i aixecada sobre restes d'una basílica del segle IV i d'una altra del segle XII; la capella «Dominus Flevit», a mig pendent de la muntanya, que recorda el plor de Jesús davant la ciutat de Jerusalem (19,41); l'església del «Prenostre», construïda sobre les restes d'una basílica del segle IV que commemorava el discurs de Jesús sobre la fi del món (actualment, en els murs del claustre hi ha l'oració del Senyor escrita en moltes llengües, entre les quals el català); l'església de l'Ascensió, al cim de la muntanya de les Oliveres; l'església del sepulcre de Maria, al fons del torrent de Cedró, que data del segle IV.

Socioreligioses

Un aspecte important sobre el procés que va portar Jesús a la mort és determinar qui va tenir la iniciativa de detenir-lo. Segons Mt 26,47 i Mc 14,43 Jesús fou detingut per un grup armat enviat pels grans sacerdots, els mestres de la Llei i els notables. Els representants d'aquests tres grups formaven el Sanedrí, el consell de govern del poble jueu, compost de setanta membres i del gran sacerdot, que el presidia. Aquest consell feia les funcions de tribunal suprem. No sabem si, en temps de Jesús i sota el govern dels procuradors romans, el Sanedrí tenia facultats per pronunciar una sentència de mort, però, en qualsevol cas, la ratificació i l'execució quedava reservada a l'autoritat romana. L'evangeli segons Lluc insisteix en la responsabilitat de les autoritats jueves fins al punt que explica els fets com si aquestes autoritats haguessin anat a detenir Jesús directament (22,52). En Jn 18,3 Judes fins i tot comanda la cohort romana i els guardes del temple que li han proporcionat els dirigents jueus.

Simbolismes

L'Antic Testament parla de la muntanya de les Oliveres en relació a la manifestació de la glòria de Déu (Ez 11,23; Za 14,4). Jesús arriba a Jerusalem per la muntanya de les Oliveres (Lc 19,29.37) i serà des d'allí que s'enlairarà cap al cel (Ac 1,12). És un lloc alt i alternatiu al temple de Jerusalem, lloc tradicional de relació entre Déu i els homes.

Jesús demana que el Pare li aparti la copa del seu camí. La copa és imatge dels sofriments que Jesús patirà durant el procés contra ell i durant l'execució de la condemna a mort (Mt 20,28). La mort de Jesús és com un baptisme de sang (Mc 10,38). Déu no estalvia la copa a Jesús: la seva vida passa per la creu (Sl 16,5).

L'àngel que conforta Jesús (Lc 22,43) i la suor com gotes de sang (v. 44) expressen d'una manera molt viva el combat de Jesús contra si mateix per fer la voluntat del Pare i també contra les forces de les tenebres que ben aviat actuaran fins a fer-li vessar la sang. Cal dir que aquests dos versets (43 i 44) falten en alguns manuscrits.

Les tenebres simbolitzen tot el que és oposat a Déu perquè quan ell actua hi ha la llum (Gn 1,3; Sl 112,4; 2Co 4,6). En la mort de Jesús es manifesten les tenebres, tant en l'acció dels homes com en la naturalesa (Lc 23,44). Per contrast, en la resurrecció, els vestits resplendents dels dos homes que es presenten en el sepulcre buit, anuncien l'acció poderosa i salvadora de Déu (24,4). L'hora (22,53) és el moment decisiu en què els enemics aparentment triomfen (Jesús mor), però també el moment en què Déu ressuscita el seu Fill.

Escales del segle I en el camí del Cenacle al torrent del Cedró i a la muntanya de les Oliveres.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

Les narracions de la passió de Jesús (des del darrer sopar fins a l'ascensió) formen un conjunt ben travat. En canvi, la resta del text evangèlic està format per petites unitats, que es poden llegir separatament. Per això, en la litúrgia del Diumenge de Rams i del Divendres Sant, es proclama el relat de la passió de Jesús de forma seguida.

Cada evangeli presenta un recull de tradicions sobre els darrers moments de la vida de Jesús, mirats des de la fe i a la llum de la resurrecció. En concret, la narració de Lluc sobre la passió de Jesús vol ser la narració d'un deixeble que reviu la història del seu Mestre. Subratlla especialment la innocència de Jesús i els seus sofriments, els quals, en

compliment de la voluntat de Déu, s'assemblen als viscuts pels profetes. El deixeble i la comunitat dels deixebles han de veure en Jesús el model a imitar: el seguiran portant la creu (14,27).

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI

La quarta part de l'evangeli de Lluc se situa a Jerusalem (Lc 19,45-24,53). Després dels ensenyaments de Jesús en el temple, trobem la descripció del sopar pasqual i de l'arrest (22,1-53), secció on s'emmarca la pregària a la muntanya de les Oliveres i la detenció. Jesús és presentat com a model d'abandó confiat a les mans del Pare.

- Complot per a arrestar Jesús i traïció de Judes (22,1-6)
- Preparatiu del sopar pasqual (22,7-13)
- El sopar pasqual, anunci de futur (22,14-23)
- Discurs de comiat: testament de Jesús (22,24-34)
- Un futur de dificultats i de confiança (22,35-38)
- Pregària de Jesús a la muntanya de les Oliveres (22,39-46)
- Arrest de Jesús, propiciat per Judes: és l'hora del poder de les tenebres (22,47-53)

Oliveres de Getsemaní.

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Jesús, després del sopar pasqual, es dirigeix a la muntanya de les Oliveres. Els deixebles el segueixen. És el moment de la temptació i de la prova. Cal pregar, doncs, amb força. Satanàs és a prop. Ha entrat dins Judes, el traïdor (22,3), i amenaça els deixebles (22,31). La duresa de la prova i del combat interior es reflecteix en la pregària que Jesús adreça al Pare demanant-li dues coses: que la mort li sigui estalviada i que, malgrat tot, begui la copa que aquell li ha preparat. El dramatisme del moment també es manifesta en dos fets. D'una banda, un enviat diví, un àngel, conforta Jesús: el Pare no deixa sol el Fill en l'hora de la prova. D'altra banda, l'angoixa de Jesús davant la mort propera el porta a suar com si gotes de sang li caiguessin a terra. Es barregen, doncs, en la pregària l'obediència i l'angoixa, l'esperança i el confort amb una tensió duta al límit del dolor. Jesús prega per tal de fer de la voluntat de Déu la pròpia voluntat i acceptar així la mort. Els deixebles dormen, aclaparats per la prova. El son ocupa el lloc de la pregària: són presa fàcil del Maligne. Contra la temptació, no més compta la pregària.

L'enviat de Satanàs ja és aquí. Judes encapçala les autoritats del poble que vénen a detenir Jesús. Els deixebles reaccionen amb el mitjà que, se-

gons el món, és més eficaç: les armes. Jesús ja havia tallat la qüestió a l'últim sopar quan li havien presentat dues espases. Què són dues espases davant la gran prova que els espera? A molt estirar, hi haurà un petit incident (l'orella tallada d'un criat), resolt per la misericòrdia de Jesús. No es tracta de lluitar a cops d'espasa, sinó de combatre la por, l'angoixa i la violència que hi ha dins el cor en el moment de la prova.

Ara és l'hora del poder de les tenebres. Ell, Jesús, davant tothom ha actuat i ha parlat públicament en el temple, a plena llum. Ara vénen a detenir-lo com un lladre, en la nit. Les autoritats jueves es mouen en la fosca; senyal que tenen alguna cosa a amagar i que no tenen de part seva la raó o la veritat. És

l'hora del poder de les tenebres, del Maligne, de tot allò que s'oposa a Déu.

Aquells homes armats en plena nit en són uns instruments.

Crist a l'hort de les Oliveres. Detall de la pintura del Sandro Botticelli (1444-1510). Catedral de Granada.

e 2.5. PARAULES AMB RESSÒ

PREGAR

En el conjunt de l'obra de Lluc (evangeli i Fets dels Apòstols) els moments més importants de la vida de Jesús i de la primera comunitat són assenyalats per la pregària a Déu. D'ella en neix l'acció a emprendre o l'actitud a tenir davant un esdeveniment proper. Així ho veiem en el baptisme de Jesús quan comença el seu ministeri (Lc 3,21-22), quan escull els Dotze (6,12-13), abans de la confessió de Pere (9,18-21), mentre es transfigura (9,28-36), abans de la passió (22,41-44) o quan penja a la creu (23,34). La primera comunitat prega mentre espera el do de l'Esperit i elegeix el dotzè apòstol en el lloc de Judes (Ac 1,14.24), quan escull set diaques (6,6) o a Antioquia abans que Pau i Bernabé siguin enviats a la missió (13,3). Jesús és model de pregària per als deixebles. Ell els ensenya a pregar (Lc 11,1-4).

ANGOIXA

Jesús és «ple d'angoixa» (22,44). La paraula grega del text evangèlic que traduïm per «angoixa», indica la tensió, barrejada amb l'angoixa, concentració i excitació, en què es troba qui ha d'entrar en combat. Sovint en el Nou Testament, es compara l'estat espiritual que ha de tenir el creient amb l'actitud de qui es prepara per a un combat. En les cartes de Pau trobem la comparança entre la lluita dels atletes a l'estadi i el combat del cristià per a guanyar el triomf en la cursa de la fe (1Co 9,24-27).

JUDES

Sempre apareix a les llistes dels dotze apòstols en darrer lloc i com a «Judes Iscariot, que va ser el traïdor» (Lc 6,16). Jesús mateix anuncia la seva traïció en l'últim sopar (22,21-23). Havia fet tractes amb els grans sacerdots per entregar Jesús sense provocar enrenou (22,3-6) i guia els qui el detenen (22,47). Lluc presenta la traïció com a resultat de l'entrada del diable dins de Judes. A causa del sobrenom «Iscariot» (sicari?), hi ha qui creu que Judes estava decebut de Jesús perquè no havia volgut prendre les armes contra els romans, els opressors del poble jueu, i actuava ressentit. Judes va suïcidar-se, penedit, per haver entregat a mort un innocent (Mt 27,3-9). També se'ns diu que va patir una mort terrible (Ac 1,18-19).

El petó de Judes. Fresc de Giotto (1267-1337). Capella degli Scrovegni. Pàdua.

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòptics

L'episodi de la pregària de Jesús a la muntanya de les Oliveres o Getsemaní té els seus paral·lels en Mt 26,36-46 i Mc 14,32-42. En tots aquests textos es parla de l'esglai, abatiment i tristor mortal de Jesús. Els deixebles s'adormen. En Mt i Mc les paraules de Jesús s'adrecen als tres deixebles cridats en primer lloc al llac de Galilea i ara convidats a fer costat al Mestre: Pere, Jaume i Joan. Tant aquests com els altres l'abandonen completament i de manera vergonyant: fins i tot n'hi ha un que fuig tot nu (Mc 14,51). Pere el negarà tres vegades. Jesús va sol a la passió.

Antic Testament

El Sl 40, que conté una denúncia profètica envers el culte i els sacrificis buits, proposa l'obediència a la paraula del Senyor. El salmista manifesta la seva disposició a fer la voluntat de Déu (vv. 7-9). He 10,5-7 aplica aquests versets a Jesús que ha complert la voluntat de Déu donant la pròpia vida a la creu. Per això el sacrifici de la seva vida aconseguix la santificació una vegada per sempre. En l'àngel que conforta Jesús podem veure una al·lusió a l'àngel que anima i encoratja el profeta Elies a seguir el seu camí de fidelitat al Senyor (1Re 19,4-8).

Nou Testament

L'evangeli de Joan no narra l'oració de Jesús a Getsemaní. Però un contingut molt semblant a l'episodi que comentem (angoixa de Jesús, temptació de no passar per la passió i acceptació de la voluntat del Pare) es troba en aquestes paraules de Jesús: «Ara em sento contorbat. Què he de dir? Pare, salva'm d'aquesta hora? Però jo he vingut per arribar en aquesta hora! Pare, glorifica el teu nom.» (Jn 12,27-28). També He 5,7-8 es refereix a la pregària de Jesús a Getsemaní, plena d'angoixa i alhora d'obediència a Déu. La passió, en l'evangeli segons Lluc, és una pregària continuada, un Parenostre fragmentat: «Pare» (comp. Lc 22,42 amb Mt 6,9), «que es faci la teva voluntat» (comp. Lc 22,42 amb Mt 6,10), «així com nosaltres perdonem els qui ens ofenen» (comp. Lc 23,34 amb Mt 6,12), «no permetis que caiguem en la temptació» (comp. Lc 22,40.46 amb Mt 6,13).

*Crist. Dibuix d'Odilon Redon (1840-1916). Ian Woodner Collection. Nova York.
Jesús va sol a la passió.*

2.7. EL TEXT ENS PARLA

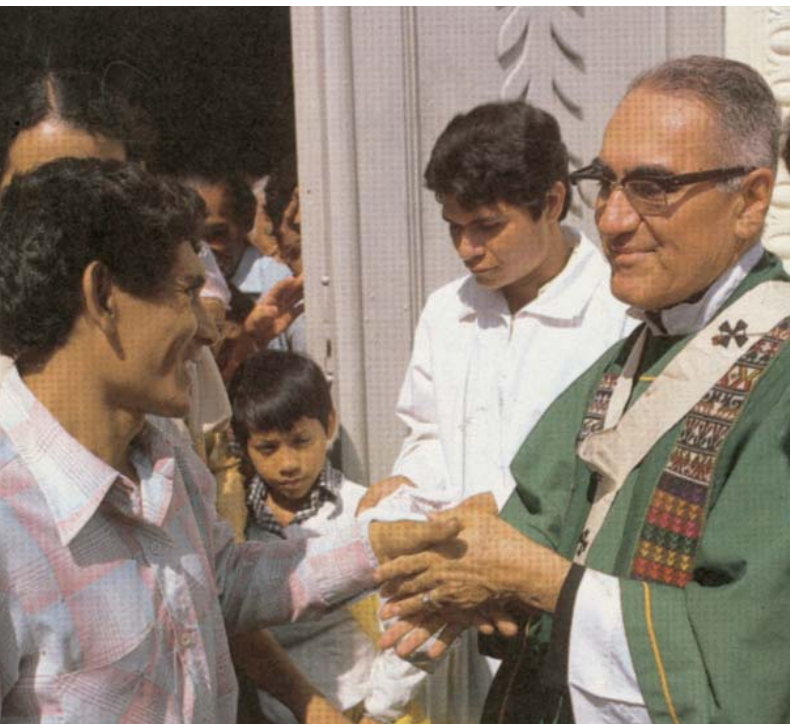
Som a la muntanya de les Oliveres, enmig de la foscor de la nit. És el temps de la temptació. És l'hora de les tenebres. Torna la situació que l'evangelista ha descrit al començament de la vida pública de Jesús: en el desert, Jesús és temptat pel diable que vol allunyar-lo de Déu recordant-li, precisament, que és Déu. Ara, junt amb Jesús, també es troben en la mateixa situació els deixebles. Jesús combat contra aquest poder de mort i desesperació amb la pregària, tot enfortint els lligams amb el Pare. Enmig de la foscor, la confiança: «Pare!» Davant el conflicte entre dues voluntats, l'opció entre l'afirmació pròpia o l'afirmació de Déu, Jesús demana al Pare que es faci la seva voluntat. En ple combat, la seva solitud es veu trencada pel coratge que li ve de dalt. Un confort que no estalvia pas el sofriment ni l'angoixa. En contrast amb Jesús, els deixebles dormen. De fet, rellisquen sota el poder de la temptació. Els dominen la por i la tristesa, s'hibeixen i s'amaguen davant la prova. Per això Jesús els convida a aixecar-se, a unir-se a ell en la pregària al Pare per tal de vèncer la foscor que els envolta. I, en la perspectiva pasqual, els convida a ressuscitar amb ell.

La nostra vida de deixebles de Jesús enmig del món té una semblança amb la situació de la muntanya de les Oliveres. Vivim en un combat

entre la nostra voluntat i la de Déu; entre els nostres projectes i aspiracions i els del Senyor, entre les forces del mal que ens arrossegueu i la força de la paternitat de Déu que ens atrau. Jesús va experimentar la tensió angoixant d'aquest combat. Si no ens deixem portar per la son de la decepció, el seguirem en aquest camí de pregària que compromet tota l'existència. Quines són les armes d'aquest combat singular? Enfront del poder de les tenebres, Jesús manifesta quin és el poder de l'amor i de la donació, fruit de l'obediència. Enfront de Judes, Jesús interroga tot cercant la conversió del pecador. Davant el criat del gran sacerdot ferit pel cop d'espasa, brilla un gest de misericòrdia. Enfront dels poderosos que es presenten armats, Jesús fa valer el poder de la paraula i de la veritat. L'hora de les tenebres és fugaç: s'acosta l'alba de Pasqua.

L'Agonia a l'hort. Pintura d'Andrea Mantegna (1430-1506). National Gallery. Londres.

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- Com és la nostra pregària? ¿Cerquem de fer la nostra voluntat o de fer la voluntat de Déu? ¿Expressem la confiança en el Pare quan ens trobem enmig de la foscor (dificultats en la fe, sofriment personal, malaltia, soledat, tancament en el pecat, dificultat per estimar)?
- ¿Ens trobem, en la nostra vida, en situacions de conflicte entre allò que humanament ens proposem i allò que creiem que demana el seguiment de Jesús?
- Quins són avui els poders de les tenebres? Ens hi sotmetem adormits? Hi fem front amb les armes de l'evangeli?

Òscar Romero, arquebisbe de San Salvador, assassinat el 1980 per la seva acció a favor dels pobres. Fem front als poders de les tenebres amb les armes de l'evangeli.

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

L'Església ha de fer actual la voluntat del Pare; per això viu constantment sota la Paraula. Tots els batejats, amb la força de l'Esperit del Senyor, estan sota l'acció de la Paraula i al seu servei, perquè només Déu Pare regni. El Concili Vaticà II diu: «L'Església, en efecte, en el decurs dels segles tendeix sense parar a la plenitud de la veritat divina, fins que en ella es realitzin plenament les paraules de Déu» (*Dei Verbum* 8)

D'altra banda l'Església ha de fer camí amb Jesús cap a la casa del Pare (Lc 9,51) sense emprar la violència. En ocasió de l'any jubilar 2000, la Comissió Teològica Internacional recordava: «Un altre capítol dolorós sobre el qual els fills de l'Església han de tornar amb ànim obert cap al penediment està constituït per l'aquiescència manifestada, especialment en alguns segles, a mètodes d'intolerància i fins i tot de violència en el servei de la veritat» (Joan Pau II).

L'Església té les armes del diàleg. Tota l'Església, com deia Pau VI en la seva primera carta encíclica *Ecclesiam suam* (1964), en ple període conciliar, «ha d'anar cap al diàleg amb el món en què li toca viure. L'Església es fa paraula; l'Església es fa missatge; l'Església es fa col·loqui».

3.4. EL TEXT ENS CONVIDA A PREGAR

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem amb el Parenostre o bé amb un salm. Us suggerim el Salm 40.
- Demanem de saber imitar Jesús en la seva actitud de pregària confiada al Pare i d'abandó, no sempre fàcil, a la seva voluntat.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- L'Esperit ens encamina a pregar per tal de no caure en la temptació de l'oblit de Déu i de la seva voluntat. Com Jesús a Getsemaní, ens desvetlla de la son, de la indiferència o de la rutina en la nostra vida cristiana personal i eclesial. És bo de fonamentar-la de bell nou en la relació amb Déu, Pare de tots.

- Com Jesús, que viu l'hora del poder de les tenebres però també l'hora del seu sacrifici a la creu i la seva glorificació pel Pare, l'Esperit ens encamina a descobrir la nostra «hora». L'Esperit anima la nostra fe i ens impulsa a la confiança en el Déu de Jesús. Som cridats a passar de les tenebres a la llum de la resurrecció, de la mort a la vida.

- Getsemaní és una escola de pregària i d'obediència. Qui vol salvar la vida, la perd, i qui la perd, la guanya per a la vida eterna. Tan sols ens trobarem amb l'evangeli si combatem les falses il·lusions i els camins equivocats. Llavors, però, entrarem a la llum de Pasqua.

ELS DEIXEBLES D'EMMAÚS

(Lc 24, 13-35)

¹³ Aquell mateix dia, dos dels deixebles feien camí cap a un poble anomenat Emmaús, que es trobava a onze quilòmetres de Jerusalem, ¹⁴ i conversaven entre ells de tot el que havia passat. ¹⁵ Mentre conversaven i discutien, Jesús mateix se'ls va acostar i es posà a caminar amb ells, ¹⁶ però els seus ulls eren incapaços de reconèixer-lo. ¹⁷ Jesús els preguntà:

—De què parleu entre vosaltres tot caminant?

Els es van aturar amb un posat de decepció, ¹⁸ i un dels dos, que es deia Cleofàs, li respongué:

—¿Tu ets l'únic foraster dels que hi havia a Jerusalem que no saps el que hi ha passat aquests dies?

¹⁹ Els preguntà:

—Què hi ha passat?

Li contestaren:

—El cas de Jesús de Natzaret, un profeta poderós en obres i en paraules davant de Déu i de tot el poble: ²⁰ els nostres grans sacerdots i els altres dirigents el van entregar perquè el condemnessin a mort, i el van crucificar.

²¹ Nosaltres esperàvem que ell seria el qui hauria alliberat Israel. però ara ja som al tercer dia des que han passat aquestes coses!

El sopar a Emmaús. Pintura de Caravaggio (1573-1610). National Gallery. Londres.

²² És cert que algunes dones del nostre grup ens han esverat: han anat de bon matí al sepulcre, ²³ no hi han trobat el seu cos i han tornat dient que fins havien tingut una visió d'àngels, els quals asseguraven que ell viu. ²⁴ Alguns dels qui són amb nosaltres han anat també al sepulcre i ho han trobat tot tal com les dones havien dit, però a ell, no l'han vist pas.

²⁵ Aleshores Jesús els digué:

—Feixucs d'enteniment i de cor per a creure tot el que havien anunciat els profetes! ²⁶ ¿No calia que el Messies patís tot això abans d'entrar a la seva glòria?

²⁷ Llavors, començant pels llibres de Moisès i continuant pels de tots els profetes, els va explicar tots els passatges de les Escriptures que es refereixen a ell. ²⁸ Mentrestant, s'acostaven al poble on anaven i ell va fer com si seguís més enllà. ²⁹ Però ells van insistir amb força dient-li:

—Queda't amb nosaltres, que es fa tard i el dia ja ha començat a declinar.

I va entrar per quedar-se amb ells. ³⁰ Quan s'hagué posat amb ells a taula, prengué el pa, digué la benedicció, el partí i els el donava. ³¹ Llavors se'ls obriren els ulls i el van reconèixer, però ell desaparegué del seu davant. ³² I es van dir l'un a l'altre:

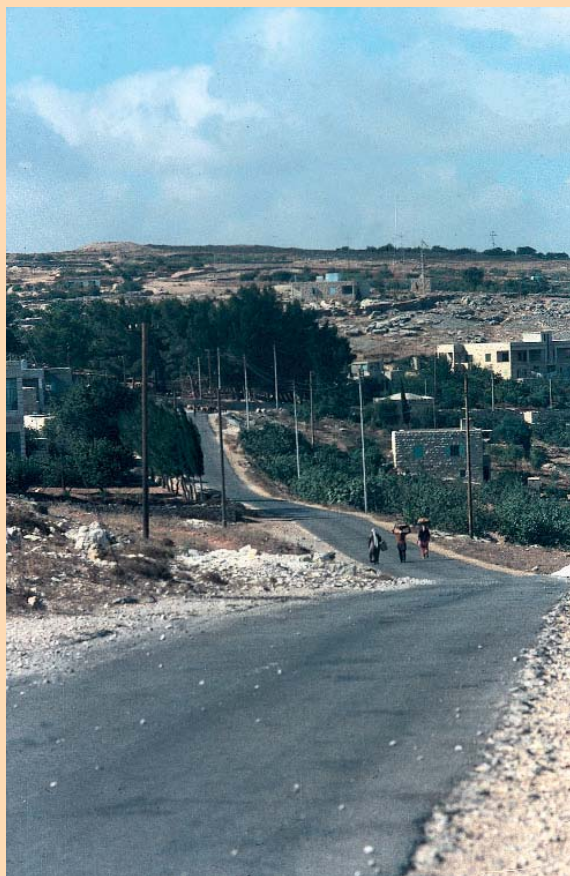
—¿No és veritat que el nostre cor s'abrusava dins nostre mentre ens parlava pel camí i ens obria el sentit de les Escriptures?

³³ Llavors mateix es van aixecar de taula i se'n tornaren a Jerusalem. Allí van trobar units els Onze i els qui eren amb ells, ³⁴ que els van dir:

—Realment el Senyor ha ressuscitat i s'ha aparegut a Simó!

³⁵ També ells contaven el que havia passat pel camí i com l'havien reconegut quan partia el pa. ■

2 ENTREM DINS EL TEXT

Tres fent camí per terres d'Israel.
(Fotografia: J. Ynaraja)

2.1. INFORMACIONS D'INTERÈS

Geogràfiques

Segons Lc 24,13, la localitat d'Emmaús es troba a seixanta estadis, o sigui, onze quilòmetres de Jerusalem. Actualment, hi ha quatre llocs que poden ser identificats amb l'Emmaús de què ens parla l'evangeli. Orígenes, en el segle III dC, es referia a un indret que, encara avui, porta el nom d'Emmaús. Orígenes, però, hagué de modificar el text evangèlic, perquè aquest indret, l'antiga Nicòpolis, vora Latrum, està situat a cent-seixanta (i no seixanta!) estadis de Jerusalem. Altres han identificat Emmaús amb Abu-Goix, l'antiga Qariet el-Anab, lloc que ja veneraven els croats. A prop d'aquí hi ha Quiriat-Jearim, la tercera localització possible. La quarta és Qubeiba, que es troba a seixanta estadis de Jerusalem. Tots quatre indrets se situen al nord-oest de Jerusalem.

Socioreligioses

El grup dels deixebles de Jesús a Jerusalem no devia ser minúscul. Segons Ac 1,15 eren unes 120 persones. D'acord amb el text que comentem, entre aquestes hi havia els onze apòstols i els qui eren amb ells (Lc 24,33), les dones vingudes de Galilea (24,22; vegeu 8,1-3) i els dos deixebles

que se n'anaven cap a Emmaús (24,13.18). Sabem que Jesús tenia amics a Jerusalem: se'ns informa del cap de casa que deixà la sala perquè Jesús hi celebrés el sopar pasqual (22,10-12; vegeu Ac 1,13). Els evangelis ens permeten d'afegir-hi encara Josep d'Arimatea i Nicodem (Mt 27,57 par. Mc 15,43 par. Lc 23,50-51; Jn 19,38-39) i el propietari de l'hort a l'altra banda del torrent de Cedró, on Jesús es reunia sovint amb els seus deixebles (Jn 18,1-2). Un dels deixebles de Jesús era conegut del gran sacerdot (Jn 18,15).

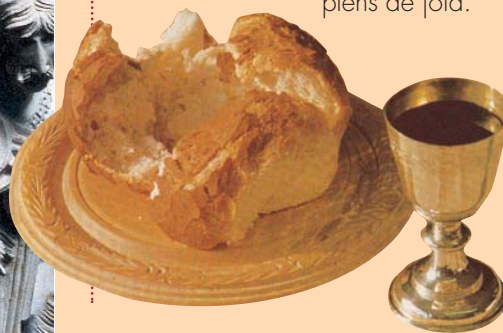
Notem que, en un primer moment, els deixebles d'Emmaús consideren Jesús com a «foraster». En les grans festes de pelegrinatge, i especialment per Pasqua, Jerusalem s'omplia de gent vinguda d'arreu

(vegeu Ac 2,9-11). Els habitants de Galilea també entraven en aquesta categoria. No és estrany que els dos d'Emmaús prenguessin Jesús per un pelegrí que havia vingut a celebrar la Pasqua.

Simbolismes

Dir la benedicció, partir el pa i donar-lo és propi del cap de casa, el qui presideix la taula. Ho fa abans de l'àpat, d'una manera especial els diumenges i les festivitats solemnes. Quan el cap de família rep familiars, amics o forasters, sempre els proveeix de pa. L'hoste accepta de bon grat el pa i l'acolliment que li ofereixen (Lc 9,3-4; 10,4.7). En canvi, és un signe de la pitjor ingratitud per part del qui rep el pa beneït, traïr la persona que l'hi dona (Sl 41,10; Lc 22,21).

El pa i el vi que es comparteixen en el sopar del Senyor són el signe més gran de la unió amb Jesús i de la unitat dels deixebles entre ells (1Co 11,17-34). El signe del pa beneït, partit i donat, juntament amb la paraula de Jesús, que explica les Escrip-tures, faran retornar els dos deixebles a Jerusalem, plens de joia.

El pa i el vi que es comparteixen en el sopar del Senyor són el signe de la unió amb Jesús i de la unitat dels deixebles.

Aparició de Jesús als deixebles. Capitell del segle XII. Museu de Natzaret.

2.2. QUIN TIPUS DE TEXT COMENTEM?

L'aparició als deixebles d'Emmaús és un dels relats on Jesús ressuscitat es manifesta als qui el coneixen. Els relats d'aparició acostumen a tenir un to litúrgic. És evident la relació del text que comentem amb la celebració eucarística. La comunitat que celebra el sopar del Senyor és present en tot el fragment.

El text queda emmarcat per un viatge de sortida i tornada a Jerusalem: dos deixebles se'n van de la comunitat, Jesús se'ls presenta i, un cop reconegut, tornen a la comunitat. Se'n van afeixugats per la desil·lusió. Tornen gràcies a l'aparició del ressuscitat.

Dins el relat d'Emmaús, de to litúrgic i catequètic, es constata la importància de les Escripures de cara a la recuperació de l'esperança: amb Jesús les Escripures es tornen clares i s'entén el que ha passat (24,25-27). A la lectura de les Escripures segueix la taula parada de Pasqua. Jesús mateix els parteix el pa. Els ulls s'obren i comprenen qui era el company de camí.

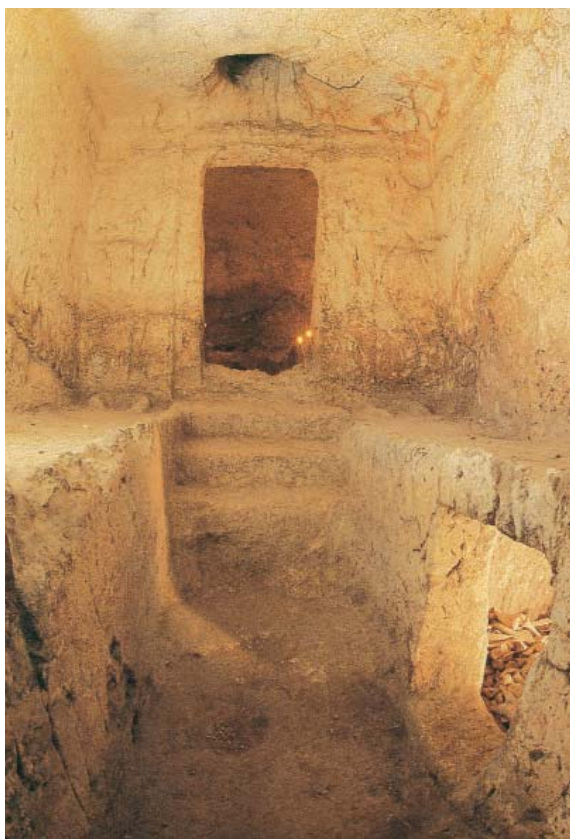

2.3. SITUEM EL TEXT EN EL CONJUNT DE L'EVANGELI

- a) *Dos deixebles abandonen Jerusalem i no reconeixen Jesús que se'ls acosta* (24,13-16)
- b) Els *dos deixebles* parlen del que ha passat a *Jerusalem* (24,17-18)
- c) «Jesús ha mort i –diuen les dones– ha ressuscitat» (24,19-24)
- d) Jesús: «Cal que es compleixin les Escripures» (24,25-27)
- e) Jesús s'asseu a taula i parteix el pa (24,28-30)
- f) Els *dos deixebles reconeixen* Jesús (24,31-32)
- g) Aparicions del Senyor ressuscitat: a Simó, als dos d'Emmaús i a tots els deixebles (24,33-36)
- f) *Els deixebles reconeixen* Jesús que els mostra les mans i els peus (24,37-40)
- e) Jesús menja davant els deixebles incrèduls (24,41-43)
- d) Jesús: «Cal que es compleixin les Escripures» (24,44-45)
- c) Jesús: «El Messies havia de patir i ressuscitar» (24,46)
- b) *Els deixebles* han de predicar i donar testimoni començant per *Jerusalem* (24,47-48)
- a) *Els deixebles* han de quedar-se a *Jerusalem* (la ciutat) esperant l'Esperit Sant (24,49)

Els relats al voltant del sepulcre, expliquen la sepultura de Jesús i després la seva inexplicable buidor: Jesús ha ressuscitat. Aquest és el gran anunci, però de fet ningú no l'ha vist viu. Les paraules de les dones

semblen un deliri (24,11) i Pere queda tot estranyat (24,12). Els d'Emmaús se'n van de Jerusalem decebut (24,17) i desencisats (24,25). Caldran les aparicions, caldrà que Jesús es manifesti als deixebles perquè tot canviï i es torni pau, alegria i esperança. El

*Tomba jueva. Convent de Sant Esteve. Jerusalem.
Els relats al voltant del sepulcre expliquen la seva
inexplicable buidor: Jesús ha ressuscitat.*

capítol 24 de l'evangeli segons Lluc és el pas a una comunitat que espera l'Esperit i mira cap al futur. Notem l'estructura concèntrica de 24,13-49 amb el punt central format pels versets 33-36.

2.4. SEGUIM EL FIL DEL TEXT

Cleofàs i el seu company sense nom pertanyen al grup de deixebles de Jesús. És diumenge, el primer dia de la setmana. Ja no cal guardar el repòs del dissabte i se'n van de Jerusalem, deixen la comunitat de deixebles. Per què estar-s'hi si tot ha acabat en un fracàs? Enmig de la discussió que mantenen, algú es posa a fer camí amb ells. Però ells, que es troben lluny del Senyor, no saben reconèixer-lo. Els dominen la decepció i la desesperança. Prou que han vist les obres i paraules poderoses de Jesús. Prou que han vist que era un profeta davant de Déu i dels homes. Però els dirigents del poble l'han dut a la creu i s'ha fos l'esperança d'un llibertador: som al tercer dia després de la seva mort i el cas es pot donar per tancat. Poc s'hi val que algunes dones de la comunitat parlin d'una visió d'àngels i afirmen que el sepulcre és buit. Qui es pot creure que Jesús viu? Qui l'ha vist ressuscitat?

La clau per entendre què ha passat es troba en les Escriptures. Ah, si sabessin llegir la paraula de Déu! Llavors comprendrien que el Messies, abans d'entrar a la glòria, havia de passar per la creu. Jesús mateix els explica el sentit dels passatges de la Llei i dels profetes que es refereixen a ell. La llum de la fe comença a abrusar aquells cors vacil·lants. Ara, són els deixebles els qui conviden el pelegrí desconegut a menjar amb ells. No volen que se'n vagi. Busquen la seva companyia.

Jesús accepta. Després de la paraula de l'Escriptura, ve la fracció del pa, els gestos coneguts de l'últim sopar: prendre el pa, dir la benedicció tot donant gràcies, partir el pa i donar-lo. Ara, el signe és clar i definitiu. No hi ha dubtes sobre la identitat d'aquell desconegut. Els ulls se'ls obren i reconeixen en ell el Senyor ressuscitat. però el Senyor desapareix tan bon punt el reconeixen. Resten la paraula i el gest del pa partit que han escoltat i han vist. Tornen rabents a Jerusalem, a la comunitat de deixebles,

disposats a comunicar als altres la notícia extraordinària: Jesús és viu. però també els deixebles tenen un anunci a fer-los: «Realment el Senyor ha ressuscitat». Uns i altres han esdevingut missatgers de la bona nova de Pasqua.

*Els deixebles d'Emmaús. Pintura de Rembrandt (1606-1669).
Museu del Louvre. París.
Els ulls dels deixebles s'obren i reconeixen el Senyor ressuscitat.*

e 2.5. PARAULES AMB RESSÒ

DONES

Les dones són les primeres a anar al sepulcre. El troben buit i reben l'anunci dels dos homes amb vestits resplendents, anunci que tot seguit transmeten als Onze i a la resta del grup (24,1). En l'evangelí segons Lluc les dones són sovint protagonistes de la fe en les promeses de Déu i acullen els seus designis (1,26-56; 2,19.36-38.51). A Galilea Jesús cura diverses dones de malalties físiques (4,38-39; 8,40-56) i en guareix d'altres dels mals que les afeixugaven (7,36-50; 8,1-3). En el camí cap a Jerusalem, i a Jerusalem mateix, les dones són model d'escolta de la Paraula (10,38-42), de reconeixement de Jesús (11,27-28), de confiança en Déu (21,1-4), de compassió pel qui ha estat condemnat a mort (23,27-31). Però, sobretot, són les primeres a rebre el missatge de Pasqua (24,5-7) i a comunicar-lo (24,10-12.22-23).

ESCRITURES

Jesús abrusa i obre el cor dels deixebles, explicant-los les Escripures (24,27-32). Les Escripures es divideixen en tres parts: La Llei o Pentateuc («els llibres de Moisès»), els Profetes i els Escrits (que en 24,44 reben el nom d'un dels llibres que els formen,

els «Salm»). L'evangelí segons Lluc fa un ús ampli de les Escripures amb la intenció de mostrar com es compleixen les promeses de Déu, anunciades a l'Antic Testament. Ho comprovem, entre d'altres casos, en la missió del Baptista (1,17; 3,4-6), en el rescat de Jesús com a primogènit (2,23-24), en l'episodi de les temptacions (4,4.8.10-12), en el programa evangelitzador que Jesús exposa a la sinagoga de Natzaret (4,18-19), en la paràbola del bon samarità (10,27), parlant a l'home ric (18,20), en l'entrada a Jerusalem i la purificació del temple (19,38.46), interpretant la paràbola dels vinyaters homicides (20,9.17), discutint amb els saduceus sobre la resurrecció (20,28.37), referint-se a la filiació del Messies i a la vinguda del Fill de l'home (20,42-43; 21,26-27) i en moments singulars de la passió (22,37; 23,30.35.46).

*Bíblia de Teodolf (segle VIII). Le Puy en Velay (França).
Jesús abrusa i obre el cor dels deixebles,
explicant-los les Escripures.*

2.6. RESSEGUINT LA BÍBLIA

Evangelis Sinòptics

L'episodi dels deixebles d'Emmaús és propi de Lluc. La petita notícia de Mc 16,12 depèn del nostre text. Els gestos de Jesús a l'últim sopar, a propòsit del pa (Mt 26,16 par. Mc 14,22 par. Lc 22,19) són els mateixos que en els episodis de la multiplicació dels pans i els peixos (Mt 14,19; 15,36; Mc 6,41; 8,6; Lc 9,16) i en l'episodi dels deixebles d'Emmaús (Lc 24,30). Vegeu encara 1Co 11,23-24. Es tracta d'una tradició que arrenca del mateix Jesús i que la comunitat cristiana ha recollit en la celebració del sagrament de l'eucaristia.

Antic Testament

Jesús, el Messies, havia de patir molts sofriments abans d'entrar a la glòria. Les Escriptures s'hi refereixen en els quatre càntics del servent del Senyor, que trobem en el llibre del profeta Isaïes. Damunt d'ell reposa l'Esperit perquè Déu el sosté. No crida, no trenca la canya, no apaga el ble, porta la justícia amb fermesa a tots els racons de la terra (42,1-9). Deixa la seva causa a les mans de Déu que l'ha fet llum de les nacions (49,1-6). Déu li ha donat un parlar que convenç, li ha parlat a cau d'orella i ell no s'ha fet enrere davant d'ofenses ni

d'escopinades, sap parar la cara com una roca perquè no quedarà avergonyit (50,4-9). El servent del Senyor triomfarà. Era menyspreat i el tenien per no res, però de fet portava les nostres malalties, es carregava damunt seu els pecats de tots intercedint per les seves infidelitats (52,13-53,12). Els Salms també parlen de Jesús com a Messies sofrent (Lc 24,44). El Sl 22 n'és un bon exemple.

Nou Testament

Per a la gent, com per als deixebles d'Emmaús, Jesús era un profeta poderós (Mt 16,14 par. Mc 8,28 par. Lc 9,19). Així ho afirmen els dos deixebles i així ho retrobem en alguns discursos dels Fets dels Apòstols (2,22; 3,22-23). Però cal afegir-hi el punt fonamental: el trobament amb el ressuscitat, testimoniats pels deixebles (Lc 24,48; Ac 1,3; 2,32; 3,15; 4,10; 5,31-32). De fet, quan els dos deixebles tornen a Jerusalem, els altres comenten que el ressuscitat s'ha aparegut a Simó. És la mateixa tradició que transmet Pau (1Co 15,5). Pau, l'apòstol, sap que predicar un Messies crucificat és un escàndol per als jueus i un absurd per als grecs. Comproveu-ho en l'episodi de l'Areòpag d'Atenes (Ac 17,32) o davant el procurador romà Festus (26,23-24). Però Pau també sap que el Messies crucificat és poder i saviesa de Déu per a tots els qui són cridats, tant jueus com grecs (1Co 1,23-24). La carta als Hebreus reflexiona en diverses ocasions sobre el sentit de l'ofrena de Jesucrist que ha vingut a complir la voluntat de Déu (5,8-9; 10,10.20).

2.7. EL TEXT ENS PARLA

La història dels dos deixebles d'Emmaús és també la nostra. Potser per això n'hi ha un que no té nom. És la història d'una il·lusió que ha començat a Galilea, que ha crescut veient les obres i paraules d'un profeta poderós, però que s'ha desinflat amb la mort sorprenent del qui havia de ser el Messies d'Israel. Ja no hi ha futur: val més deixar la comunitat de deixebles, que és a Jerusalem, i retirar-se a Emmaús, amb el cor desencisat i l'esperit vençut. Poc importen les paraules de l'Escriptura o les promeses del mateix Jesús o l'anunci de les dones: els morts no ressusciten al cap de tres dies!

Aquests deixebles, mancats d'enteniment i de cor només reaccionaran quan Jesús els redreci amb la seva presència misteriosa, amb la seva paraula i el gest de la fracció del pa. Els falta recuperar el tresor de la comunitat que han abandonat a Jerusalem: l'amistat amb el Senyor, la paraula de l'Escriptura, el gran signe eucarístic. El Senyor, doncs, se'ls manifesta mitjançant allò que el fa present en tota comunitat cristiana: la paraula i el sagrament.

El camí cap a Emmaús es converteix en un camí de retorn a Jerusalem. Pacientment, Jesús explica les Escriptures i el cor dels dos deixebles comença a abusar-se. La fe creix i l'amor s'arbor. Ja no poden prescindir de l'amistat amb aquell

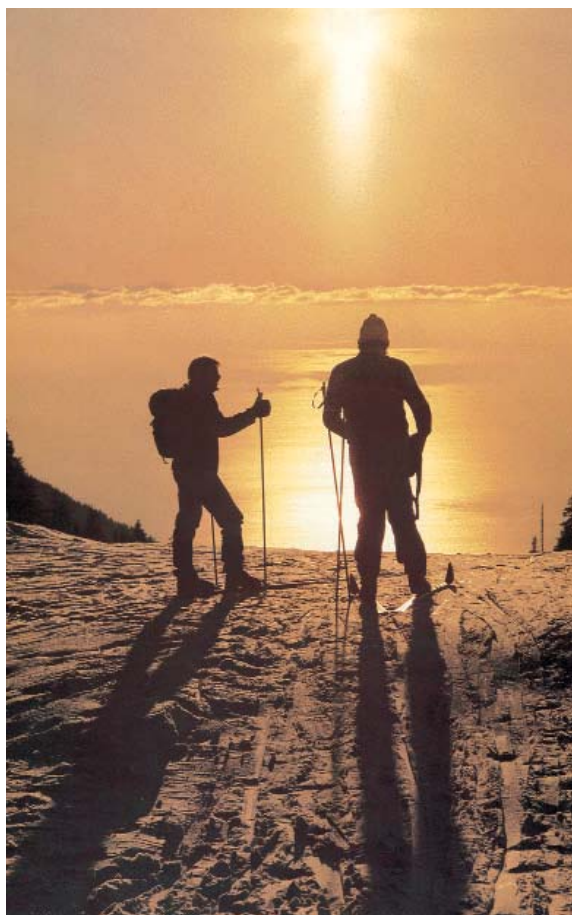
foraster. Es repeteix l'escena de l'últim sopar. El dia declina i ells seuen a taula amb aquell que va dir: «Jo sóc el pa de vida» (Jn 6,35). I encara: «Qui menja la meua carn i beu la meua sang, està en mi i jo en ell» (6,56). Seuen tots tres a taula i tornen els gestos de l'últim sopar, el Dijous Sant, abans de la mort en creu. Aquell pa partit és el cos del Senyor, «entregat per vosaltres» (Lc 22,19). Aquest és el memorial que cal repetir i que fa present la mort i la resurrecció de Jesús, tal com l'anyell pasqual jueu evocava l'alliberament de l'esclavatge d'Egipte.

Jesús se'ls ha manifestat i la seva presència es perpetua mitjançant les Escriptures i el pa partit i compartit. La Paraula i l'Eucaristia, el memorial del sopar del Senyor, brollen de Jesús ressuscitat. El banquet pasqual anticipa el Regne de Déu, la Pasqua eterna.

*Els pelegrins d'Emmaús. Pintura d'Henry Ossawa Tanner (1905). Museu d'Orsay. París.
La Paraula i l'Eucaristia brollen de Jesús ressuscitat.*

3 MIREM LA VIDA

Vivim oberts a la novetat del Senyor que ens ve a trobar?

3.1. TORNEM A LLEGIR EL TEXT I FEM SILENCI

3.2. INTERROGANT LA NOSTRA VIDA

- El nostre coneixement sobre Jesús i el seu evangeli sempre pot créixer. Si ens tanquem en el que ja sabem o ensensem que sabem, limitarem el nostre punt de vista i ens tancarem a la paraula del Senyor. ¿Vivim de lliçons apreses o bé de la novetat del Senyor que ens ve a trobar? ¿Sabem escoltar els altres sense prejudicis?
- La temptació d'evadir-nos de la comunitat, del grup de creients, augmenta quan judiquem la realitat que vivim sense els ulls de la fe i el do de l'esperança. ¿Ens inhibim quan les nostres perspectives no queden satisfetes o quan no es fa prou cas de la nostra opinió?
- Enfortirem la nostra fe si ens deixem guiar per les Escripures. ¿Fonamentem la nostra fe en el missatge evangèlic? ¿Ens ajudem a conèixer i viure millor la paraula de Déu?

3.3. UNITS A LA FE DE L'ESGLÉSIA

Els deixebles s'adonen que la trobada amb Jesús ressuscitat els canvia la vida, descobriexen que l'Escriptura té un sentit totalment nou a la llum de la mort i resurrecció de Jesús de Natzaret, i viuen la il·lusió i l'alegria d'anunciar a tothom el que han descobert. Aquesta experiència, la fem avui els batejats en l'Església, l'espai de comunió, on diem junts: «No és veritat que el nostre cor s'abrusa dins nostre mentre Jesús ens parla pel camí i ens obre el sentit de les Escriptures?»

Els cristians continuem reunint-nos, ens saludem donant-nos la pau que ens ha regalat la resurrecció de Jesús. Amb els ulls de la fe continuem veient Jesús present i actuant en l'Eucaristia (fracció del pa), i en totes aquelles accions i iniciatives que fan present el Regne i s'orienten cap a ell, sobretot quan els més pobres són protagonistes i ningú no és exclòs de la festa. Jesús ressuscitat es fa present en l'Església per la Paraula i l'Eucaristia acollides en la fe. El Concili Vaticà II recorda: «L'Església ha venerat sempre les divines Escriptures tal com el mateix Cos del Senyor pel fet que, sobretot en la Sagrada Litúrgia, no para de prendre el pa de la taula tant de la paraula de Déu com de la del Cos de Crist i de distribuir-lo als fidels» (*Dei Verbum* 21).

3.4. CONVIDATS A PREGAR

- Silenci perquè cadascú es pregunti què ha descobert. Hi pot haver un intercanvi amb els altres.
- Preguem amb el segon cant del servent del Senyor (Is 49, 1-6).
- Fem pregària personal demanant al Senyor el coratge del diàleg que enforteix la fe i l'amor entre els creients de Jesús.

3.5. CAP A ON ENS ENCAMINA L'ESPERIT SANT?

- Som cridats a l'amistat amb el Senyor, a viure units a ell que ha donat la vida per nosaltres, units al Pare que estima i a l'Esperit que augmenta la vida dins nostre.
- La nostra vida s'ha de convertir en una ofrena agradable a Déu. Si ens refugiem en el desencís o en la indiferència, ofegarem l'impuls de l'Esperit Sant que prega amb nosaltres.
- Deixar la comunitat o bé prendre distàncies en relació a ella afebleix la gràcia del baptisme. L'Esperit sosté l'Església i la confessió de fe dels batejats.

**Associació Bíblica
de Catalunya**